GMINA NOWA DĘBA

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowa Dęba na lata 2015-2018 z perspektywą do roku 2022

Nowa Dęba kwiecień 2015 r.

„Ziemi nie dziedziczymy po swoich rodzicach
lecz pożyczamy ją od swoich dzieci”
Antoine de Saint-Exupéry

Opracowanie:

Consulting Doradztwo Mariusz Piasecki
Stalowa Wola

SPIS TREŚCI:

1.	Wstęp.	7
1.1.	Podstawa prawna opracowania	7
1.2.	Koncepcja programu	7
1.3.	Cel i zakres opracowania	8
2.	Założenia bazowe programu	9
2.1.	Uwarunkowania prawne wynikające z dyrektyw UE oraz z krajowej polityki ochrony środowiska	9
2.1.1.	Zasady polityki ekologicznej	9
2.1.2.	Podstawowe założenia polityki ekologicznej	11
2.1.3.	Uwarunkowania wynikające ze Strategii Rozwoju Kraju 2020	12
2.2.	Uwarunkowania wynikające z wojewódzkiego i powiatowego programu ochrony środowiska	14
2.3.	Uwarunkowania wynikające z gminnych programów sektorowych	16
2.3.1.	Uwarunkowania wynikające ze strategii rozwoju Gminy	16
2.3.2.	Uwarunkowania wynikające ze „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Nowa Dęba”	22
3.	Charakterystyka i ocena stanu środowiska gminy	29
3.1.	Ogólna charakterystyka Gminy	29
3.1.1.	Położenie	29
3.1.2.	Powiązania komunikacyjne	30
3.1.3.	Sytuacja demograficzna	31
3.1.4.	Gospodarka i rolnictwo	32
3.2.	Charakterystyka i stan środowiska	34
3.2.1.	Geomorfologia	34
3.2.2.	Geologia	34
3.2.3.	Klimat	35
4.	Polityka ochrony środowiska w gminie - założenia	37
4.1.	Gospodarka wodno-ściekowa.	37
4.1.1.	Charakterystyka i ocena stanu aktualnego.	37
4.1.2.	Cele krótkookresowe 2015 - 2018	50
4.1.3.	Cele średniookresowe 2019 - 2022	50
4.1.4.	Strategia realizacji celów.	51
4.2.	Ochrona powierzchni ziemi i gleby	52
4.2.1.	Charakterystyka i ocena aktualnego stanu	52
4.2.2.	Cele krótkookresowe 2015 - 2018	56
4.2.3.	Cele średniookresowe 2019 - 2022	57
4.2.4.	Strategia realizacji celów	57
4.3.	Gospodarka odpadami	57
4.3.1.	Zmiana systemu gospodarki odpadami	57
4.3.2.	Charakterystyka i ocena aktualnego stanu	61
4.3.3.	Cele krótkookresowe 2015 - 2018	66
4.3.4.	Cele średniookresowe 2019 - 2022	66
4.3.5	Strategia realizacji celów	66
4.4.	Ochrona powietrza	68
4.4.1.	Charakterystyka stanu aktualnego	68

4.4.2.	Cele krótkookresowe 2015 - 2018	78
4.4.3.	Cele średniookresowe 2019 - 2022	78
4.4.4.	Strategia realizacji celów	7
4.5.	Ochrona przyrody	79
4.5.1.	Charakterystyka i ocena aktualnego stanu oraz istniejące zagrożenia środowiskowe.	79
4.5.2.	Cele krótkookresowe 2015 - 2018	86
4.5.3.	Cele średniookresowe 2019 - 2022	87
4.5.4.	Strategia realizacja celów.	87
4.6.	Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym.	88
4.6.1.	Charakterystyka i ocena aktualnego stanu.	89
4.6.2.	Cele krótkookresowe 2015 - 2018	91
4.6.3.	Cele średniookresowe 2019 - 2022	91
4.6.4.	Strategia realizacji celów	91
4.7.	Ochrona przed hałasem.	91
4.7.1.	Charakterystyka stanu aktualnego.	92
4.7.2.	Cele krótkookresowe i średniookresowe	93
4.7.3.	Strategia realizacji celu	94
5.	Edukacja ekologiczna	94
5.1.	Charakterystyka stanu aktualnego	95
5.2.	Cele krótkookresowe i średniookresowe	95
5.3.	Strategia realizacji celów	96
6.	Program działań i przedsięwzięć	96
6.1.	Wprowadzenie	96
6.2.	Kryteria wyboru przedsięwzięć	96
6.3.	Harmonogram i lista przedsięwzięć	97
7.	Zarządzanie programem ochrony środowiska	102
7.1.	Wprowadzenie	102
7.2.	Uczestnicy wdrażania Programu	102
7.3.	Instrumenty realizacji Programu	102
7.3.1.	Instrumenty prawne	103
7.3.2.	Instrumenty finansowe	103
7.3.3.	Instrumenty społeczne	103
7.3.4.	Instrumenty strukturalne	105
7.4.	Monitoring środowiska	105
7.5.	Kontrola, monitoring i zarządzanie Programem	106
7.5.1.	Kontrola i monitoring Programu	106
7.5.2.	Wdrażanie i zarządzanie Programem	106
7.6.	Ocena i weryfikacja Programu. Sprawozdawczość	108
7.7.	Upowszechnianie informacji o stanie środowiska i realizacji Programu	109
8.	Analiza uwarunkowań finansowych Gminy	109
8.1	Potencjalne źródła finansowania przedsięwzięć inwestycyjnych	110
8.1.1	Fundusze krajowe	110
8.1.2.	Fundusze Unii Europejskiej	113
9.	Bibliografia.	120
10.	Wykaz aktów prawnych.	121

Spis tabel

Tab. 1.	Liczba ludności w poszczególnych jednostkach administracyjnych w gminie Nowa Dęba	31
Tab. 2.	Podmioty zarejestrowane w systemie REGON w gminie Nowa Dęba	32
Tab. 3.	Podmioty w Rejestrze REGON wg. wybranych sekcji w gminie Nowa Dęba.	33
Tab. 4.	Użytkowanie gruntów rolnych przez gospodarstwa indywidualne w gminie Nowa Dęba	33
Tab. 5.	Objaśnienia do tabeli 6.	40
Tab. 6.	Klasyfikacja elementów jakości wód powierzchniowych występujących w gminie Nowa Dęba.	41
Tab. 7.	Główne Zbiorniki Wód Podziemnych GZWP 425, 426 - charakterystyka	42
Tab. 8.	Charakterystyka wód podziemnych w punkcie pomiarowym jakości wód podziemnych na terenie gminy Nowa Dęba oraz klasyfikacja wód.	43
Tab. 9.	Pobór wody na terenie gminy Nowa Dęba	43
Tab. 10.	Liczba zawartych umów na dostawę wody z wodociągu – stan na 31.12.2014r.	46
Tab. 11.	Liczba przyłączy do sieci wodociągowej – stan na 31.12.2014r.	47
Tab. 12.	Długość sieci kanalizacyjnej w poszczególnych miejscowościach gminy Nowa Dęba	47
Tab. 13.	Rodzaj i ilość wytworzonych ścieków w 2014r. w gminie Nowa Dęba	48
Tab. 14.	Oczyszczalnie ścieków komunalnych na terenie gminy Nowa Dęba.	48
Tab. 15.	Potencjalne zagrożenie powodziowe w zlewni rzeki Trześniówki.	49
Tab. 16.	Wały przeciwpowodziowe na terenie Gminy Nowa Dęba.	49
Tab.17.	Klasy bonitacyjne i kompleksy przydatności rolniczej gleb w wybranych punktach pomiarowo-kontrolnych monitoringu gleb w województwie podkarpackim	53
Tab. 18.	Wyniki badania odczynu, wybranych metali i WWA w glebach użytkowanych rolniczo w województwie podkarpackim w latach 2005 i 2010.	55
Tab. 19.	Klasy zanieczyszczenia przez wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (WWA) gleb użytkowanych rolniczo (WWA) gleb użytkowanych rolniczo wg klasyfikacji IUNG.	55
Tab. 20.	Masa odpadów zebrana w latach 2012 – 2014 w gminie Nowa Dęba	62
Tab. 21.	Tabela nr 1 z załącznika do rozporządzenia w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych.	63
Tab. 22.	Tabela z załącznika do rozporządzenia w sprawie poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania oraz sposobu obliczania poziomu ograniczania masy tych odpadów	64

Tab. 23.	Tabela nr 2 z załącznika do rozporządzenia w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych.	65
Tab. 24.	Rodzaje oraz źródła zanieczyszczeń powietrza.	68
Tab. 25.	Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych zainstalowane w zakładach z terenu gminy Nowa Dęba.	69
Tab. 26.	Stan sieci gazowej w poszczególnych miejscowościach na terenie gminy Nowa Dęba, stan na dzień: 31.12.2012r.	70
Tab. 27.	Zakres pomiarowy realizowany na stacji pomiarowej monitoringu powietrza w województwie podkarpackim 2013r.	73
Tab. 28.	Operatorzy telefonii komórkowej i lokalizacja stacji w Gminie Nowa Dęba	90
Tab. 29.	Pomiary hałasu komunikacyjnego w Nowej Dębie – 2009r.	93
Tab. 30.	Zadania kontrolno-monitoringowe prowadzone w sposób ciągły przez Gminę Nowa Dęba	97
Tab. 31.	Edukacja ekologiczna w Programie na lata 2015 – 2022.	98
Tab. 32.	Harmonogram i lista przedsięwzięć do realizacji w ramach planu operacyjnego na lata 2015 - 2022.	99
	Wykaz aktów prawnych	121

Spis rysunków

Rys. 1.	Gmina Nowa Dęba na tle gmin powiatu tarnobrzeskiego	29
Rys. 2.	Mapa - Gmina Nowa Dęba	30

1. WSTEP

1.1. Podstawa prawna opracowania

Ustawa Prawo Ochrony Środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 w art. 17 obliguje organ wykonawczy gminy do sporządzenia w ramach założeń polityki ekologicznej państwa gminnego programu ochrony środowiska. Program swym zasięgiem obejmuje okres 8 lat, który zgodnie z at. 14 ust. 2 dzieli się na okres 4 najbliższych lat i w perspektywie przewiduje działania na okres następnych 4 lat.

1.2. Koncepcja programu.

Koncepcja Programu została przygotowana w oparciu o założenia zawarte w następujących dokumentach:

- Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. Dz. U. 2013, poz. 1232 z późn. zm.;
- „Polityka ekologiczna państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016";
- „Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym" (Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 2002).

Ustawa – Prawo ochrony środowiska nie określa treści i zakresu programu ochrony środowiska, zwraca jednak uwagę (art. 17 pkt. 1), by uwzględniał on wymagania zawarte w art. 14 wynikające z polityki ekologicznej państwa, który wskazuje że: „Polityka ekologiczna państwa, na podstawie aktualnego stanu środowiska, określa w szczególności:

- cele ekologiczne,
- priorytety ekologiczne,
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.

Politykę ekologiczną państwa przyjmuje się na 4 lata, z tym że przewidziane w niej działania w perspektywie obejmują kolejne 4 lata.

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowa Dęba na lata 2015-2018 z pespektywą do roku 2022" został opracowany zgodnie z założeniami w/w Polityki Ekologicznej Państwa.

Program Ochrony Środowiska spełnia również wymagania zawarte w opracowanym przez Ministerstwo Środowiska dokumencie pt. „Wytyczne do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym". Oznacza to, że w przygotowanym programie uwzględnione zostały:

- zadania własne Gminy tzn. te przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji Gminy,

- zadania koordynowane, tzn. finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla powiatowego, wojewódzkiego i centralnego bądź instytucji działających na terenie Gminy, ale podległych bezpośrednio organom powiatowym, wojewódzkim bądź centralnym.

Podczas opracowywania programu uwzględniono założenia zawarte w wojewódzkim i powiatowym programie ochrony środowiska, w Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Nowa Dęba (Uchwała Rady Miejskiej w Nowej Dębie nr XXV/182/04 z dnia 30 czerwca 2004 r. w sprawie aktualizacji) oraz „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Nowa Dęba" (przyjęte Uchwałą Nr XLVII/354/2002 Rady Miejskiej w Nowej Dębie z dnia 15 kwietnia 2002r. i zmienione Uchwałą Rady Miejskie w Nowej Dębie Nr XIV/111/2011 z dnia 23.11.2011r.), a także w gminnych programach sektorowych i istniejących planach rozwoju. W związku z faktem, że obecnie na poziomie gminy nie są tworzone plany gospodarki odpadami cele i kierunki działań w tym zakresie zostały ujęte w Programie.

W dalszym ciągu opracowania dla uproszczenia lektury czytania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Nowa Dęba na lata 2015 -2018 z perspektywą do roku 2022 będzie używana nazwa skrótowa „Program", analogicznie dla Ustawy Prawo Ochrony Środowiska przyjęto nazwę „Ustawa POŚ".

1.3 Cel i zakres opracowania

Zgodnie z ustawą Prawo Ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 (Dz. U. 2013 poz. 1232 z późn. zm.) na samorządy wszystkich szczebli został nałożony obowiązek sporządzania Programów Ochrony Środowiska w celu realizacji założeń Polityki Ekologicznej Państwa. Programy uchwalane są przez Radę Gminy (art.18 ust. 1).

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowa Dęba na lata 2015-2018 z perspektywą do roku 2022" jest głównym narzędziem prowadzenia polityki ekologicznej na terenie gminy. Według założeń przedstawionych w niniejszym opracowaniu, opracowanie programu ma doprowadzić do poprawy stanu środowiska naturalnego i zarządzania nim. Program przedstawia mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stwarza warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa.

Podczas tworzenia opracowania przyjęto założenie, iż powinien on spełniać rolę narzędzi pracy przyszłych użytkowników, ułatwiające i przyśpieszające rozwiązywanie zagadnień, będących zagadnieniami techniczno-ekonomicznymi związanymi z przyszłymi projektami.

Przedmiotem opracowania jest aktualizacja Programu. Sporządzona aktualizacja zawiera między innymi charakterystykę aktualnego stanu środowiska w gminie, przedstawia propozycje celów stawianych sobie przez gminę oraz opis zadań, które niezbędne są do kompleksowego rozwiązania problemów związanych z ochroną środowiska.

Program Ochrony Środowiska określa zamierzony stan docelowy, monitorowany i raportowany okresowo (co 2 lata). Struktura opracowania obejmuje omówienie kierunków ochrony środowiska w gminie w odniesieniu m.in. do gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, ochrony powierzchni ziemi i gleb, ochrony powietrza, ochrony przed hałasem, ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym, ochrony przyrody, edukacji ekologicznej z podaniem ich charakterystyki, oceną stanu aktualnego i stanu docelowego umożliwiając tym samym identyfikację potrzeb w tym zakresie.

Potrzeby te odniesione zostały do przepisów prawnych obowiązujących w kraju oraz w Unii Europejskiej. Identyfikacja ich polega na sformułowaniu celów krótkookresowych (do 2018 roku) i prognozowaniu celów średniookresowych (do 2022 roku) oraz strategii ich realizacji ukierunkowanej na zaspokojenie zidentyfikowanych potrzeb.

Program służy opracowaniu wykazu działań i przedsięwzięć jakie zostaną zrealizowane do realizacji na terenie gminy do roku 2022.

2. ZAŁOŻENIA BAZOWE PROGRAMU

2.1 Uwarunkowania prawne wynikające z dyrektyw UE oraz z krajowej polityki ochrony środowiska

Najważniejsze dyrektywy unijne dotyczące ochrony środowiska zostały już transponowane do prawa polskiego głównie w ustawie Prawo Ochrony Środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. Pozostałe przepisy zawarte są w wielu innych ustawach i rozporządzeniach. Program odzwierciedla pewne ogólne zasady, które leżą u podstaw polityki ochrony środowiska w Unii Europejskiej oraz odwołuje się do polityki ekologicznej Państwa.

Podstawę niniejszego opracowania Programu stanowi dokument „II Polityka Ekologiczna Państwa", „Program wykonawczy do II Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2002 - 2010" oraz dostosowana do wymagań ustawy Prawo ochrony środowiska, nowoopracowana „Polityka ekologiczna państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 ". Na dzień sporządzania programu brak jest nowszych opracowań i uregulowań tej materii.

2.1.1. Zasady polityki ekologicznej

Nadrzędną zasadą polityki ekologicznej państwa jest zasada zrównoważonego rozwoju, której istotą jest równorzędne traktowanie racji społecznych, ekonomicznych i ekologicznych, co oznacza konieczność integrowania zagadnień ochrony środowiska z polityką w poszczególnych dziedzinach gospodarki. Zasada ta uzupełniona jest szeregiem zasad pomocniczych i konkretyzujących, m.in.:

Zasadą prewencji, która zakłada, że przeciwdziałanie negatywnym skutkom dla środowiska powinno być podejmowane na etapie planowania i realizacji przedsięwzięć. Zasada ta oznacza w szczególności:

- zapobieganie powstawaniu zanieczyszczeń poprzez stosowanie najlepszych dostępnych technik (BAT),
- recykling, czyli zamykanie obiegu materiałów i surowców, odzysk energii, wody, surowców ze ścieków i odpadów oraz gospodarcze wykorzystanie odpadów zamiast ich składowania,
- zintegrowane podejście do ograniczania i likwidacji zanieczyszczeń i zagrożeń zgodnie z zaleceniami Dyrektywy Rady 96/61/WE w sprawie zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i kontroli (tzw. dyrektywa IPPC),
- wprowadzanie prośrodowiskowych systemów zarządzania procesami produkcji i usługami, zgodnie z ogólnoświatowymi i europejskimi wymogami w tym zakresie, wyrażonymi m.in. w standardach ISO 14000 i EMAS (System Ekozarządzania i Audytu), programach czystszej produkcji, Responsible Care itp.

Zasadą integracji polityki ekologicznej z politykami sektorowymi, oznaczającą uwzględnienie w politykach sektorowych celów ekologicznych na równi z celami gospodarczymi i społecznymi;

Zasadą zanieczyszczający płaci odnoszącą się do odpowiedzialności za skutki zanieczyszczenia i stwarzania innych zagrożeń. Odpowiedzialność tę ponosić powinny wszystkie jednostki użytkujące środowisko, a więc także konsumenci zwłaszcza, gdy mają możliwość wyboru mniej zagrażających środowisku dóbr konsumpcyjnych;

Zasadą regionalizacji, oznaczającą m.in. skoordynowanie polityki regionalnej z regionalnymi ekosystemami w Europie (np. Morze Bałtyckie i strefy przybrzeżne, doliny rzeczne i obszary wodno-błotne, szczególnie w strefach przygranicznych);

Zasadą subsydialności, wynikającą m.in. z Traktatu o Unii Europejskiej, a oznaczającą przekazywanie części kompetencji i uprawnień decyzyjnych dotyczących ochrony środowiska na właściwy szczebel regionalny lub lokalny tak, aby był on rozwiązywany na najniższym szczeblu, na którym może zostać skutecznie i efektywnie rozwiązany;

Zasadą równego dostępu do środowiska przyrodniczego, która traktowana jest w następujących kategoriach:

- sprawiedliwości międzypokoleniowej – tzn. zaspokajania potrzeb materialnych i cywilizacyjnych obecnego pokolenia z równoczesnym tworzeniem i utrzymywaniem warunków do zaspokajania potrzeb przyszłych pokoleń,
- sprawiedliwości międzyregionalnej i międzygrupowej – tzn. zaspokajania potrzeb materialnych i cywilizacyjnych społeczeństw, grup społecznych i jednostek ludzkich w ramach sprawiedliwego dostępu do zasobów i walorów środowiska z równoprawnym traktowaniem potrzeb ogólnospołecznych z potrzebami społeczności lokalnych i jednostek,
- równoważenia szans pomiędzy człowiekiem, a przyrodą poprzez zapewnienie zdrowego i bezpiecznego funkcjonowania jednostek ludzkich przy zachowaniu

trwałości podstawowych procesów przyrodniczych wraz ze stałą ochroną różnorodności biologicznej.

Zasadą uspołeczniania polityki ekologicznej, która realizowana jest poprzez stworzenie instytucjonalnych, prawnych i materialnych warunków do rozwoju społeczeństwa w procesie kształtowania modelu zrównoważonego rozwoju, z równoczesnym rozwojem edukacji ekologicznej;

Zasadą skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej odnoszącą się do wyboru planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych ochrony środowiska, a następnie do oceny osiągniętych wyników. Oznacza to potrzebę minimalizacji nakładów na jednostkę uzyskanego efektu.

2.1.2. Podstawowe założenia polityki ekologicznej

Założenia polityki ekologicznej państwa wynikają z VI Programu działań Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie ochrony środowiska na lata 2002 – 2012, gdzie podkreślono, że realizacja zrównoważonego rozwoju ma nastąpić poprzez poprawę stanu środowiska i jakości życia obywateli UE. Komisja Europejska wśród czterech priorytetowych obszarów działań wymienia „środowisko i zdrowie". Strategicznym celem polityki ekologicznej państwa w tym obszarze jest zapobieganie zagrożeniom zdrowia w środowisku i ograniczanie ryzyka dla zdrowia wynikającego z narażenia na szkodliwe dla zdrowia czynniki środowiskowe.

Cele polityki ekologicznej państwa nakreślają konkretne wyzwania i obszary zainteresowania dla gminnego Programu Ochrony Środowiska. W sferze racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych podstawowe cele to:

- zachowanie bogatej różnorodności biologicznej przyrody na różnych poziomach organizacji wraz z umożliwieniem zrównoważonego rozwoju kraju, który w sposób niekonfliktowy współistnieje z różnorodnością biologiczną,
- racjonalne użytkowanie zasobów leśnych przez kształtowanie ich właściwej struktury gatunkowej i wiekowej z zachowaniem bogactwa biologicznego,
- racjonalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych, dążenie do maksymalizacji oszczędności zasobów wodnych na cele przemysłowe i konsumpcyjne, zwiększenie retencji wodnej oraz skuteczna ochrona głównych zbiorników wód podziemnych przed zanieczyszczeniem,
- ochrona powierzchni ziemi, a w szczególności ochrony gruntów użytkowanych rolniczo poprzez rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami zrównoważonego rozwoju, przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno–błotnych przez czynniki antropogenne oraz zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych poprzez przywracanie im funkcji przyrodniczej, rekreacyjnej lub rolniczej,
- racjonalizacja zaopatrzenia ludności oraz sektorów gospodarczych w kopaliny i wodę z zasobów podziemnych oraz ochrona tych zasobów przed ilościową i jakościową degradacją.

W zakresie poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego główne cele to:

- dalsza poprawa stanu zdrowotnego mieszkańców w wyniku wspólnych działań sektora ochrony środowiska z sektorem zdrowia oraz skuteczny nadzór nas instalacjami będącymi potencjalnymi źródłami awarii przemysłowych powodujących zanieczyszczanie środowiska,
- poprawa jakości powietrza; redukcja emisji SO_2, NO_2 i pyłu drobnego,
- ochrona zasobów wodnych, utrzymanie lub osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód, zachowanie i przywracanie ciągłości ekologicznej cieków,
- racjonalna gospodarka odpadami,
- zmniejszenie narażenia społeczeństwa na ponadnormatywne działanie hałasu i zabezpieczenie przed nadmiernym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych,
- stworzenie efektywnego nadzoru nad substancjami chemicznymi dopuszczonymi na rynek.

2.1.3. Uwarunkowania wynikające ze Strategii Rozwoju Kraju 2020

Strategia Rozwoju Kraju 2020 z dnia 25 września 2012 r. jest podstawowym dokumentem strategicznym określającym cele i priorytety rozwoju społeczno-gospodarczego Polski. Dokument został opracowany przy uwzględnieniu zasady zrównoważonego rozwoju, a więc zachowaniu równowagi pomiędzy celami gospodarczymi, społecznymi i wymogami środowiskowymi.

Cel II.6. Strategii:

Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko określa przedsięwzięcia z zakresu ochrony środowiska. Osiągnięcie zrównoważonego rozwoju poprzez harmonijne połączenie wzrostu gospodarczego z wymogami ochrony środowiska stanowić będzie dla Polski w najbliższym dziesięcioleciu jedno z głównych wyzwań rozwojowych. Zachowanie zasobów przyrodniczych w stanie niepogorszonym, a docelowo zwiększenie ich trwałości i jakości, nie może być traktowane jako bariera w rozwoju kraju. Jest to warunek konieczny dla dalszej poprawy jakości życia, realizacji prawa dostępu człowieka do środowiska w dobrym stanie. Podstawowym zadaniem staje się z jednej strony sprostanie rosnącemu zapotrzebowaniu na surowce i energię, z drugiej zaś – znajdowanie takich rozwiązań, by maksymalnie ograniczyć negatywny wpływ na środowisko, nie hamując przy tym wzrostu gospodarczego, ale kreując nowe bodźce dla jego pobudzania, zwłaszcza na terenach niezurbanizowanych.

Rosnące zapotrzebowanie na surowce i energię wynika przede wszystkim ze zmian społeczno-gospodarczych na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat, powiązanych z szybkim wzrostem gospodarczym oraz rosnącym poziomem życia i ma charakter trwały. Działania koncentrować się więc powinny na ograniczaniu energo i materiałochłonności gospodarki, przy maksymalizacji efektu ekonomicznego. Takie podejście powinno umożliwić dostarczanie niezbędnej do rozwoju ilości surowców i energii, przy zmniejszeniu negatywnego wpływu na środowisko.

Do poprawy efektywności energetycznej przyczynia się rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii. Główną barierą w tym obszarze jest niewielka ilość połączeń polskiego rynku energii elektrycznej i gazu z systemami europejskimi, w dalszym ciągu niewystarczające udziały giełdy w handlu energią elektryczną na rynku krajowym oraz brak pełnej deregulacji ceny gazu. W najbliższej dekadzie podejmowane będą działania skierowane na zmianę struktury nośników energii, poprawę sprawności energetycznej procesów wytwarzania oraz przesyłu, efektywne wykorzystanie energii i paliw przez poszczególne sektory gospodarki (głównie transport, mieszkalnictwo, przemysł), w tym sektor publiczny, jak również zwiększenie wykorzystania urządzeń i technologii energooszczędnych.

Zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego towarzyszyć będzie – obok dywersyfikacji źródeł – dywersyfikacja kierunków dostaw nośników energii. Dywersyfikacji źródeł służyć będzie zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych oraz rozwój energetyki jądrowej. W 2010 r. niemal 88% energii pierwotnej pochodziło ze stałych paliw kopalnych, natomiast ok. 10% ze źródeł odnawialnych. Właściwym wyborem strategicznym jest budowa elektrowni jądrowych, przy odpowiednim zabezpieczeniu odpadów promieniotwórczych to źródło energii uznawane jest za najczystsze. Energetyka jądrowa, w porównaniu z energetyką opartą na paliwach kopalnych, cechuje się znacznie niższym kosztem wytwarzania energii, a dodatkowo, znikomą emisją CO_2 i pyłów. Mimo znacznych nakładów inwestycyjnych w dłuższym okresie energetyka jądrowa jest opłacalna ze względu na koszty wytwarzania energii oraz wysoki współczynnik wykorzystania mocy i długi okres eksploatacji elektrowni wynoszący około 50 lat.

Niska dywersyfikacja kierunków dostaw nośników energii przejawia się w uzależnieniu w ponad 90% od dostaw z kierunków wschodnich zarówno ropy naftowej, jak i gazu ziemnego. Kontynuowane będą inwestycje w budowę infrastruktury umożliwiającej dostarczanie nośników energii z innych kierunków.

Prowadzone będą prace zmierzające do eksploatacji gazu łupkowego poprzez m.in. rozpoznanie zasobów oraz przygotowanie i wdrożenie przejrzystej struktury prawno-administracyjnej.

Do kluczowych priorytetów inwestycyjnych należeć będzie również budowa i rozbudowa połączeń międzysystemowych na linii północ-południe oraz integracja systemów gazowych przesyłowych w regionie basenu Morza Bałtyckiego.

Połączenia te, wraz z rozbudową terminala skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu i wewnętrznej sieci przesyłowej stanowić będą niezwykle istotne elementy procesu budowy wspólnego regionalnego rynku gazu.

W minionym 20-leciu w obszarze ochrony środowiska osiągnięto znaczące sukcesy. Zredukowano ładunki zanieczyszczeń odprowadzanych do wód powierzchniowych i do powietrza, opanowano problemy gospodarki odpadami przemysłowymi, ograniczono oddziaływanie trwałych substancji organicznych, wyeliminowano znaczącą część ryzyka

zdrowotnego dla ludzi oraz zagrożeń dla środowiska biotycznego i abiotycznego, generowanych przez źródła przemysłowe. Jednakże istotnym problemem nadal pozostaje jakość powietrza, szczególnie na obszarach miejskich jako konsekwencja tzw. niskiej emisji oraz emisji z transportu i gospodarstw domowych.

Stopniowej poprawie świadomości w zakresie wymogów ochrony środowiska i oszczędzania energii towarzyszą nie zawsze jasne uwarunkowania prawne oraz niska skuteczność egzekwowania prawa. Kluczowym zadaniem będzie więc ustanowienie oraz wdrożenie skutecznego i trwałego systemu prawno-instytucjonalnego, zapewniającego efektywną ochronę cennych przyrodniczo obszarów i gatunków oraz zahamowanie ich degradacji i likwidacji, a tam gdzie to możliwe zwiększanie różnorodności biologicznej. Szczególnie ważne jest podejmowanie kwestii racjonalnego korzystania z zasobów przyrodniczych w programach nauczania już od wczesnych lat szkolnych.

Polska sieć ekologiczna jest dość rozproszona i nie stanowi spójnego systemu obszarów wzajemnie ze sobą powiązanych funkcjonalnie i terytorialnie, gwarantującego ochronę i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej w długim okresie. Prowadzone będą prace na rzecz przeciwdziałania fragmentacji przestrzeni i tworzenia rozwiązań sprzyjających ochronie zasobów przyrodniczych, szczególnie poprzez tworzenie korytarzy ekologicznych umożliwiających migrację fauny i flory w układach regionalnych, krajowym i międzynarodowym. Poprawa stanu środowiska wpłynie jednocześnie na jakość życia społeczeństwa oczekującego na zapewnienie wypoczynku w odpowiednich warunkach środowiska przyrodniczego. Wyzwaniem dla społeczeństw całego świata jest dostosowanie do bieżących i przyszłych skutków zmian klimatu, umożliwiające zminimalizowanie szkód i zagrożeń przez nie powodowanych dla człowieka i środowiska (natężenie zjawisk katastrofalnych, długotrwałych susz i innych klęsk żywiołowych oraz anomalii pogodowych, podnoszenie się poziomu oceanów i mórz).

2.2. Uwarunkowania wynikające z wojewódzkiego i powiatowego programu ochrony środowiska.

Cele polityki ekologicznej województwa podkarpackiego, będące w ścisłym związku pomiędzy celami polityki ekologicznej państwa i specyfiką województwa, nakreślają konkretne wyzwania i obszary zainteresowania dla Programu Ochrony Środowiska Powiatu Tarnobrzeskiego, a te z kolei dla Programu Gminy Nowa Dęba.

W „Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego (na lata 2012-2015, z perspektywą do 2019 r przedstawione zostały cele szczegółowe oraz kierunki interwencji samorządów wszystkich szczebli województwa :

1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska.
2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię.
3. Poprawa stanu środowiska.

Wskazywane działania dotyczą jednostek różnego szczebla zarządzania środowiskiem na terenie powiatu oraz przedsiębiorstw i instytucji bezpośrednio podlegających organom wojewódzkim i centralnym. Wskazane w tym programie działania do realizacji na terenie powiatu zostały podzielone wg kompetencji na: zadania własne powiatu, zadania koordynowane i zadania gmin. Sprecyzowane w poszczególnych obszarach strategicznych priorytety i wynikające z nich cele ekologiczne przedstawiają się następująco:

Priorytet 1 OCHRONA I EFEKTYWNE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW WODNYCH

Cel nr 1 – Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych.

Cel nr 2 – Zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa.

Priorytet 2 PRZECIWDZIAŁANIE ZAGROŻENIOM ŚRODOWISKA

Cel nr 1 - Minimalizowanie skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych, zapobieganie poważnym awariom oraz dostęp do wiarygodnych informacji o stanie środowiska.

Priorytet 3 - GOSPODARKA ODPADAMI

Cel nr 1 – Ograniczanie ilości wytwarzanych odpadów oraz poprawa gospodarowania odpadami komunalnymi.

Priorytet 4 - OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO I KLIMATU

Cel nr 1 - Osiągnięcie oraz utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza atmosferycznego.

Cel nr 2 - Przeciwdziałanie globalnym zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych.

Priorytet 5 - POZYSKIWANIE ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH I ENERGOOSZCZĘDNOŚĆ

Cel nr 1 - Wzrost udziału energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto w województwie (do 15% w 2020 roku).

Cel nr 2 - Zmniejszanie energochłonności gospodarki, zarówno w zakresie procesów wytwórczych, jak i świadczenia usług oraz konsumpcji.

Priorytet 6 - OCHRONA RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ I KRAJOBRAZU ORAZ ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ LASÓW

Cel nr 1 - Zachowanie oraz ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej.

Cel nr 2 – Przywracanie drożności lądowych i wodnych korytarzy ekologicznych umożliwiających przemieszczanie się zwierząt i funkcjonowanie populacji w regionie.

Cel nr 3 - Podnoszenie wartości krajobrazu na szczeblu lokalnym i regionalnym poprzez działania skierowane na ochronę, zrównoważone gospodarowanie, planowanie i odtwarzanie

krajobrazów oraz uaktywnianie społeczeństwa w decydowaniu o losie otaczającego krajobrazu.

Cel nr 4 - Zachowanie korzystnego wpływu lasu na równowagę środowiska i warunki życia ludzi, w szczególności ochrona, zwiększanie i przywracanie biologicznej różnorodności lasów na poziomie ekosystemowym, gatunkowym i genetycznym.

Cel nr 5 - Utrzymanie zadrzewień i zakrzaczeń śródpolnych, umożliwiających zachowanie i odtworzenie funkcji lokalnych i regionalnych korytarzy ekologicznych zgodnie z warunkami ekologicznymi istniejącymi w planowanych obszarach nasadzeń.

Cel nr 6 – Edukacja ekologiczna dotycząca racjonalnego użytkowania zasobów leśnych.

Priorytet 7 - OCHRONA PRZED HAŁASEM

Cel nr 1 – Zmniejszenie uciążliwości hałasu, poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów.

Priorytet 8 - OCHRONA ZASOBÓW KOPALIN

Cel nr 1 – Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych.

Priorytet 9 - OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I PRZYWRÓCENIE WARTOŚCI UŻYTKOWEJ GLEB

Cel nr 1 - Przywracanie funkcji użytkowych i przyrodniczych terenom zdegradowanym oraz ich rekultywacja i włączenie do obiegu gospodarczego.

Cel nr 2 – Identyfikacja i likwidacja zagrożeń powierzchni ziemi.

Cel nr 3 - Ochrona zasobów gleb nadających się do wykorzystania rolniczego i leśnego przed ich przeznaczeniem na inne cele.

Priorytet 10 - OCHRONA PRZED PROMIENIOWANIEM ELEKTROMAGNETYCZNYM

Cel nr 1 – Ochrona mieszkańców i środowiska przed działaniem promieniowania elektromagnetycznego.

2.3. Uwarunkowania wynikające z gminnych programów sektorowych

2.3.1. Uwarunkowania wynikające ze strategii rozwoju Gminy

Obecnie trwa proces planowania nowej strategii rozwoju, która obecnie jest w fazie niepełnego projektu. Dlatego w niniejszym Programie Ochrony Środowiska w zakresie obszaru ekologicznego odnosimy się do zapisów dokumentu pod nazwą Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Nowa Dęba na lata 2004-2013. W zakresie obszaru społecznego i gospodarczego opracowanych już w projekcie nowej strategii wskazujemy niektóre z celów i zadań mających zdaniem autora wpływ na środowisko i cele Programu.

Przyjęte w istniejącej strategii oraz nowym projekcie priorytetowe kierunki rozwoju gminy realizują zasadę zintegrowanego rozwoju.

Strategia 2004-2013 wyznaczyła trzy obszary, a w nich priorytety oraz cele i działania, które przyczynią się do przełamywania strukturalnych problemów gospodarczych i społecznych oraz do podniesienia konkurencyjności Gminy. Jest to wyzwanie, któremu Gmina Nowa Dęba musi sprostać w dobie postępującego procesu globalizacji i rozwoju gospodarki opartej na wiedzy.

W strategii założono również zapisane poniżej działania proekologiczne na terenie gminy mówiące, że „Działania proekologiczne to obszar działań gminy i społeczności lokalnej, dzięki któremu możemy żyć w dobrym środowisku, co staje się jednocześnie atutem dla rozwoju i zakładania nowych firm w gminie Nowa Dęba. Chcemy dążyć do przypisania gminie marki: ekologiczna".

Jednym z trzech obszarów przedstawionych w w/w strategii jest obszar ekologiczny, w którym zostały wyodrębnione cele strategiczne określające cele operacyjne oraz zadania służące do ich realizacji.

OBSZAR EKOLOGICZNY

CEL STRATEGICZNY 1: EDUKACJA EKOLOGICZNA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

Podstawą wszelkich działań ekologicznych jest dostarczenie wiadomości mieszkańcom na ich temat. Ich brak może być nie tylko kosztowny, ale i zgubny dla środowiska. Dlatego proponuje się wdrażanie programów skierowanych zarówno do dzieci, dorosłych, jak też i podmiotów gospodarczych.

Cel operacyjny 1: Szkolenia proekologiczne dla przedsiębiorców i instytucji.

Realizacja tego programu ma pomóc firmom w poszukiwaniu informacji o działalności w ekologicznych warunkach, w poszukiwaniu funduszy wspierających inwestowanie w ekologiczne formy działalności.

Zadanie 1: Stworzenie systemu przekazywania informacji o szkoleniach ekologicznych.
Zadanie 2: Organizowanie szkoleń dla przedsiębiorców i instytucji z zakresu przepisów ochrony środowiska.
Zadanie 3: Organizacja szkoleń dla firm z zakresu pozyskiwania środków na zadania proekologiczne.

Cel operacyjny 2: Propagowanie programów ekologicznych wśród dzieci i młodzieży.

Wychowanie ekologiczne dzieci i młodzieży to inwestowanie w przyszłych, świadomych swego otoczenia obywateli. Ponadto przez dzieci i młodzież będzie można docierać z informacjami do dorosłych.

Zadanie 1: Udział szkół w programach, akcjach i konkursach proekologicznych.

Zadanie 2: Kontynuacja programów edukacyjnych dotyczących selektywnej zbiórki odpadów.

Cel operacyjny 3: Kształtowanie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców miasta i gminy.

Edukacji ekologicznej nigdy nie jest za dużo, ponieważ nie udało się jeszcze osiągnąć tak wysokiej świadomości mieszkańców, by z naszego otoczenia znikły dzikie wysypiska, zaśmiecone ulice, zadeptane trawniki. Należy więc podejmować starania o upiększenie naszego otoczenia, które nie musi być szare i bez wyrazu.

Zadanie 1: Podejmowanie cyklicznych akcji informacyjno-edukacyjnych.

Zadanie 2: Organizacja konkursów o tytuł ,,Czystej i bezpiecznej zagrody", ,,Ładnej działki", ,,Najładniej ukwieconego balkonu".

Cel operacyjny 4: Propagowanie ekologicznych form działalności rolniczej.

Dla naszych rolników szansą na poprawę swego bytowania stać się może rolnictwo ekologiczne, zagospodarowanie nieużytków pod uprawy energetyczne.

Zadanie 1: Szkolenia i doradztwo dla rolników na temat paliw odnawialnych i zalesień gruntów.

Zadanie 2: Wdrażanie pilotażowego programu rozwoju plantacji wierzby energetycznej przez rolników indywidualnych.

Zadanie 3: Szkolenia dla rolników na temat prowadzenia gospodarstw ekologicznych i agroturystycznych.

Zadanie 4: Dostarczanie rolnikom informacji o możliwościach wsparcia ich działań środkami pomocowymi.

CEL STRATEGICZNY 2: TWORZENIE SYSTEMU OCHRONY SRODOWISKA PRZED ZAGROŻENIAMI

W gminie prowadzone są działania chroniące środowisko przed zagrożeniami. Należy w dalszym ciągu podejmować działania, które będą chronić nasze otoczenie przed degradacją.

Cel operacyjny 1: Uporządkowany system gospodarki ściekowej i wodnej.

Budowa kanalizacji w sołectwach będzie chronić wody przed zanieczyszczeniami, ale także stwarzać warunki dla rozwoju małej przedsiębiorczości we wsiach. To także działania chroniące gminę przed lokalnymi podtopieniami, powstającymi także poprzez nieuregulowany system melioracyjny.

Zadanie 1: Budowa kanalizacji sanitarnej we wsiach i na obrzeżach miasta.

Zadanie 2: Budowa kanalizacji burzowej w mieście i w wybranych miejscach w sołectwach.

Zadanie 3: Dążenie do skomunalizowania ujścia wody w Nowej Dębie.

Zadanie 4: Podjęcie współpracy z sąsiednimi gminami w celu zwiększenia bezpieczeństwa zaopatrzenia w wodę.

Zadanie 5: Uporządkowanie gospodarki wodnej w zlewni rzek Dęba i Trześniówka.

Cel operacyjny 2: Gminy program zagospodarowania odpadów.

Zadanie 1: Opracowanie i wdrożenie programu dotyczącego czystości i porządku w gminie.

Zadanie 2: Opracowanie i wdrożenie programu gospodarki odpadami na terenie gminy.

Zadanie 3: Rozwój selektywnej zbiórki odpadów na obszarach zabudowy jednorodzinnej.

Zadanie 4: Udział w ponadgiminnym projekcie utylizacji odpadów.

Zadanie 5: Wdrażanie zorganizowanego systemu utylizacji odpadów niebezpiecznych.

Zadanie 6: Likwidacja ,,dzikich" wysypisk śmieci.

Cel operacyjny 3: Ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza.

Duże postępy w tej dziedzinie zostały zrobione na terenie miasta. Należy jeszcze dążyć do ograniczania emisji spalin w niektórych firmach i instytucjach oraz na terenie sołectw. Promować się będzie używanie paliw odnawialnych i do tego przystosowanych kotłów.

Zadanie 1: Promowanie kotłowni na paliwa odnawialne w mieście i we wsiach.

Zadanie 2: Wymiana uciążliwych kotłowni na ekologiczne w instytucjach i gospodarstwach indywidualnych.

Zadanie 3: Przebudowa dróg gminnych z kierunku nawierzchni bitumicznych.

Cel operacyjny 4: Ograniczenie hałasu.

Dążenie do tego celu ma doprowadzić do ograniczenia hałasu pochodzącego z drogi krajowej Nr 9 i z poligonu (trasa nalotu helikopterów, terminy strzelań).

Zadanie 1: Utrzymanie właściwych parametrów nawierzchni dróg.

Zadanie 2: Tworzenie ciągów zieleni w sąsiedztwie dróg o dużym natężeniu ruchu.

Zadanie 3: Współpraca z dowództwem poligonu w zakresie ograniczenia jego uciążliwości.

Cel operacyjny 5: Tworzenie systemu zintegrowanej reakcji w sytuacjach kryzysowych.

Ponieważ przez gminę przebiegają ważne szlaki komunikacyjne, funkcjonują zakłady wykorzystujące uciążliwe substancje, odbywają się strzelania na obszarze leśnym, powinniśmy być przygotowani na reakcję w przypadku zdarzeń grożących katastrofami ekologicznymi.

Zadanie 1: Stworzenie systemu współpracy służb i inspekcji na wypadek zagrożeń dla środowiska.

CEL STRATEGICZNY 3: WYKORZYSTANIE TURYSTYCZNYCH I REKREACYJNYCH WALORÓW PRZYRODNICZYCH GMINY

Gmina posiada ciekawe walory przyrodnicze, które mogą być wykorzystywane turystycznie i rekreacyjnie (lasy, stawy, zbiorniki wodne, „zwałkę"). Z walorów tych mogą korzystać zarówno mieszkańcy, jak i przyjezdni.

Cel operacyjny 1: Dążenie do objęcia wybranych terenów przyrodniczych programami ich ochrony.

Ujęcie stawów programem NATURA 2000, ochrona innych ostoi ptasich, może być walorem promocyjnym dla gminy, a jednocześnie przyciągnąć na ten teren wielu chętnych do obcowania z ciekawą przyrodą.

Zadanie 1: Podjęcie działań zmierzających do ujęcia stawów w Budzie Stalowskiej programem NATURA 2000.

Zadanie 2: Podjęcie działań zmierzających do objęcia ochroną ostoi siedliskowych ptactwa chronionego.

Cel operacyjny 2: Zagospodarowanie turystyczne potencjalnych terenów rekreacyjnych na terenie gminy.

Gmina posiada ciekawe tereny, które można i należy wykorzystać do rekreacji. Służyć temu będą ścieżki dydaktyczne, szlaki turystyczne, zagospodarowanie zwałowiska posiarkowego.

Zadanie 1: Zaprojektowanie i wykonanie ścieżek pieszych i tras rowerowych po terenie gminy, uwzględniając specyfikę jej obszarów.

Zadanie 2: Dokończenie procesu przywracania funkcji rekreacyjnej Zalewu i terenu przyległego w Nowej Dębie.

Zadanie 3: Stworzenie warunków dla inwestorów do zagospodarowania turystycznego i rekreacyjnego terenów wokół zbiornika ,,Machów" i zwałowiska posiarkowego.

CEL STRATEGICZNY 4: PROMOWANIE WALORÓW ŚRODOWISKOWYCH GMINY

Są to działania prowadzące do pokazania gminy, jako przyjaznej człowiekowi i środowisku.

Cel operacyjny 1: Promowanie działań proekologicznych gminy.

Należy w dalszym ciągu dążyć do wykreowania marki gminy, jako ekologicznej. A to winno przekładać się na podejmowanie decyzji przez potencjalnych inwestorów, poszukujących takich miejsc, o ich wyborze.

Zadanie 1: Opracowanie i wdrożenie programu ochrony środowiska.

Zadanie 2: Informacja o działaniach proekologicznych gminy na łamach lokalnych mediów oraz w „Naszych Sprawach".

Zadanie 3: Wydawanie folderów promujących walory środowiskowe gminy.

Zadanie 4: Udział w konkursach ekologicznych.

Cel operacyjny 2: Promowanie roślin energetycznych i odnawialnych źródeł energii

Działania te mają być skierowane do naszych rolników. Mają pokazywać możliwość zagospodarowania nieużytków dla celów gospodarczych.

Zadanie 1: Organizowanie sympozjów, pokazów i szkoleń poświęconych uprawom roślin energetycznych i odnawialnych źródeł energii.

Zadanie 2: Wydawanie materiałów informacyjno-szkoleniowych skierowanych do potencjalnych producentów i użytkowników.

Poniżej zamieszczono niektóre z celów i zadań w obszarze gospodarczym istotne ze względu na ochronę środowiska wymienione w pozostałych obszarach strategii zrównoważonego rozwoju Miasta i Gminy Nowa Dęba na lata 2007– 2013.

OBSZAR GOSPODARCZY

CEL STRATEGICZNY 2 – ROZWÓJ INFRASTRUKTURY PODNOSZĄCEJ KONKURENCYJNOŚĆ GMINY

Cel operacyjny 1 – Program rozwoju infrastruktury technicznej

Zadanie 1. Program rozbudowy i modernizacji dróg gminnych i oświetlenia ulicznego

Zadanie 2. Budowa kanalizacji na terenach wiejskich

Zadanie 3. Utrzymanie i rozbudowa istniejącej infrastruktury technicznej.

CEL STRATEGICZNY 3 – WSPIERANIE LOKALNYCH INICJATYW GOSPODARCZYCH

Cel operacyjny 1 – Promowanie pozarolniczych form działalności gospodarczej

Zadanie 1. Upowszechnianie pozarolniczych form działalności poprzez prezentację i szkolenia.

OBSZAR SPOŁECZNY

CEL STRATEGICZNY 2 – PODNIESIENIE I ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA MIESZKAŃCOM GMINY

Cel operacyjny 3 – Doskonalenie systemu zabezpieczeń i reagowania w przypadku klęsk żywiołowych i innych zagrożeń.

Zadanie 1. Realizacja programu edukacyjnego dla mieszkańców gminy dotyczącego zachowania się w przypadku zagrożenia klęskami żywiołowymi.

Zadanie 2. Realizacja systemu działań edukacyjno-szkoleniowych dla służb reagowania kryzysowego.

CEL STRATEGICZNY 3 – ZAPEWNIENIE WARUNKÓW DO WSZECHSTRONNEGO ROZWOJU OSOBOWOŚCI CZŁOWIEKA NA WSZYSTKICH SZCZEBLACH EDUKACJI W GMINIE.

Cel operacyjny 5. Promocja działań edukacyjnych.

Zadanie 1. Pozyskiwanie środków na działania edukacyjne.

Zadanie 2. Promocja działań edukacyjnych poprzez internet.

CEL STRATEGICZNY 4 – TWORZENIE WARUNKÓW UMOŻLIWIAJĄCYCH UCZESTNICTWO MIESZKAŃCÓW GMINY WE WSZYSTKICH OBSZARACH ŻYCIA KULTURALNEGO.

Cel operacyjny 2 – Tworzenie warunków dla rozwoju sportu i rekreacji.

Zadanie 3. Rozbudowa bazy rekreacyjnej wraz z infrastrukturą towarzyszącą na terenie „Zalewu" w Nowej Dębie.

2.3.2. Uwarunkowania wynikające ze „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nowa Dęba" i ze „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Nowa Dęba"

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Nowa Dęba zostało uchwalone przez Radę Miejską w Nowej Dębie uchwałą nr XLVII/354/2002 z dnia 15 kwietnia 2002 roku i wraz ze zmianą uchwaloną przez Radę Miejską w Nowej Dębie uchwałą nr XIV/111/2011 z dnia 23 listopada 2011 roku określa zarys kierunków rozwoju Gminy, w której przy formułowaniu generalnych ustaleń dotyczących ochrony środowiska kierowano się zasadą zrównoważonego rozwoju – rozwoju gospodarczego z uwzględnieniem czynników środowiskowych. Najważniejszy cel działań zapisany w strategii określa Gminę Nowa Dęba jako gminę dążącą do życia w dobrym środowisku, co ma stać się jednocześnie atutem dla rozwoju i zakładania nowych firm. Określono kierunki takiego nieuchronnego i pożądanego przebiegu rozwoju gospodarczego, który nie naruszałby w sposób istotny i nieodwracalny środowiska, życia człowieka, nie doprowadzałby do degradacji biosfery i który godziłby prawa przyrody, ekonomii i kultury. Element tej strategii stanowią kierunki zagospodarowania przestrzennego Gminy, w których skład wchodzą poniższe ustalenia w zakresie:

Cele i zadania rozwojowe.

Wśród wymienionych celów i zadań rozwojowych znajdują się m. innymi:

Działania proekologiczne, a w tym cele dotyczące:

- edukacji ekologicznej,
- zintegrowanego systemu ochrony środowiska przed zagrożeniami,

Przewidziane do opracowania programy operacyjne związane z realizacją tego celu dotyczą:

- systemu gospodarki wodno-ściekowej,
- zagospodarowania odpadów (komunalnych, przemysłowych, niebezpiecznych),
- ograniczenia i likwidacji emisji zanieczyszczenia powietrza,
- ograniczenia hałasu.

1. Założenia metodyczne.

Wśród nich wymieniono uwarunkowania wynikające z wartości występujących zasobów środowiska przyrodniczego, a w szczególności wynikające z:

- zakresu wymaganej prawnej ochrony środowiska przyrodniczego,

- zasobów wodnych, leśnych, surowców mineralnych, rolniczej przestrzeni produkcyjnej, walorów rekreacyjnych,
- występujących przeobrażeń i procesów degradacji środowiska związanych przede wszystkim z występującymi w mieście procesami takimi jak: obniżenie jakości wód powierzchniowych i podziemnych, zanieczyszczenie powietrza, skutków oddziaływania przemysłu oraz funkcji specjalnych.

2. Uwarunkowania rozwoju przestrzennego miasta w tym uwarunkowania zewnętrzne:

Uwarunkowania przestrzenne

Obszar miasta Nowa Dęba, pod względem występowania zagrożeń środowiska przyrodniczego, został sklasyfikowany w grupie terenów C i D o III kategorii stopnia zagrożenia środowiska. Na obszarach zaliczonych do tej kategorii występują ponadnormatywne zanieczyszczenia środowiska, których zasięg, natężenie lub natężenie uciążliwości są znaczne i przekraczają dopuszczalne normy. Zanieczyszczenia te mają jednak charakter lokalny lub dotyczą tylko jednego z omawianych kryteriów.
Uwarunkowania środowiskowe należą do czynników ograniczających rozwój przemysłu i urbanizacji, który sam w sobie tworzy zagrożenia ekologiczne wywoływane:

- niekorzystnym wpływem na środowisko przyrodnicze (zwłaszcza na obszary leśne) emitorów ponadnormatywnych zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego zlokalizowanych w dużych zakładach przemysłowych Elektrownia „Połaniec", „Dezamet",
- skutkami funkcjonowania poligonu wojskowego,
- skutkami przebiegu ciągów infrastruktury technicznej i komunikacji, (droga krajowa, linia kolejowa oraz linie energetyczne WN) przez kompleksy leśne,
- skutkami przebiegu linii energetycznych WN - z wyznaczonymi strefami ochronnymi w celu ochrony przed wpływem promieniowania elektromagnetycznego.

Inne uwarunkowania wymienione w studium związane z ochroną środowiska to chronione elementy środowiska przyrodniczego:

- kompleksy leśne o funkcjach specjalnych,
- Obszary Najwyższej Ochrony (ONO) i Wysokiej Ochrony (OWO)występowania zasobów wód podziemnych GZWP, które obejmują niemal cały teren miasta,
- obszary występowania gleb o chronionej funkcji rolniczej,
- obszary chronione na podstawie ustawy o ochronie przyrody, w tym obszarowy pomnik przyrody.

Cele i kierunki rozwoju

Mając na uwadze zrównoważony rozwój miasta wyodrębniono cztery strefy funkcjonalne. Jedną nich jest strefa systemu przyrodniczego.

Jest to obszar o dominującej funkcji przyrodniczej. Występują tu głównie lasy, obniżenia dolinne i cieki wodne. Nadrzędnym celem polityki przestrzennej powinno być

utrzymanie dominującej funkcji przyrodniczej, ochrona środowiska przyrodniczego oraz rozwój rekreacji i turystyki. Funkcją uzupełniającą są gospodarka leśna i rolna. Główne kierunki rozwoju strefy powinny prowadzić do kształtowania takich struktur przestrzennych, w których będą zachowane dominująca funkcja przyrodnicza oraz ochronna przed procesami degradującymi środowisko.

Zgodnie z realizacją zasad zrównoważonego rozwoju należy tworzyć warunki funkcjonalno-przestrzenne umożliwiające aktywną ochronę wartości ekologicznych. Polegać to może m.in. na:

- zagospodarowaniu zgodnym z zasobami i walorami środowiska przyrodniczego, w tym wprowadzaniu struktur roślinnych zgodnych z warunkami siedliskowymi krajobrazu,
- kształtowaniu struktur przestrzennych na odpowiednim poziomie, których intensywność zagospodarowania będzie zgodna z chłonnością środowiska oraz jego odpornością na zniszczenie, ścisłej ochronie wartości środowiska, dążeniu do wzmacniania równowagi ekologicznej, eksponowaniu i kształtowaniu walorów krajobrazu.

Wśród uwarunkowań zewnętrznych wymieniono również:

Zaopatrzenie w wodę

Ujęcie wody w Nowej Dębie o zatwierdzonych zasobach 600 m^3/h zaopatrujące w wodę miasto Nowa Dęba oraz miejscowości: Alfredówka, Chmielów, Cygany, Jadachy Rozalin i Tarnowska Wola. Istniejące ujęcia wody oraz zrealizowana sieć wodociągowa zabezpieczają docelowe potrzeby mieszkańców miasta Nowa Dęba.

Gospodarka ściekowa

Oczyszczalnia ścieków komunalnych w Nowej Dębie o przepustowości Q = 3 500 m^3/d obsługująca miasto Nowa Dęba oraz miejscowości Chmielów, Cygany, Jadachy, Tarnowska Wola, Rozalin. Istniejąca oczyszczalnia ścieków docelowo ma posiadać przepustowość Q = 6 720 m^3/d, wówczas będzie możliwa obsługa miasta, osiedla Poręby, sołectw: Alfredówka, Tarnowska Wola, Rozalin.

Gospodarka odpadami

Na terenie miasta i gminy Nowa Dęba brak jest gminnego wysypiska odpadów komunalnych oraz spalarni odpadów medycznych. Projektowanymi kierunkami w gospodarce odpadami są:

- minimalizacja wytwarzania odpadów,
- poszukiwanie i wprowadzanie bezodpadowych technologii, tzw. „czystych”,
- wykorzystywanie odpadów jako surowców wtórnych.

Uwarunkowania wewnętrzne.

Wymieniono i opisano w studium uwarunkowania dotyczące między innymi:

Wody podziemne

Miasto Nowa Dęba jest położone na obszarze występowania Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 425 „Dębica-Stalowa Wola-Rzeszów". W celu ochrony tego zbiornika zostały wyznaczone jego strefy ochronne: ONO (Obszar Najwyższej Ochrony) oraz OWO (Obszar Wysokiej Ochrony). Ochronie podlega obszar północno-zachodniej części miasta, polega to m.in. na ograniczaniu rodzaju inwestycji w odniesieniu do obiektów mogących spowodować skażenie wód podziemnych oraz na wymaganiach wprowadzania szczególnie skutecznych zabezpieczeń z zakresu ochrony środowiska.

Wody powierzchniowe

Sieć wód powierzchniowych jest dosyć rozwinięta na terenie miasta. Występują tutaj liczne cieki powierzchniowe, rowy melioracyjne, przez centralną część miasta przebiegają w układzie południkowym – cieki powierzchniowe Bystrzyk i Dęba. Na Bystrzyku zbudowany jest sztuczny zbiornik wodny. Na obszarze miasta występują również lokalne obniżenia terenu, które są okresowo lub stale wypełnione wodą oraz obszary występowania płytkich wód gruntowych, które przez większą część roku są podmokłe. Wody powierzchniowe należą niestety do zanieczyszczonych oraz stale zanieczyszczanych. Zanieczyszczenia wód powierzchniowych infiltrują z gruntu lub są zrzucane bezpośrednio do wód.

Zagrożenia jakości wód powierzchniowych są głównie związane z zanieczyszczeniami pochodzenia komunikacyjnego oraz bytowego. Część zabudowy mieszkaniowej, która jeszcze nie została skanalizowana, jest przyczyną trwałego skażenia gleb oraz płytkich wód podziemnych.

Największe ładunki zanieczyszczeń komunikacyjnych przedostają się do gruntu wraz z wodą opadową z powierzchni dróg, ze stacji benzynowych i warsztatów samochodowych o nieszczelnym systemie odprowadzania wód, w okresie zimowym są to substancje chemiczne stosowane do odśnieżania dróg. Stopień zagrożenia zanieczyszczeniami wód powierzchniowych jest związany z ilością samochodów, co przy równoczesnym braku odpowiednich zabezpieczeń środowiskowych - takich jak myjnie samochodowe o szczelnym systemie odprowadzania wód – przyczynia się do znacznego wzrostu zanieczyszczeń. Wody powierzchniowe, które występują w mieście charakteryzują się niewielkim stopniem ochronnej oprawy biologicznej, czyli trwałej szaty roślinnej, która zmniejszała by stopień zanieczyszczenia wód przed inflirtacją zanieczyszczeń komunikacyjnych.

Warunki glebowe

Chronione gleby pochodzenia mineralnego - klas bonitacyjnych III-IVa - występują na terenie miasta w niewielkich, rozdrobnionych kompleksach, głównie w okolicach Brzostowej Góry i Nowej Dęby. Są to gleby, których przeznaczenie, zgodnie z przepisami Ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 r. (Dz. U. 2013 poz. 1205) powinno zostać utrzymane w celu zachowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej miasta. Wykorzystanie tych gruntów powinno być bowiem ściśle związane z gospodarką rolną.

Szata roślinna i tereny zieleni w mieście

Szata roślinna występująca na terenie miasta należy do zubożałych i znacznie przekształconych, gdyż jest to głównie zieleń urządzona. Zbiorowiska roślinne najmniej

przekształcone, o najwyższych wartościach przyrodniczych, to głównie kompleksy leśne ze starodrzewem. Siedliska lasów występujących w granicach miasta charakteryzują się średnią żyznością. Są to zbiorowiska grądowe, boru mieszanego świeżego oraz fragmenty dąbrów. Na terenie miasta w sąsiedztwie wód powierzchniowych występują również zbiorowiska roślinne siedlisk podmokłych.

W Nowej Dębie są zorganizowane tereny urządzonej zieleni miejskiej, należą do nich park, skwer, ogródki działkowe, place zabaw oraz zieleń przyuliczna. Obiekty te nie stanowią jednorodnego układu kompozycyjnego, są to w większości luźno powiązane zadrzewienia, w skład których wchodzą głównie sosna zwyczajna oraz dęby, klony oraz pozostałe gatunki typowe dla miast, jak jarzębiny, wierzby i topole.

Klimat akustyczny

Pod względem klimatu akustycznego w mieście można wyodrębnić kilka obszarów. Obszary o najmniejszej uciążliwości występują w znacznym oddaleniu od głównej drogi. Obszary o największym zagrożeniu, czyli znacznej uciążliwości hałasu, są zlokalizowane wzdłuż drogi krajowej nr 9, która przecina miasto. Trasa ta należy do intensywnie użytkowanych, co szczególnie dotyczy ciężarowego transportu samochodowego. Źródłem uciążliwości klimatu akustycznego o innym charakterze jest działalność poligonu wojskowego. Jego funkcjonowanie przyczynia się do okresowego pogarszania się klimatu akustycznego. Klimat akustyczny w centralnej części miasta ulegnie poprawie po wybudowaniu obwodnicy, mimo to można by wprowadzać odpowiednią szatę roślinną w celu zmniejszenia hałasu.

Obszary i obiekty objęte ochroną

Na terenie miasta występuje kilka stref i obiektów objętych ochroną walorów środowiska przyrodniczego. Zlokalizowane jest drzewo pomnikowe – dąb szypułkowy (Qercus robur). Na terenie miasta, na obszarze leśnym boru mieszanego, występuje niezwykle rzadki chroniony gatunek owada, jest nim będąca pod ochroną modliszka (Mantis religiosa).

Gleby mineralne oraz gleby organiczne wysokich klas bonitacyjnych, chronionych w celu zachowania przestrzeni rolniczej, zajmują dosyć niewielkie obszary. Gleby mineralne występują w niewielkich kompleksach w północnej oraz południowej częściach miasta. Gleby organiczne występują natomiast głównie w północnej części miasta.

Uwarunkowania rozwoju przestrzennego miasta wynikające z przyrodniczych form ochrony

Miasto charakteryzuje się odpowiednimi warunkami przyrodniczymi i krajobrazowymi do wprowadzania różnych form zagospodarowania przestrzennego. Istniejące ograniczenia wynikają z występujących na obszarze miasta stref ochrony. Są to:

- Strefa ochronna miejsca gniazdowania chronionych gatunków ptaków;
- Strefa ochrony pomników przyrody ożywionej;
- Strefa ochronna głębinowego ujęcia wody;
- Strefa występowania gleb chronionych w celu zachowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej;

- Strefa ochrony chronionych gatunków zwierząt, czyli m.in. modliszki w kompleksie leśnym położonym na północy miasta;
- Strefa proponowanej ochrony systemu przyrodniczego miasta SPM, który obejmuje cieki powierzchniowe Bystrzyk i Dęba wraz z doliną i jego otoczeniem, lasy oraz trwałą pokrywę roślinną.

Uwarunkowania rozwoju przestrzennego miasta wynikające z proponowanych przyrodniczych form ochrony

Postuluje się uwzględnianie stref ochronnych zbiorników wód podziemnych GZWP nr 425 w gospodarce przestrzennej miasta. Proponowana forma ochrony, do czasu wprowadzenia odpowiednich zapisów legislacyjnych, dotyczy odpowiednich działań w wyznaczonych strefach najwyższej ochrony (ONO) i wysokiej ochrony (OWO). Ochrona ta polega na utrzymaniu odpowiednich zakazów i nakazów, które nie są ustanowione odpowiednią regulacją prawną. Natomiast ich respektowanie powinno być częścią polityki przestrzennej miasta. Do czasu wprowadzenia odpowiedniej ustawy regulującej formy ochrony wód podziemnych byłaby to tylko ochrona w formie prawa lokalnego gminy. Strefy ONO i OWO obejmują znaczną część powierzchni miasta, szczególnie zaś strefa ONO zajmuje około połowy powierzchni północnej części miasta Nowa Dęba. Południowa strona miasta objęta jest natomiast mniej restrykcyjną strefą ochronną - OWO.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego miasta.

W kierunkach zagospodarowania przestrzennego miasta wyodrębniono Kierunek „Środowisko przyrodnicze i lokalne wartości zasobów środowiska przyrodniczego i zagrożenia środowiskowe”.

Polityka przestrzenna.

W ramach proponowanej polityki wydzielono główne zagadnienia wymagające rozwiązania wśród których, znalazło się „Zabezpieczenie funkcjonowania przyrodniczego miasta Nowa Dęba”. Studium wskazuje, że szczegółowe zabezpieczenia funkcjonowania systemów środowiska przyrodniczego powinny zostać opracowane w ramach proponowanego „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Nowa Dęba.

Ocena wpływu proponowanej polityki przestrzennej na środowisko przyrodnicze dla miasta Nowa Dęba.

Ocena wpływu została dokonana w zakresie:

- Ochrony powietrza;
- Ochrony wód;
- Świata roślinnego i zwierzęcego;
- Ochrony walorów krajobrazowych i wypoczynkowych;
- Ochrony przed hałasem i wibracjami;
- Ochrony przed odpadami i innymi zanieczyszczeniami;
- Ochrony przed promieniowaniem.

Ocena skutków ekonomicznych realizacji proponowanych kierunków rozwoju w mieście i gminie Nowa Dęba.

Uwzględnione w ocenie zostały również zagadnienia związane z obciążeniem środowiska. Dokonano również wymiernej oceny wpływu proponowanej polityki przestrzennej na środowisko. W wyniku tej oceny określono, że kompleksowa ocena proponowanej polityki przestrzennej miasta Nowa Dęba na środowisko przyrodnicze mieścić się będzie w zakresie A. – oddziaływania niekorzystnego (przedstawiającego negatywne następstwa, oznaczające bądź degradację aktualnej jakości czynnika środowiskowego, bądź spowodowanie jego zniszczenia ze środowiskowego punktu widzenia). Dokonano również końcowego podsumowania i wyciągnięto następujące wnioski:

1. Przy dotychczasowym sposobie zagospodarowania terenu, wyznaczona metodą uproszczoną wielkość pojemności środowiska, nie została przekroczona, chociaż wzdłuż głównych tras komunikacyjnych i w centrum miejscowości obciążenie degradujące naruszyło równowagę ekologiczną, powodując tym samym powstawanie obszarów ekologicznie zagrożonych. Przy tym poziomie obciążenia, ekosystemy jeszcze funkcjonują, lecz tracą możliwość samoistnego usuwania uszkodzeń.
2. Istnieje możliwość odpowiedniej terapii, powodującej zmniejszenie obciążenia degradującego, jednakże dalsze obciążenia mają charakter letalny, które prowadzą już do katastrofy ekologicznej. Przedstawione rozwiązania przestrzennego zagospodarowania powodują ograniczenie obciążenia degradującego i zachowanie równowagi przyrodniczej.
3. Kompleksowa ocena proponowanej polityki przestrzennej na środowisko przyrodnicze mieści się w zakresie oddziaływania niekorzystnego (przedstawiającego negatywne następstwa, oznaczające degradację aktualnej jakości czynnika środowiskowego, bądź spowodowanie jego zniszczenia ze środowiskowego punktu widzenia).
4. Powyższe ujemne oddziaływanie można ograniczyć do poziomu minimalnego w trybie planowania przestrzennego na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz na drodze realizacji, przedsięwzięć inwestycyjnych najmniej szkodzących środowisku.
5. Realizacja kierunków zagospodarowania przestrzennego zaproponowanych w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Nowa Dęba przyczyni się do stabilizacji procesów przyrodniczych oraz równowagi przyrodniczej na terenie miasta. Za najważniejsze należy uznać dwa rodzaje działań zaproponowanych w przedmiotowym Studium. Są to: kształtowanie systemu przyrodniczego miasta, związane funkcjonalnie z otoczeniem gminy, co zapewni utrzymanie ciągłości struktur ekologicznych, a przez to ich wzmocnienie oraz działania podejmowane na zdegradowanym obszarze poprzemysłowym, które mają na celu wzmocnienie struktur przyrodniczych i odporności środowiska przyrodniczego.

Istotna będzie również realizacja zamierzonego opracowania „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Nowa Dęba na lata 2015-2018 z perspektywą do roku 2022.

3. CHARAKTERYSTYKA I OCENA STANU ŚRODOWISKA GMINY

3.1. Ogólna charakterystyka Gminy

3.1.1. Położenie

Gmina Nowa Dęba położona jest w północnej części województwa podkarpackiego, w powiecie tarnobrzeskim. Gmina zlokalizowana jest w granicach Kotliny Sandomierskiej, w obniżeniu Płaskowyżu Kolbuszowskiego. Gmina od północy graniczy z miastem Tarnobrzeg, od wschodu z gminą Grębów, od południa z gminą Majdan Królewski (powiat kolbuszowski), od zachodu z gminą Baranów Sandomierski.

Położenie gminy na tle pozostałych gmin powiatu tarnobrzeskiego przedstawia rys. nr 1.

Rys. 1. Gmina Nowa Dęba na tle gmin powiatu tarnobrzeskiego.

Obszar gminy Nowa Dęba przedstawia rysunek nr. 2

Rys. nr 2. Mapa - Gmina Nowa Dęba.

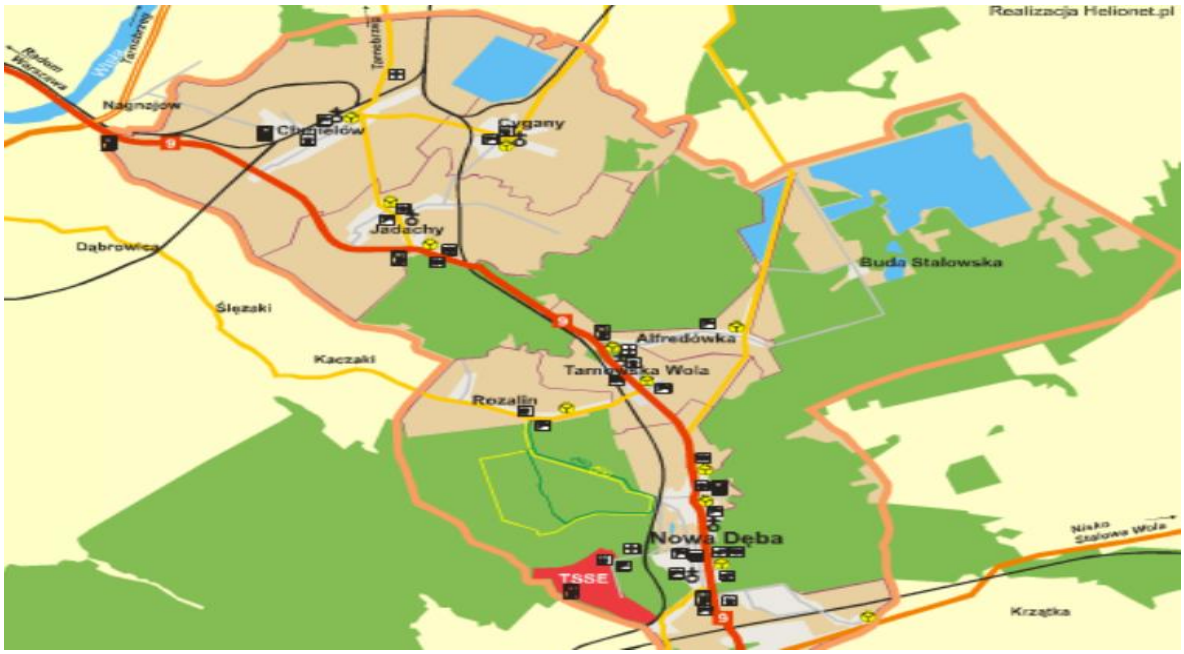

Administracyjnie gmina składa się z miasta Nowa Dęba będącego ośrodkiem obsługi lokalnej oraz z 6 sołectw: Alfredówka z osiedlem Buda Stalowska, Chmielów, Cygany, Jadachy, Rozalin i Tarnowska Wola. Ogólna powierzchnia gminy wynosi 143 km², z czego miasto zajmuje 16,7 km².

3.1.2. Powiązania komunikacyjne gminy Nowa Dęba

Drogi krajowe i wojewódzkie

Przez obszar gminy Nowa Dęba przebiegają następujące odcinki dróg krajowych i wojewódzkich:

- droga krajowa nr 9 Radom – Rzeszów (na terenie gminy odcinek o długości 12,9 km),
- droga wojewódzka Nowa Dęba – Bojanów – Nisko (na terenie gminy odcinek długości 1,5 km).

Stan techniczny tych odcinków uznać można za dobry - nawierzchnie są utwardzone i dobrze utrzymane.

Drogi powiatowe

Przez teren gminy przebiega 6 odcinków dróg powiatowych pozamiejskich o łącznej długości 41,9 km. Są to:

- droga 1110R (1077) Jadachy – Chmielów – Tarnobrzeg o długości 6,2 km,
- droga 1113R (42706) Stale – Chmielów - Dąbrowica o długości 10,6 km,

- droga 1112R (42708) – dojazd do stacji kolejowej Chmielów o długości 1,1 km,
- droga 1116 (42709) Alfredówka - Ciosy – Wydrza o długości 12,9 km,
- droga 42710 Stale do drogi krajowej nr 9 o długości 7 km,

- droga 1117R (42711) Tarnowska Wola – Wola Baranowska o długości 4,1 km.

Natomiast na terenie miejskim znajduje się 10 odcinków dróg powiatowych o łącznej długości 8,1 km, które stanowią następujące ulice:

- Borowa – droga 1132R o długości 1 km,
- Władysława Sikorskiego – droga 1104R o długości 1,4 km,
- Kolejowa – droga 1125R o długości 0,5 km,
- Tadeusza Kościuszki – droga 1127R o długości 1,4 km,
- 1 Maja – droga 1129R o długości 0,3 km,
- Adama Mickiewicza – droga 1130R o długości 0,5 km,
- Henryka Sienkiewicza – droga 1126R o długości 0,5 km,
- Jana Pawła II – droga 1128R o długości 0,7 km,
- Podleśna – droga 1132R o długości 1,2 km,
- Majdańska – droga 1131R o długości 0,6 km.

Drogi powiatowe posiadają nawierzchnie utwardzone, a ich stan techniczny jest dobry.

Drogi gminne

Łączna długość dróg gminnych na terenie gminy Nowa Dęba wynosi 110,44 km.

Linie kolejowe

Przez teren gminy przebiegają 2 linie normalnotorowe relacji:

- Łódź Kaliska – Dębica, częściowo zelektryfikowana,
- Ocice – Rzeszów, niezelektryfikowana.

Przez teren gminy Nowa Dęba przebiega również Linia Hutnicza Szerokotorowa obsługująca transport towarowy.

3.1.3. Sytuacja demograficzna

Liczba ludności w poszczególnych jednostkach administracyjnych w gminie Nowa Dęba przedstawia tabela nr 1.

Tabela nr 1.

Miejscowość	Liczba mieszkańców gminy		
	Pobyt stały	Pobyt czasowy	Łącznie
Miasto Nowa Dęba	11426	730	12156
Alfredówka	633	20	653
Chmielów	2100	76	2176
Cygany	1086	28	1114
Jadachy	1575	32	1607
Os. Buda Stalowska	169	6	175

Rozalin	699	28	727
Tarnowska Wola	880	37	917
Razem	18568	957	19525

(źródło: Urząd Gminy Nowa Dęba, 2014r.).

Gminę Nowa Dęba zamieszkuje 19.525 osób (według danych z Urzędu Miasta i Gminy Nowa Dęba, stan na dzień 31.12. 2014r.), z czego teren miasta zamieszkuje 12156 osób, a pozostałe obszary 7369 osób.

3.1.4. Gospodarka i rolnictwo

Gospodarka

Do największych zakładów produkcyjnych zlokalizowanych na terenie gminy należą INNOWACJA Sp. z o.o. produkująca odlewy aluminiowe oraz PILKINGTON AUTOMOTIVE POLAND SP. Z O.O., "ENERGETYKA WISŁOSAN" Spółka z o.o. (dawny Zakład Czynników Energetycznych), Zakłady Metalowe DEZAMET S.A., Dezal Plus Sp. z o. o., UNIDEZ Sp. z o. o., Fenix Metals Sp. z o.o., PRZEDSIĘBIORSTWO BUDOWY DRÓG I MOSTÓW SPÓŁKA Z O. O.

Ilość osób w wieku produkcyjnym przypadająca na 100 mieszkańców wynosiła 53 osoby (52,6/100). Liczba pracujących na 1000 mieszkańców wynosiła 214 tj. o 10 osób więcej niż w 2010r. (WUS 2012r). W systemie REGON na terenie gminy Nowa Dęba na koniec 2012r zarejestrowane było 1247 podmioty. Wśród zarejestrowanych podmiotów przeważają małe i średnie przedsiębiorstwa sektora prywatnego. Strukturę przedsiębiorstw przedstawiono w poniższej tabeli.

Tab. 2. Podmioty zarejestrowane w systemie REGON w gminie Nowa Dęba.

	Ogółem	Sektor publiczny	Sektor prywatny	Z liczby ogółem						
				razem	Spółki					Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
					w tym					
					Spółki handlowe			Spółki cywilne	Spółdzielnie	
					razem	w tym				
						akcyjne	z o.o.			
	1250	65	1185	152	78	5	58	74	5	896
Nowa Dęba	921	49	872	114	61	4	47	53	4	655
Pozostałe	329	16	313	38	17	1	11	21	1	241

Źródło GUS 2014r.

Dominują przedsiębiorstwa prowadzące działalność handlową (handel hurtowy i detaliczny) oraz usługową, w sektorze przemysłowym zarejestrowane jest 122 podmioty, a w budownictwie 164 podmioty. Strukturę tę przedstawia tabela nr 3.

Tab. 3. Podmioty w Rejestrze REGON wg. wybranych sekcji w gminie Nowa Dęba.

Wyszczególnienie	Miasto	Obszar wiejski	Ogółem
rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo, rybactwo	5	15	20
przetwórstwo przemysłowe	95	27	122
Budownictwo	110	54	164
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych; motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego	266	83	349
zakwaterowanie i gastronomia	19	11	30
transport, gospodarka magazynowa i łączność	28	21	49
obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	58	4	62
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	63	7	70

Źródło GUS 2014r.

Rolnictwo

W gminie funkcjonuje 2006 gospodarstw rolnych z czego na obszarze miasta 337, a na obszarach wiejskich – 1669.

Na terenie gminy Nowa Dęba użytki rolne zajmują jedynie 44,65% powierzchni gminy. Użytkowanie gruntów w gminie przedstawia Tab. 4.

Tab. 4. Użytkowanie gruntów rolnych w gminie Nowa Dęba.

Wyszczególnienie	**Ogółem**	**Użytki rolne**	**Lasy i tereny zadrzewione**	**Grunty zabudowane**	**Grunty pod wodami**	**Nieużytki**	**Pozostałe grunty**
	[ha]	**[ha]**	**[ha]**	**[ha]**	**[ha]**	**[ha]**	**[ha]**
Miasto Nowa Dęba	1 670	794	536	58	14	9	30
Tereny wiejskie	12 688	4 449	6 625	218	49	103	63
Ogółem: [ha]	14 358	5243	7161	276	63	112	93

Źródło: Urząd Miasta Nowa Dęba 2014r.

Taki niewielki udział gruntów rolnych w całkowitej powierzchni gminy związany jest z dużą lesistością gminy. Na terenie gminy występują gleby słabej jakości, głównie żytnio-ziemniaczane z dużym udziałem użytków zielonych. Powyższe czynniki powodują, że rolnictwo nie odgrywa w gminie znaczącej roli.

3.2. Charakterystyka i stan środowiska

3.2.1. Geomorfologia

Według podziału fizyczno-geograficznego (Kondracki, 2000) gmina Nowa Dęba położona jest w obrębie Równiny Tarnobrzeskiej będącej częścią makroregionu Kotlina Sandomierska. Granice równiny stanowią: od zachodu – Dolina Wisły (region Niziny Nadwiślańskiej), od południa – Płaskowyż Kolbuszowski, natomiast od południowego wschodu – Dolina dolnego Sanu. Równina Tarnobrzeska jest terenem piaszczystym, płaskim przeciętym wstęgami rzek Łęgu, Trześniówki i Sanu. Jest to teren równinny słabo zróżnicowany pod względem morfologicznym. Równina urozmaicona jest wałami wydm parabolicznych o wysokości do 25 m oraz obniżeniami deflacyjnymi zlokalizowanymi pomiędzy nimi. Miejscami aluwialne mady holocenu przykrywają plejstoceńskie piaski. W podłożu tych osadów wytworzona jest warstwa pogipsowej serii siarkonośnej, której strop opada w kierunku południowym.

Teren gminy Nowa Dęba można podzielić na dwie części zróżnicowane pod względem rzeźby terenu. Różnica wysokości pomiędzy obiema częściami wynosi nawet kilkadziesiąt metrów – deniwelacje terenu gminy miejscami sięgają 65 m. Większa, równinna część, obejmująca środkowy i północny obszar gminy to teren obniżony, którego średnia rzędna wynosi 150 m n.p.m. Obszar ten jest lekko nachylony w kierunku doliny Wisły. Przez jej środek przechodzi łukowato wygięty pas wydm, wyniesionych kilka metrów ponad poziom terenu. Najniżej zlokalizowany punkt (148,4 m n.p.m.) znajduje się w dolinie rzeki Trześniówki, w okolicach miejscowości Cygany. Południowa, mniejsza część gminy, należąca do Płaskowyżu Kolbuszowskiego, to teren falisty, z licznymi wzniesieniami. Najwyżej wyniesiony w tej części gminy punkt, którego rzędna terenu wynosi 215,3 m n.p.m. zlokalizowany jest na wzniesieniach położonych na południe od osiedla Poręby Dębskie.

1.2.2. Geologia

Pod względem budowy geologicznej teren gminy położony jest w obrębie Zapadliska przedkarpackiego. Utwory trzeciorzędowe reprezentowane są głównie przez mioceńskie iły krakowieckie o miąższości kilkuset metrów, a strop tych utworów zalega na głębokości od kilku do ponad dwudziestu metrów pod powierzchnią terenu. Na utworach trzeciorzędowych zalegają utwory czwartorzędowe, wśród których wyróżnia się:

1. utwory plejstoceńskie:
   - utwory wodno-lodowcowe, wykształcone w postaci glin, iłów, żwirów, pospółek i piasków różnoziarnistych;
   - utwory rzeczne wykształcone w postaci glin o stosunkowo niewielkiej miąższości, a głębiej w postaci piasków różnoziarnistych;
2. utwory holoceńskie wykształcone jako:
   - utwory rzeczne i starorzeczy reprezentowane przez piaski drobne i pylaste, gliny, namuły organiczne, torfy;
   - utwory eoliczne reprezentowane przez drobnoziarniste piaski wydmowe.

3.2.3 Klimat

Wg Atlasu Polski obszar Gminy Nowa Dęba znajduje się w Regionie Sandomierskim w krainie oznaczonej nr 47, dla której charakterystyki klimatyczne przedstawiają się następująco:

- temperatura powietrza styczeń -3,5°C, lipiec +18°C,
- czas trwania zimy 92 dni,
- czas trwania lata 95 dni,
- liczba dni pogodnych 46 dni,
- liczba dni pochmurnych 130 dni,
- liczba dni z szatą śnieżną 83 dni,
- ilość opadów średnio rocznie 670 mm,
- odparowanie terenowe średnio rocznie 420-450 mm,

Na obszarze tym przeważają wiatry zachodnie, północno-wschodnie i południowo-zachodnie, które są charakterystyczne dla wszystkich pór roku. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec, a jego średnie temperatury wynoszą 18,5º C. Najchłodniejszy jest styczeń o temperaturach średnich –3,8º C. Średnia roczna suma opadów wynosi ponad 600 mm.

Analiza warunków meteorologicznych w 2014 r. na obszarze województwa podkarpackiego wykonana została w ramach pracy „Modelowanie jakości powietrza w województwie podkarpackim dla 2014 roku na potrzeby oceny jakości powietrza" wykonanej na zlecenie WIOŚ w Rzeszowie przez Biuro Studiów i Pomiarów Proekologicznych „EKOMETRIA" Sp. z o.o.

Prędkość i kierunek wiatru

Na terenie województwa podkarpackiego w 2014 roku najczęściej wystąpiły wiatry o prędkościach z zakresu 3-5 m/s (36-43% w roku). Wiatry silne (prędkość powyżej 10 m/s) spośród analizowanych stacji występowały jedynie dla 1% przypadków w ciągu roku. Udział sytuacji ciszy, czyli sytuacji z wiatrem o prędkości poniżej 1,5 m/s, wystąpił na stacjach średnio w 10-13% przypadków w ciągu roku.

Rozkład występowania prędkości wiatru w określonych przedziałach na wybranych stanowiskach w województwie podkarpackim w 2014 r. Rys. Procentowy rozkład występowania prędkości wiatru w określonych przedziałach mierzona na stanowisku pomiarowym w Nisku, w województwie podkarpackim w 2014 r wyniósł dla prędkości <1,5 m/s – 10%; dla prędkości >1,5; <3,1 m/s – 27%; dla prędkości >3,1 <5,1 m/s – 43%; dla prędkości >5,1 <8,2 m/s – 16%. W 2014 r nie zanotowano na stacji wiatrów powyżej 8,2m/s

W 2014 r. na terenie województwa podkarpackiego występowała duża zmienność kierunków wiatru. Na północy i na wschodzie dominowały wiatry z kierunku zachodniego, w centrum województwa i na południu z południowego zachodu.

Temperatura powietrza

Na obszarze województwa podkarpackiego w 2014 roku najniższe wartości średnich rocznych temperatur powietrza – około 7°C, wystąpiły miejscami w rejonie Bieszczad Zachodnich, a najwyższe – około 10°C, w rejonach Kotliny Sandomierskiej.

Najchłodniejszym miesiącem w województwie podkarpackim był styczeń – na wszystkich stanowiskach wystąpiła ujemna wartość temperatury od -0,9°C w Jaśle do -2,2°C na stanowisku w Nisku. Najcieplejszym miesiącem były lipiec i sierpień, w których średnie wartości temperatur wyniosły około 19°C.

W porównaniu z normą wieloletnią za okres 1971-2000, opracowaną przez IMGW, dla województwa podkarpackiego średnie temperatury powietrza w roku 2014 kształtowały się powyżej średniej wieloletniej.

Opady atmosferyczne

Rozkład rocznej sumy opadów atmosferycznych w województwie podkarpackim w 2014 r. wskazuje na występowanie wartości w przedziale od około 600 mm do około 1400 mm. Najniższe sumy opadów charakteryzowały obszar Bieszczad Zachodnich.

Przebieg opadów w ciągu roku wskazuje na występowanie wysokich sum opadów na wszystkich stacjach w lipcu (152-174 mm) oraz w maju (112-151 mm). Niskie sumy opadów wyróżniają luty i listopad.

Według klasyfikacji opadowej stosowanej przez IMGW, rok 2014 został sklasyfikowany jako normalny. W podziale na poszczególne miesiące roku, w odniesieniu do normy wieloletniej za miesiące od wilgotnych do skrajnie wilgotnych uznano styczeń, marzec, kwiecień maj, sierpień i grudzień. Luty, wrzesień, październik, listopad sklasyfikowano jako miesiące suche lub bardzo suche. W czerwcu i w lipcu opady utrzymywały się na poziomie normy wieloletniej.

Wilgotność

Przestrzenny rozkład średniej rocznej wartości wilgotności względnej powietrza na obszarze województwa podkarpackiego w 2014 r. wskazuje na zmienność parametru w przedziale od 72% do 82%. Najniższe wartości wilgotności względnej wystąpiły przy wschodniej granicy województwa, a najwyższe w Bieszczadach Zachodnich i w Beskidzie Niskim.

Przebieg średnich miesięcznych wartości wilgotności względnej powietrza atmosferycznego dla województwa podkarpackiego wskazuje na występowanie zdecydowanie niższych wartości w okresie letnim (kwiecień i czerwiec), a najwyższych w miesiącach zimowych (styczeń, luty, listopad i grudzień).

Na stacji pomiarowej w Nisku w poszczególnych miesiącach 2014r zanotowano następującą wilgotność (%) styczeń - 84, luty - 83, marzec -70, kwiecień - 66, maj - 70, czerwiec - 69, lipiec - 70, sierpień - 70, wrzesień - 72, październik - 77, listopad - 85, grudzień - 87. Średnia dla roku 75%.

4. POLITYKA OCHRONY ŚRODOWISKA W GMINIE – ZAŁOŻENIA

4.1. Gospodarka wodno-ściekowa.

4.1.1. Charakterystyka i ocena stanu aktualnego.

Wody powierzchniowe

Charakterystyka

Gmina Nowa Dęba położona jest w zlewni Górnej Wisły. Obszar gminy odwadniany jest przez wpadającą do Wisły rzekę Trześniówkę oraz przez jej dopływy: Mokrzyszówkę, Koniecpólkę i Dębę. Część gminy odwadniana jest przez płynącą poza granicami gminy rzekę Łęg.

Na terenie gminy znajduje się wiele zbiorników wód powierzchniowych. Największy ich kompleks zlokalizowany jest w północno-wchodniej części gminy w Budzie Stalowskiej. Zbiorniki te to przeważnie stare wyrobiska poeksploatacyjne wypełnione wodami opadowymi.

Rzeka Trześniówka jest prawobrzeżnym dopływem Wisły, uchodzi do niej w km 272,2. Źródła znajdują się na północny zachód od Cmolasu, na Płaskowyżu Kolbuszowskim. Koryto rzeki wyżłobione jest w utworach aluwialnych Wisły. Całkowita długość rzeki wynosi 56,9 km, a powierzchnia zlewni 569,6 km^2. Górna część zlewni i jej prawych dopływów jest prawie całkowicie zalesiona. W środkowym i dolnym biegu rzeka przepływa przez tereny rolniczo-przemysłowe. Sieć rzeczna w zlewni jest zawikłana, liczne są rowy, stawy, połączenia cieków z sąsiednimi zlewniami, podmokłe łąki. Gmina Nowa Dęba należy do Przedkarpackiego Regionu Hydrogeologicznego, który charakteryzuje się znacznym zagrożeniem wód podziemnych przez infiltrację zanieczyszczeń z powierzchni terenu. Dla regionu tego cechą charakterystyczną jest średnia lub zmienna zasobność wód podziemnych, głównie pierwszego poziomu użytkowego. Wzdłuż cieku Trześniówka zasobność ta jest określana jako niska.

W obszarze możliwego oddziaływania planowanej inwestycji znajdują się jednolite części wód powierzchniowych:

- Trześniówka od Karolówki do ujścia, kod PLRW200019219699,
- Dąbrówka, kod PLRW200017219669,
- Mokrzyszówka, kod PLRW2000172196729,
- Koniecpólka, kod PLRW2000172196369,
- Przyrwa, kod PLRW200017219652.

Ocena stanu aktualnego.

Badania i ocena jakości wód powierzchniowych wykonywane są w ramach systemu Państwowego monitoringu środowiska. W latach 2011 monitoring wód powierzchniowych w woj. podkarpackim prowadzony był na podstawie „Programu Państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2010-2012" i Aneksu Nr 1 do Programu, oraz na podstawie „Programu Państwowego monitoringu środowiska województwa podkarpackiego na lata 2013-2015" zatwierdzonych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

W związku z planowaną nowelizacją rozporządzenia w sprawie sposobu klasyfikacji jednolitych części wód powierzchniowych ora śródlądowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (2011), w 2014 r. GIOŚ zalecił sporządzenie oceny za 2013r wg nowej metodyki. Wykonana ocena uwzględnia zmiany wprowadzone do w/w rozporządzenia oraz weryfikację oceny jednolitych części wód monitorowanych w latach 2011-2012. Zmiany te zostały uwzględnione w Programie.

Klasyfikacja stanu/potencjału ekologicznego, ocena spełniania wymagań ustalonych dla obszarów chronionych, ocena stanu chemicznego i ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych w 2012 r. została wykonana w oparciu o obowiązujące przepisy prawne w tym zakresie oraz wytyczne opracowane w GIOŚ. W ocenach jako nowy element zostało zastosowane dziedziczenie oceny, czyli przeniesienie wyników klasyfikacji elementów biologicznych, fizykochemicznych, hydromorfologicznych i oceny stanu chemicznego z lat 2010 -2011 na 2012 w przypadku, gdy jednolita część wód nie została objęta monitoringiem w 2012 r. oraz aktualizacja wykonanej oceny o wyniki monitoringu wód powierzchniowych uzyskane w 2012 r. Nowym elementem biologicznym, uwzględnionym w klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego wód za 2012 r., jest ichtiofauna.

Wyniki klasyfikacji biologicznych, hydromorfologicznych i fizykochemicznych elementów jakości wód, wyniki klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego, ocena stanu chemicznego oraz ostateczna ocena stanu wód powierzchniowych występujących na terenie Gminy Nowa Dęba, uzyskano z pomiarów prowadzonych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie w 2013r. Wyniki pomiarów zestawiono w zamieszczonych poniżej tabelach nr 5 i 6. Stan ekologiczny jednolitych części wód powierzchniowych (potencjał ekologiczny w przypadku wód silnie zmienionych i sztucznych) wyznaczają elementy biologiczne, charakteryzujące występowanie w wodach różnych zespołów organizmów, wspomagane przez elementy hydromorfologiczne i elementy fizykochemiczne.

Stan ekologiczny klasyfikuje się przez nadanie im jednej z pięciu klas jakości: I klasa - stan bardzo dobry, II klasa - stan dobry, III klasa - stan umiarkowany, IV klasa - stan słaby, V klasa - stan zły. W przypadku potencjału ekologicznego I klasa oznacza maksymalny potencjał, II klasa - dobry potencjał, III klasa - umiarkowany potencjał, IV klasa - słaby potencjał i V klasa - zły potencjał ekologiczny.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie na podstawie wyników pomiarów dokonał klasyfikacji i oceny jakości wód powierzchniowych występujących w gminie Nowa Dęba.

1. Stan ekologiczny rzeki Trześniówka oceniono w oparciu o najbardziej miarodajny punkt pomiarowo – kontrolny tj. Trześniówka – Trześń PL01S1601_1878. Jak wynika z danych przekazanych przez WIOŚ potencjał ekologiczny wód w 2013r ocenia się jako dobry (w 2012r umiarkowany). Stan chemiczny dobry. Ogólny stan jakości wód określa się jako dobry i widać tu poprawę bowiem w 2013r oceniany był jako zły.
2. Stan ekologiczny rzeki Babulówka oceniono w oparciu o najbardziej miarodajny punk pomiarowo – kontrolny tj. Babulówka – Suchorzów PL01S1601_1877. Jak wynika z

danych przekazanych przez WIOŚ potencjał ekologiczny wód ocenia się jako dobry. Stan chemiczny dobry. Ogólny stan jakości wód w badaniach 2013r określono jako dobry.

3. Stan ekologiczny rzeki Koniecpólka oceniono w oparciu o najbardziej miarodajny punkt pomiarowo – kontrolny tj. Koniecpólka – Ślęzaki PL01S1601_1879. Jak wynika z danych przekazanych przez WIOŚ potencjał ekologiczny wód ocenia się jako umiarkowany. Stan chemiczny kreślono jako dobry. Ogólny stan jakości wód określa się jako zły.
4. Stan ekologiczny rzeki Mokrzyszówka oceniono w oparciu o najbardziej miarodajny punkt pomiarowo – kontrolny tj. Mokrzyszówka - Mokrzyszów PL01S1601_1880. Jak wynika z danych przekazanych przez WIOŚ potencjał ekologiczny wód ocenia się jako dobry (w 2012r umiarkowany). Stan chemiczny nie jest prezentowany w raporcie. Ogólny stan jakości wód nie został określony w raporcie.
5. Stan ekologiczny rzeki Przyrwa oceniono w oparciu o najbardziej miarodajny punkt pomiarowo – kontrolny tj. Przyrwa – Nowa Wieś PL01S1601_1882. Jak wynika z danych przekazanych przez WIOŚ potencjał ekologiczny wód ocenia się jako słaby. Stan chemiczny określono jako dobry. Ogólny stan jakości wód określa się jako zły.
6. Stan ekologiczny rzeki Wisła na odcinku od Wisłoki do Sanu oceniono podczas badania w 2012r w oparciu o najbardziej miarodajny punkt pomiarowo – kontrolny tj. Wisła – Sandomierz PL01S1001_1493. Jak wynika z danych przekazanych przez WIOŚ potencjał ekologiczny wód ocenia się jako słaby. Stan chemiczny ceniono jako dobry. Ogólny stan jakości wód określa się jako zły.

Trześniówka poprzez swoje dopływy: Mokrzyszówkę, Łupawkę i Dąbrówkę jest głównym odbiornikiem zanieczyszczeń z przemysłu siarkowego, m.in. z terenu będących w likwidacji: Kopalni Siarki „Jeziórko" i Kopalni Siarki „Machów" w Tarnobrzegu. Ponadto do zlewni rzeki wprowadzane są oczyszczone ścieki przemysłowe i komunalne z Nowej Dęby.

Oprócz w/w wód w Gminie Nowa Dęba zlokalizowane są jeszcze dwie jednolite części wód tj.: Kaczówka PLRW200017219649 oraz Murynia PLRW2000172198549. Obszar zlewni tych wód w bardzo małej części znajduje się w gminie Nowa Dęba. Wody te nie zostały objęte monitoringiem prowadzonym przez WIOŚ w Rzeszowie, a badania wykonywane w 2005 r pod kątem niespełnienia warunków Ramowej Dyrektywy Wodnej w Obszarze Dorzecza Wisły (Raport dla Obszaru Dorzecza Wisły z realizacji art. 5 i 6, zał. II, III, IV Ramowej Dyrektywy Wodnej 2000/60/WE. Ministerstwo Środowiska) określiły, że w/w jednolite części wód nie są zagrożone niespełnieniem warunków RDW.

Pozostałe wyniki pomiarów przedstawione są w tabeli nr 5 i 6.

Szczegółowe zestawienia danych do klasyfikacji i ocen stanu wód w punktach pomiarowo kontrolnych oraz w jednolitych częściach wód powierzchniowych monitorowanych w latach 2010-2012 są udostępnione na stronie WIOŚ w Rzeszowie http://www.wios.rzeszow.pl.

Tab. 5. Objaśnienia do tabeli 6.

STAN / POTENCJAŁ EKOLOGICZNY		
stan ekologiczny		potencjał ekologiczny (jcw silnie zmienione)
BARDZO DOBRY	stan bardzo dobry / potencjał maksymalny	*Maksymalny*
DOBRY	stan / potencjał dobry	DOBRY
UMIARKOWANY	stan / potencjał umiarkowany	*UMIARKOWANY*
SŁABY	stan / potencjał słaby	*SŁABY*
ZŁY	stan / potencjał zły	*ZŁY*
STAN CHEMICZNY		
DOBRY	stan dobry	
PSD_śr	poniżej stanu dobrego	przekroczone stężenia średnioroczne
PS_max		przekroczone stężenia maksymalne
PSD		przekroczone środowiskowe normy jakości na obszarach chronionych przeznaczonych do zaopatrzenia ludności w wodę pitną
STAN		
DOBRY	stan dobry	
ZŁY	stan zły	

Tab. 6. Klasyfikacja elementów jakości wód powierzchniowych występujących w gminie Nowa Dęba.

Lp.	Nazwa i kod ocenianej części wód (JCW)	Nazwa i kod punktu pomiarowo - kontrolnego	Typ abiotyczny	Silnie zmieniona JCW (T/N)Typ	Program monitoringu	Klasyfikacja elementów jakości wód											**STAN POTENCJAŁ EKOLOGICZNY**	**STAN CHEMICZNY**	Ocena spełnienia wymagań dodatkowych dla obszarów chronionych (Tak/Nie) {MOPI,MORY, MORE, MOEU}	**STAN POTENCJAŁ EKOLOGICZNY w obszarach chronionych**	**Stan JCW**
						Elementy Biologiczne															
						Fitoplankton (IFPL)	Fitobentos (IO)	Makrofity (MIR)	Klasa wskaźnka FLORA	Makrobezkręgowce bentosowe (MMI)	Wskaźnik MZB	Ichtiofauna	Klasa elementów BIOL	Klasa elementów HYMO	Klasa elementów FCH	Klasa elementów FCH-SH					
1	Trześniówka od Karolówki do ujścia PLRW200019219699	Trześniówka - Trześń PL01S1601_1878	19	T	MO		I						I	II	PPD		*DOBRY*		TAK [MOEU]		
2	Babulówka PLRW2000172196299	Babulówka – Suchorzów PL01S1601_1877	17	T	MO		II						II	II	II	II	*DOBRY*	DOBRY	TAK [MOEU]	DOBRY	DOBRY
3	Koniecpólka PLRW2000172196369	Koniecpólka-Ślęzaki Pl01S1601_1879	17	N	MO		III						III	II	PSD	I	*UMIARKOWANY*	DOBRY	NIE [MOEU]	ZŁY	ZLY
4	Mokrzyszówka PLRW2000172196729	Mokrzyszówka Mokrzyszów PL01S1601_1880	17	N	MO		I						I	II	II		*DOBRY*		TAK [MOEU]		
5	Przyrwa do Dąbrówki PLRW2000172198432	Przyrwa – Nowa Wieś. PL01S1601_1882	17	T	MD		IV	II		II			IV	II	PPD	II	*SŁABY*	DOBRY	NIE [MOEU]	ZŁY	ZŁY
6	Wisła od Wisłoki do Sanu PLRW20002121999	Wisła - Sandomierz PL01S1001_1493 (badanie) 2012r	21	T	MD	IV		IV					IV	II	II	II	*SŁABY*	DOBRY	NIE [MORY MOEU]	SŁABY	ZŁY

Żródło: WIOŚ. Raport o stanie środowiska w woj. podkarpackim, rok 2013

Objaśnienia skrótów użytych w tabeli: MD – monitoring diagnostyczny; **MO** – monitoring operacyjny; **IFPL** - wskaźnik fitoplanktonowy; **IO** - Multimetryczny Indeks Okrzemkowy; **MIR** - Makrofitowy Indeks Rzeczny; **FLORA** - zintegrowany wskaźnik fitobentosu i fitoplanktonu dla zbiorników zaporowych; **MMI** - wskaźnik wielometryczny makrobezkręgowców bentosowych; **MZB** - wskaźnik makrobezkręgowców bentosowych dla zbiorników zaporowych; **BIOL** - klasa elementów biologicznych; **HYMO** - klasa elementów hydromorfologicznych; **FCH** - klasa elementów fizykochemicznych (gr. 3.1-3.5); **FCH-SZ** - klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne (gr. 3.6); **MOPI** - jednolite części wód przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia; **MORY** - obszary ochrony siedlisk lub gatunków dla których stan wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie – obszary ochrony gatunków ryb (wody przeznaczone do bytowania ryb); **MORE** - jednolite części wód przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych; **MOEU** - obszary chronione wrażliwe na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych.

Wody podziemne

Przedkarpacki Region Hydrogeologiczny i położona w nim Gmina Nowa Dęba charakteryzuje się znacznym zagrożeniem wód podziemnych przez infiltrację zanieczyszczeń z powierzchni terenu. Dla regionu tego cechą charakterystyczną jest średnia lub zmienna zasobność wód podziemnych, głównie pierwszego poziomu użytkowego. Wzdłuż cieku Trześniówka zasobność ta jest określana jako niska.

Gmina leży w obszarze jednolitej części wód podziemnych (JCWPd) 126, która położona jest w regionie wodnym Górnej Wisły w pasie Północnego Podkarpacia a jej powierzchnia wynosi 1 892,3 km2. Jej obszar częściowo pokrywa się z następującymi GZWP: Zbiornik (QDW) Dębica - Stalowa Wola - Rzeszów 425, Dolina kopalna Kolbuszowa nr 426.

Uwzględniając zasięg występowania, wodonośność, zasobność, jakość wód podziemnych oraz ich znaczenie dla gospodarki w kraju wydzielono Główne Zbiorniki Wód Podziemnych. W obrębie jednego ze zbiorników znalazły się zasoby wód terenu gminy – jest to zbiornik nr 425 „Dębica – Stalowa Wola – Rzeszów". Zbiornik ten zajmujący powierzchnię 810 km², wykształcony w utworach czwartorzędowych, zalega w piaszczysto-żwirowej warstwie wodonośnej w ośrodku porowym. Zasobność dyspozycyjna wód zbiornika szacowana jest na poziomie 140 tys. m³/dobę. Średnia głębokość ujęć waha się na poziomie 10-30 metrów. Okres infiltracji zanieczyszczeń dla tego zbiornika wynosi poniżej 5 lat.

Tab. 7. Główne Zbiorniki Wód Podziemnych GZWP 425, 426 - charakterystyka

Nazwa zbiornika	Nr zbiornika	Powierzchnia [km2]	Wiek utworów wodonośnych	Charakter zbiornika	Szacunkowe zasoby dyspozycyjne
Zbiornik Dębica - Stalowa Wola - Rzeszów	GZWP 425	2194	Czwartorzęd	Porowy	576 000 m³/d
Dolina kopalna Kolbuszowa	GZWP 426	60	Czwartorzęd	Porowy	16 800 m³/d

Źródło: WIOŚ.

Na terenie gminy wyznaczono obszary ochrony Głównych Zbiorników Wód Podziemnych GZWP:

- Obszar Najwyższej Ochrony (ONO) – zajmuje ok. 2/3 powierzchni gminy, ma przebieg południowo-zachodni; są to tereny o użytkowaniu rolniczym i leśnym, częściowo tereny miejscowości, zabudowy miasta Nowa Dęba i wód powierzchniowych;

- Obszar Wysokiej Ochrony (OWO) – zajmuje pas szerokości ponad 1,5 km, obejmuje obszar położony po wschodniej stronie granicy ONO i południowy obszar zabudowy miasta Nowa Dęba i Poręb Dębskich. Są to tereny zabudowy oraz użytkowania leśnego.

Ocena stanu JCWPd, wykonana w oparciu o wyniki monitoringu diagnostycznego stanu chemicznego wód podziemnych z 2012 r. oraz dane Państwowej Służby Hydrologicznej w zakresie stanu ilościowego, wykazała słaby stan wód w jednej JCWPd o numerze 126.

Wykazanie słabego stanu wód, skutkuje prowadzeniem monitoringu operacyjnego stanu chemicznego wód podziemnych w punktach pomiarowych. Na terenie gminy Nowa Dęba znajduje się punkt badawczy sieci krajowej monitoringu wód podziemnych w Nowej Dębie. W 2013 r. przeprowadzono dwukrotne badania (w okresie wiosny i jesieni) klasyfikacja jakości wód monitoringu operacyjnego Na podstawie wykonanych badań i pomiarów w roku 2013, w punkcie nr 115 Nowa Dęba, woda podziemna odpowiadała III klasie jakości (dobry stan wód). Charakterystykę punktu pomiarowego oraz ocenę jakości wód w tym punkcie na podstawie badań przeprowadzonych w 2013 r. przedstawia tabela 8.

Tab. 8. Charakterystyka wód podziemnych w punkcie pomiarowym jakości wód podziemnych na terenie gminy Nowa Dęba oraz klasyfikacja wód.

Nr pkt	Lokalizacja	Identyfikator UE	Charakter zbiornika	Klasa jakości wody w pkt. surowa	Klasa jakości wody w pkt. końcowa	Wskaźniki o niskiej jakości IV klasa
115	Nowa Dęba	PL01G126_005	swobodny	IV	III	ph, Fe

Źródło: WIOŚ Rzeszów 2013r. Ocena wyników badań prowadzonych w ramach monitoringu operacyjnego stanu chemicznego wód podziemnych w 2013 roku

Zasoby wód tego zbiornika są słabo chronione przed zanieczyszczeniem - czas migracji pionowej zanieczyszczeń wynosi poniżej 5 lat, tym samym niemal cały jego obszar wymaga najwyższej ochrony.

Gospodarka wodno - ściekowa

Głównym źródłem zaopatrzenia w wodę ludności gminy Nowa Dęba są zasoby wód podziemnych poziomu czwartorzędowego. Pobór wody podziemnej przez poszczególne podmioty gospodarcze w 2014 roku przedstawia tabela zamieszczona poniżej.

Tab. 9. Pobór wody na terenie gminy Nowa Dęba 2014r.

Podmiot	Rodzaj poboru	Ilość [m^3]
Jednostka Wojskowa w Nowej Dębie	woda podziemna	5216
PGKiM Sp. z o.o. Nowa Dęba	woda podziemna	898057
	Razem:	**903273**

Źródło. Urząd Miasta Nowa Dęba.

Ujęcia wód podziemnych posiadają wyznaczone strefy ochrony bezpośredniej i ochrony pośredniej. Zgodnie z art. 53 ustawy Prawo wodne na terenie ochrony bezpośredniej ujęć wód należy:

- odprowadzać wody opadowe w sposób uniemożliwiający przedostawanie się ich do urządzeń służących do poboru wody,
- zagospodarować teren zielenią,

- odprowadzać poza granicę terenu ochrony bezpośredniej ścieki z urządzeń sanitarnych, przeznaczonych do użytku osób zatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody,
- ograniczyć do niezbędnych potrzeb przebywanie osób niezatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody.

Zgodnie z art. 54 ustawy Prawo wodne na terenach ochrony pośredniej może być zabronione lub ograniczone wykonywanie robót oraz innych czynności powodujących zmniejszenie przydatności ujmowanej wody lub wydajności ujęcia, a w szczególności:

- wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi,
- rolnicze wykorzystanie ścieków,
- przechowywanie lub składowanie odpadów promieniotwórczych,
- stosowanie nawozów oraz środków ochrony roślin,
- budowa autostrad, dróg oraz torów kolejowych,
- wykonywanie robót melioracyjnych oraz wykopów ziemnych,
- lokalizowanie zakładów przemysłowych oraz ferm chowu lub hodowli zwierząt,
- lokalizowanie magazynów produktów ropopochodnych oraz innych substancji, a także rurociągów do ich transportu,
- lokalizowanie składowisk odpadów komunalnych lub przemysłowych,
- mycie pojazdów mechanicznych,
- urządzanie parkingów, obozowisk oraz kąpielisk,
- lokalizowanie nowych ujęć wody,
- lokalizowanie cmentarzy oraz grzebanie zwłok zwierzęcych.

Strefy ochrony ujęcia wody dla miasta Nowa Dęba zostały uregulowane w Rozporządzeniu nr 15/2012 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie z dnia 17 grudnia 2012 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej dla zaopatrzenia Miasta i Gminy Nowa Dęba w miejscowości Nowa Dęba, powiat tarnobrzeski, województwo podkarpackie.

Zgodnie z § 3. 1. ww. rozporządzenia na terenie ochrony bezpośredniej zabrania się użytkowania gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęcia wody, a ponadto należy:

1) odprowadzać wody opadowe w sposób uniemożliwiający przedostawanie się ich do urządzeń służących do poboru wody;
2) zagospodarować teren zielenią;
3) ograniczyć do niezbędnych potrzeb przebywanie osób niezatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody

Zgodnie z § 4. 1. na terenie ochrony pośredniej zabrania się:

1) wprowadzania ścieków do ziemi lub wód powierzchniowych, z wyjątkiem:
    a. ścieków oraz wód opadowych i roztopowych, odprowadzanych do potoku Koniecpólka za pomocą szczelnego rowu, pochodzących z oczyszczalni ścieków należącej do Zakładów Metalowych Dezamet S.A.,
    b. ścieków oraz wód opadowych i roztopowych odprowadzanych do potoku Koniecpólka z Miejskiej Oczyszczalni Ścieków,

c. ścieków odprowadzanych do ziemi pochodzących ze stacji uzdatniania wody należącej do ujęcia;

2) lokalizowania przydomowych oczyszczalni ścieków;
3) rolniczego wykorzystania ścieków;
4) nawożenia gnojówką i gnojowicą;
5) stosowania nawozów niezgodnie z zasadami określonymi w przepisach prawa wydanych na podstawie art. 22 ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu;
6) stosowania środków ochrony roślin z wyjątkiem środków dopuszczonych do stosowania w strefach ochronnych ujęć wody, określonych w rejestrze środków ochrony roślin prowadzonym na podstawie art. 47 ustawy z dnia 18 grudnia 2003 r. o ochronie roślin;
7) stosowania komunalnych osadów ściekowych;
8) przechowywania lub składowania odpadów promieniotwórczych;
9) lokalizowania składowisk odpadów komunalnych, niebezpiecznych, innych niż niebezpieczne i obojętne oraz obojętnych;
10) magazynowania odpadów z wyjątkiem tymczasowego przetrzymywania lub gromadzenia odpadów w czasie ich zbiórki w miejscu, gdzie one są wytwarzane, przed ich transportem;
11) lokalizowania instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów oraz rekultywacji terenu odpadami;
12) lokalizowania ferm chowu lub hodowli zwierząt;
13) lokalizowania magazynów ropy naftowej i produktów ropopochodnych, a także rurociągów dalekosiężnych do ich transportu, z wyłączeniem:
    a) magazynów butli i zbiorników przeznaczonych do magazynowania gazu płynnego,
    b) zbiorników przeznaczonych do magazynowania oleju opałowego,
    c) zbiorników paliw płynnych wchodzących w skład stacji paliw,
    d) magazynów olejów i smarów;
14) lokalizowania nowych instalacji określonych na podstawie art. 201 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska z wyłączeniem obszaru Tarnobrzeskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej - Podstrefa Nowa Dęba;
15) budowy nowych obiektów typu: drogi, parkingi, tereny przemysłowe, składowe, myjnie, warsztaty i komisy samochodowe, stacje kontroli pojazdów, bazy transportowe bez ujmowania wód opadowych i roztopowych w systemy kanalizacji deszczowej zamkniętej bądź otwartej w postaci szczelnych rowów;
16) magazynowania środków wykorzystywanych do zimowego utrzymania dróg;
17) mycia pojazdów mechanicznych poza myjniami usługowymi;
18) wydobywania kopalin;
19) wykonywania wykopów ziemnych poniżej zwierciadła wody podziemnej;
20) wierceń z zastrzeżeniem punktu 23;
21) wykonywania długotrwałych odwodnień;

22) prowadzenia robót melioracyjnych, z wyjątkiem prac mających na celu konserwację rowów, cieków powierzchniowych i urządzeń wodnych zapewniających ich drożność i funkcjonalność;
23) lokalizowania nowych ujęć wód podziemnych, z wyjątkiem:
    a) studni zastępczych lub awaryjnych w ramach zatwierdzonych zasobów eksploatacyjnych,
    b) studni lokalizowanych w celu remediacji zasobów wód podziemnych,
    c) ujęć wykorzystywanych do zwykłego korzystania z wód;
24) zmiany lasu na użytek rolny lub wylesienie mające na celu zmianę sposobu użytkowania terenu z wyłączeniem obszaru Tarnobrzeskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej - Podstrefa Nowa Dęba;
25) grzebania zwłok zwierzęcych oraz lokalizowania cmentarzy;
26) rozbudowy sieci wodociągowej bez prowadzonej równolegle rozbudowy sieci kanalizacyjnej.

Do wodociągu podłączonych jest ok. 98% mieszkańców gminy. Liczbę zawartych umów na dostawę wody z wodociągu (stan na 31.12.2014r.) przedstawia tabela nr 10.

Tab. 10. Liczba zawartych umów na dostawę wody z wodociągu – stan na 31.12.2014r.

Lp.	Miejscowość	Liczba zawartych umów na dostawę wody z wodociągu
1	Nowa Dęba	1332
2	Rozalin	180
3	Tarnowska Wola	229
4	Alfredówka	187
5	Buda Stalowska	58
6	Jadachy	394
7	Cygany	286
8	Chmielów	629
	Razem:	3295

Źródło: PGKiM sp. z o.o. Nowa Dęba.

Długość sieci wodociągowej na terenie gminy Nowa Dęba wynosi 115 km. Do sieci wodociągowej podłączonych jest 3358 budynków mieszkalnych na terenie całej gminy. Liczbę przyłączy sieci wodociągowej w poszczególnych miejscowościach przedstawia tabela nr 11.

Tab. 11. Liczba przyłączy do sieci wodociągowej – stan na 31.12.2014r.

Lp.	Zwodociągowane miejscowości	Liczba przyłączy
1	Miasto Nowa Dęba	1392
2	Alfredówka	187
3	Chmielów	635
4	Buda Stalowska	58
5	Cygany	287
6	Jadachy	393
7	Rozalin	179
8	Tarnowska Wola	227
Razem:		3358

Źródło: PGKiM sp. z o.o. Nowa Dęba.

Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków komunalnych oraz przemysłowych

Według danych będących w posiadaniu Urzędu Miasta i Gminy w Nowej Dębie z systemu kanalizacyjnego korzysta ok. 17 698 mieszkańców gminy.

Długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy wynosi 197,7 km i przedstawia ją tabela nr 12.

Tabela 12. Długość sieci kanalizacyjnej w poszczególnych miejscowościach gminy Nowa Dęba

Lp.	Miejscowość	Długość sieci kanalizacyjnych [km]
1	Miasto	31,896
	Miasto na strefie ekon.	8,77
2	Chmielów	44,641
3	Cygany	21,34
4	Jadachy	24,13
5	Os. Dęba	8,787
6	Os. Poręby Dębskie	28,025
7	Tarnowska Wola	16,226
8	Rozalin	13,885
Razem:		197,7

Źródło: PGKiM sp. z o.o. Nowa Dęba.

Według danych Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej sp. z o. o. w roku 2012, 2013 i 2014 z terenu Gmin Nowa Dęba przyjęto na oczyszczalnie ścieków podane w poniższej tabeli następujące ilości ścieków .

Tab. 13. Rodzaj i ilość wytworzonych ścieków w 2014 r. w gminie Nowa Dęba

Okres	Rodzaj	Opis odbiornika	Ilość wytworzonych ścieków [m³]
2012	Ścieki komunalne	Rzeka	918 241
2013	Ścieki komunalne	Rzeka	1 145 749
2014	Ścieki komunalne	Rzeka	980 920

Źródło: PGKiM sp. z o.o. Nowa Dęba.

Ścieki komunalne z terenu gminy odprowadzane są do oczyszczalni mechaniczno-biologicznej w Nowej Dębie. Ścieki komunalne po oczyszczeniu są odprowadzane do odbiornika wskazanego w tabeli nr 14 przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o. o. w Nowej Dębie.

Tab. 14. Oczyszczalnie ścieków komunalnych na terenie gminy Nowa Dęba

Lokalizacja oczyszczalni	Rodzaj	Przepustowość	Odbiornik ścieków	Obsługiwane miejscowości	Liczba obsługiwanych mieszkańców
Nowa Dęba ul. Rodzeniowa	mechaniczno-biologiczna z podwyższonym usuwaniem biogenów	Qśrd 3.500m^3/d	Ciek K-I km 2+525 Potok Koniecpólka km 3+ 950	Miasto Nowa Dęba Jadachy Cygany Chmielów Tarnowska Wola Rozalin	17 698
Buda Stalowska	kontenerowa oczyszczalnia	Qśrd 12,0m^3/d	Rzeka Dąbrówka km 11+250	Buda Stalowska	120

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Nowa Dęba, 2014r.

Obie oczyszczalnie odbierają łącznie ścieki od 17 818 mieszkańców podłączonych do systemu. Ww. odbiorniki ścieków odprowadzają swe wody do rzeki Trześniówka.

W gminie Nowa Dęba funkcjonują również dwie przemysłowe oczyszczalnia ścieków na terenie Zakładów Metalowych DEZAMET S.A i ujęcia wody PGKiM w Nowej Dębie.

<u>Ochrona przeciwpowodziowa</u>

W wyniku zmian środowiskowych takich, jak: nadmierne regulowanie biegu rzeki, ograniczenie zdolności retencyjnych powierzchni, zmiany szaty roślinnej na terenach zalewowych, czy jednokierunkowych melioracji, na terenie gminy pojawiają się lokalne wylewy wód. Szczególnie narażone na lokalne podtopienia są tereny zlokalizowane wzdłuż cieków Trześniówka, Mokrzyszówka i Dęba.

Potencjalne zagrożenie powodziowe w zlewni rzeki Trześniówki przedstawia tabela nr 15 zamieszczona na str. 49. Długość, klasę i stan techniczny wałów przeciwpowodziowych na rzekach z terenu Gminy Nowa Dęba w 2014r. wg danych Podkarpackiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Rzeszowie przedstawia tabela nr 16 zamieszczona na str. 49.

Tab. 15. Potencjalne zagrożenie powodziowe w zlewni rzeki Trześniówki.

Lp.	Zagrożone miejscowości	Powierzchnia zalewowa [km^2]	Ilość osób do ewakuacji
1	Jadachy	0,48	140
2	Chmielów	0,4	35
3	Cygany	0,2	12

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Nowa Dęba, 2014 r.

Tab. 16. Wały przeciwpowodziowe na rzekach z terenu Gminy Nowa Dęba.

Lp.	Rzeka	Obwałowanie L/P	Odcinek od – do km	Długość [m]	Stan techniczny	Klasa obwałowania
1	Trześniówka	P	18+ 250 – 25+750	7 500	do modernizacji stan mogący zagrażać bezpieczeństwu	II
2	Trześniówka	L	18+500 – 26+000	7 500	do modernizacji stan mogący zagrażać bezpieczeństwu	II
3	Kaczówka	P	0+000 – 0+500	500	Stan dobry	III
4	Kaczówka	L	0+000 – 0+500	500	Stan dobry	III
5	Doprowadzalnik Łęg – Klewiec	L	7+000 – 7+740	740	do modernizacji stan mogący zagrażać bezpieczeństwu	III
6	Doprowadzalnik Łęg – Klewiec	P	7+000 – 7+740	740	do modernizacji stan mogący zagrażać bezpieczeństwu	III

Źródło: Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych.

Dla cieków zlokalizowanych na terenie Gminy Nowa Dęba charakterystyczne są okresy wezbrań roztopowych wiosennych (miesiące I-IV) i wezbrań opadowych letnich (miesiące V - VIII).

Wzdłuż rzeki Trześniówka zbudowane są wały przeciwpowodziowe.

4.1.2. Cele krótkookresowe 2015-2018

Poprawa jakości i ochrona zasobów wód podziemnych i powierzchniowych. Zapewnienie wszystkim mieszkańcom gminy odpowiedniej jakości wody do picia.

Cele krótkookresowe do 2018 roku:

- uzależnienie rozwoju przestrzennego od możliwości zaopatrzenia w wodę, odprowadzania i oczyszczania ścieków w sposób zorganizowany,
- rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie Miasta i Gminy Nowa Dęba (mogąca zwiększyć ilość odbieranych i oczyszczanych ścieków),
- budowa przydomowych oczyszczalni ścieków,
- rozbudowa sieci wodociągowej na terenie Gminy Nowa Dęba (mogąca zwiększyć zużycie wody),
- przebudowa fragmentów kanalizacji deszczowej na terenie miasta Nowa Dęba.

4.1.3. Cele średniookresowe 2018 - 2022

Poprawa jakości i ochrona zasobów wód podziemnych i powierzchniowych. Zapewnienie wszystkim mieszkańcom gminy odpowiedniej jakości wody do picia.

Cele średniookresowe do 2022 roku:

Cele szczegółowe – kontynuacja części zadań związanych z realizacją celów krótkookresowych

Cele ogólne. Do celów tych należą:

- uzależnienie rozwoju przestrzennego od możliwości zaopatrzenia w wodę, odprowadzania i oczyszczania ścieków w sposób zorganizowany, skomunalizowanie ujęcia wody,
- ochrona wód podziemnych w obszarze GZWP,
- racjonalizacja gospodarki wodno-ściekowej,
- racjonalne wykorzystanie lokalnych zasobów surowcowych, współpraca z sąsiadującymi gminami,
- modernizacja, rozbudowa i budowa systemów kanalizacji zbiorczej sanitarnej i deszczowej oraz oczyszczalni ścieków,
- budowa przydomowych oczyszczalni ścieków,
- ograniczenie niezgodnego z prawem opróżniania zbiorników bezodpływowych „szamb”,
- budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych oraz zbiorników retencyjnych,
- ochrona wód przed zanieczyszczeniami spowodowanymi przez azotany ze źródeł rolniczych,
- ochrona wód przez zanieczyszczeniem azbestem.

4.1.4. Strategia realizacji celów.

Realizacja ww. celów będzie realizowana poprzez podejmowanie przez władze gminy działań i inwestycji gminnych (wymienionych w rozdziale 6) oraz wspieranie indywidualnych przedsięwzięć poprzez udzielanie wsparcia ekonomicznego, prawnego mającego na celu realizowanie przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska. Uchwałą nr X/76/2011 z dnia 30.06.2011r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji celowej na finansowanie lub dofinansowanie inwestycji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej zmienionej uchwałą nr XXI/182/2012 z dnia 30 maja 2012r.) ustalono zasady i wysokość dotacji oraz listę priorytetowych przedsięwzięć inwestycyjnych z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, na realizacje których możliwe będzie udzielenie dotacji z budżetu Gminy Nowa Dęba. W ramach realizacji ww. celów znajdują się przedsięwzięcia związane z dotowaniem budowy przydomowych oczyszczalni ścieków zapobiegające zanieczyszczeniu wód oraz przedsięwzięcia związane z usuwaniem azbestu pochodzącego z wymiany pokryć dachowych w zakresie dotowania kosztów demontażu, odbioru, transportu i utylizacji azbestu.

W celu poprawy gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy do realizacji przewidziane zostały zadania związane z budową i modernizacją sieci wodociągowych, kanalizacji sanitarnych. Zadania te zostały wyznaczone i opisane w rozdziale nr 6.

Cel ten będzie realizowany poprzez ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych i podziemnych oraz racjonalizacja wykorzystania i ochrona istniejących zasobów wodnych.

Dla obszarów, gdzie ze względów technicznych nie będzie możliwe podłączenie do sieci kanalizacyjnej, zalecana jest budowa przydomowych oczyszczalni ścieków. Pomimo że koszty inwestycyjne, są nieco wyższe od kosztów budowy zbiornika bezodpływowego to jednak koszty eksploatacyjne są kilkakrotnie niższe. Po roku użytkowania łączne koszty inwestycyjne i eksploatacyjne są znacznie niższe na korzyść oczyszczalni przydomowej. Za tym rozwiązaniem przemawiają także przesłanki praktyczne oraz znacznie większa trwałość urządzeń.

W celu ochrony wód powierzchniowych pod względem jakościowym i ilościowym zaleca się prowadzenie następujących działań:

1. respektowania przepisów dotyczących ustanawiania stref ochronnych źródeł i ujęć wody,
2. renaturalizacji cieków wodnych i terenów przyległych,

W celu ochrony wód podziemnych pod względem jakościowym i ilościowym zaleca się prowadzenie następujących działań:

1. nieprzekraczanie zasobów dyspozycyjnych zbiornika,
2. ustanowienie stref ochronnych dla wszystkich ujęć wody, dla których jest to wymagane przepisami,
3. likwidację stwierdzonych ognisk zanieczyszczeń i zagrożeń dla wód podziemnych,
4. propagowanie racjonalnego nawożenia gruntów nawozami sztucznymi i ograniczonego stosowania środków ochrony roślin.

4.2. Ochrona powierzchni ziemi i gleby

4.2.1. Charakterystyka i ocena aktualnego stanu

Gleba stanowi podstawowy nieodnawialny element lądowego środowiska przyrodniczego (agrosystemu), który charakteryzuje się określonymi właściwościami chemicznymi, fizycznymi i biologicznymi ukształtowanymi pod wpływem naturalnego procesu glebotwórczego oraz rolniczej i pozarolniczej działalności człowieka. Właściwości te znajdują się w stanie określonej równowagi, która może ulegać zmianom pod wpływem tej działalności. Ze względu na nieodnawialny charakter, gleba powinna stanowić przedmiot szczególnej ochrony, a rozmiary i kierunki zmian zachodzących w środowisku glebowym powinny być poddawane stałemu monitorowaniu.

Wojewódzkie Inspektoraty Ochrony Środowiska prowadzą okresowe badania gleb stosownie do swoistych potrzeb danego regionu. Podstawą do przeprowadzenia oceny jakości gleb jest rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi. Określono w nim wartości dopuszczalne stężeń substancji organicznych i nieorganicznych w glebie lub ziemi.

Za glebę zanieczyszczoną uznano taką, w której stężenie co najmniej jednej substancji przekracza wartość dopuszczalną, o ile nie wynika ono z naturalnie wysokiej zawartości tej substancji w glebie.

W oparciu o kryteria przyrodniczo-rolnicze na terenie Gminy Nowa Dęba występują:

- gleby terenów równinno-nizinnych,
- gleby współczesnych teras rzecznych.

Gleby terenów nizinnych, więc Kotliny Sandomierskiej, są głównie napiaskowe oraz naglinowe i naiłowe. Są to gleby zaliczane do kompleksu żytniego stałego klasy IV – VI. Gleby kompleksu 6 są mało żyzne, natomiast kompleks 7 jest jałowy, o bardzo niskiej produkcyjności, grunty wskazane do zalesienia. Znaczny odsetek gruntów użytkowanych rolniczo stanowią użytki zielone występujące w obrębie terenów o zwiększonej wilgotności. Lokalnie występują tu gleby mułowo-torfowe i gleby bagienne.

Gleby współczesnych teras rzecznych to głównie mady o niewykształconym profilu, użytkowane rolniczo występujące w obrębie dolin rzecznych. Są to gleby kompleksu pszeno buraczanego.

W obrębie terenu gminy występują gleby mineralne wytworzone z mad lekkich, lokalnie gleby brunatne i bielicowe. Pod względem bonitacyjnym charakterystyczny jest znaczny udział gleb wysokich klas. W gruntach ornych gleby klas II-IV stanowią około 80% ich ogólnej powierzchni, w tym zbonifikowane w klasie III ponad 40%, w użytkach zielonych gleby klas chronionych II-IV stanowią blisko 60%, z przewagą klasy IV (ok.40% ogólnej powierzchni łąk i pastwisk). Gleby klas II-IV występują w rejonach gdzie stropowe partie podłoża budują mady rzeczne i gliny zwałowe. Towarzyszą one terasie zalewowej i nadzalewowej rzek Wisły i Sanu. Gleby klasy V i VI występują głównie w południowej części gminy w obrębie Równiny Tarnobrzeskiej. W tabeli 17 przedstawiono klasy bonitacyjne i kompleksy przydatności

rolniczej gleb w najbliższych gminie punktach pomiarowo-kontrolnych monitoringu gleb w województwie.

Tab. 17. Klasy bonitacyjne i kompleksy przydatności rolniczej gleb w wybranych punktach pomiarowo-kontrolnych monitoringu gleb w województwie podkarpackim

Nr punktu (w sieci krajowej)	miejscowość	gmina	powiat	klasa bonitacyjna	kompleks przydatności rolniczej
383	Kolbuszowa Górna	Kolbuszowa	kolbuszowski	III b 4	4– żytni bardzo dobry
385	Nisko	Nisko	niżański	III a	6 – żytni słaby

Źródło. WIOŚ Rzeszów 2014r.

Zanieczyszczenia i degradacja gleb.

Obowiązek prowadzenia monitoringu gleby i ziemi w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska wynika z zapisów art. 26 oraz 109 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo Ochrony Środowiska i zgodnie z nimi okresowe badania jakości gleby i ziemi należą do zadań własnych starosty. Kryteria oceny określone są na podstawie delegacji zawartej w art. 105 cytowanej ustawy, w rozporządzeniu w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (2002). Zakres badań monitoringu chemizmu gleb ornych Polski określają trzyletnie Programy Państwowego Monitoringu Środowiska.

Monitoring krajowy w zakresie wynikającym z „Programu państwowego monitoringu środowiska" jest stale prowadzony przez Okręgowa Stacja Chemiczno - Rolnicza w Rzeszowie pod nadzorem merytorycznym Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach w zakresie badań chemizmu gleb ornych. Dostępne wyniki badań dotyczące gruntów użytkowanych rolniczo z terenu całej gminy pochodzą z cyklu badań w latach 2001-2003 i są następujące:

- 30% użytków to gleby o odczynie bardzo kwaśnym, 32% to gleby o odczynie kwaśnym, 28% to gleby lekko kwaśne, 8% gleby o odczynie obojętnym i 2% o odczynie zasadowym,
- największy udział gleb zakwaszonych występuje na terenach gdzie przeważają gleby lekkie;
- stan jakości badanych gleb pod względem zawartości metali ciężkich i siarki jest korzystny, gleby charakteryzują się naturalną zawartością tych pierwiastków,
- zanieczyszczenie gleb wielopierścieniowymi węglowodorami aromatycznymi nie ma większego wpływu na stan czystości gleb i ich przydatność rolniczą.

Monitoring chemizmu gleb ornych Polski jest realizowany w 5-letnich odstępach czasowych. Z 216 stałych punktów pomiarowo-kontrolnych, zlokalizowanych na gruntach ornych charakterystycznych dla pokrywy glebowej kraju są pobierane próbki glebowe. Kolejna, czwarta tura monitoringu przypadła na lata 2010-2012. Analizy próbek gleb

wykonywane są w akredytowanym laboratorium Instytutu Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa-Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach.
Na terenie województwa podkarpackiego zlokalizowanych zostało 14 punktów pomiarowo-kontrolnych wchodzących w skład sieci monitoringu krajowego gleb. Sieć punktów badawczych wykorzystywanych w monitoringu zapewnia różnorodność i reprezentatywność naturalnych warunków glebowych (typ, uziarnienie), intensywność produkcji rolniczej oraz presji antropogenicznej na obszary użytkowane rolniczo. Najbliższy terytorialnie punkt pomiarowo-kontrolny nr 383 zlokalizowany jest w miejscowości Kolbuszowa ok. 29 km na południe oraz 385 w Nisku w odległości ok. 38 km na wschód od Gminy Nowa Dęba.

Odczyn gleb w decydujący sposób wpływa na biologiczne i fizykochemiczne procesy zachodzące w glebach. W związku z tym istotnym problemem gospodarczym i ekologicznym jest zakwaszenie gleb, które zmniejsza wykorzystanie przez rośliny składników pokarmowych i w efekcie znacząco obniża przydatność rolniczą tych gruntów.

Na terenie gminy gleby bardzo kwaśne i kwaśne zajmują 62% (Polska 58%), gleby lekko kwaśne 28%, obojętne 8% i zasadowe 2%.

Wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (WWA) są jedną z grup trwałych zanieczyszczeń organicznych. Część z tych związków wykazuje silne właściwości toksyczne, mutagenne i rakotwórcze. WWA powstają w procesach niecałkowitego spalania substancji organicznych, przeważająca ilość tych związków pochodzi ze źródeł antropogenicznych, takich jak: procesy przemysłowe związane ze spalaniem ropy naftowej i węgla, opalanie pomieszczeń, transport drogowy oraz spalanie odpadów komunalnych i przemysłowych.

Źródłem WWA dla gleb mogą być ścieki i spływy z dróg asfaltowych, paliwo i smary stosowane do maszyn rolniczych. Rośliny uprawne mogą ulegać zanieczyszczeniu przez WWA zarówno w wyniku opadów atmosferycznych jak i pobierać te związki z gleby.

Klasyfikację stanu zanieczyszczenia gleb użytków rolnych przez WWA oparto na wynikach oznaczeń zawartości tych związków w glebach użytkowanych rolniczo w Polsce i innych krajach świata jak i na szacunku modelowym przenoszenia WWA w łańcuchu żywieniowym człowieka oraz ewentualnych zagrożeniach dla organizmów bytujących w glebach.

Jako kryterium klasyfikacji przyjęto sumę zawartości 13 związków z grupy WWA (13 WWA) - fluoren, fenantren, antracen, fluoranten, piren, benzo(a)antracen, chryzen, benzo(b)fluoranten, benzo(k)fluoranten, benzo(a)piren, dibenzo(a,h)antracen, indeno(1,2,3-cd)piren oraz benzo(g,h,i)perylen, charakteryzujących się zwiększoną trwałością w glebie i silniejszymi właściwościami toksycznymi i mutagennymi.

W tab. 18 zestawiono wyniki badania odczynu, wybranych metali i WWA w glebach użytkowanych rolniczo w województwie podkarpackim w latach 2005 i 2010 badane w punktach pomiarowych w Kolbuszowej Górnej i Nisku.

Tab. 18. Wyniki badania odczynu, wybranych metali i WWA w glebach użytkowanych rolniczo w województwie podkarpackim w latach 2005 i 2010.

Punkt P - K	Rok badania	Odczyn gleby w KCl	Metale/WWA					
			Pb (mg/kg)	Zn (mg/kg)	Cd (mg/kg)	Cu (mg/kg)	Ni (mg/kg)	„13WWA" (µg/kg)
Kolbuszowa Górna Punkt nr - 383	2005	5,0	35,3	138,9	0,62	6,1	7,3	164,0
	2010	4,92	15,2	50,5	0,38	5.9	7,1	153,4
Nisko Punkt 385	2005	4,0	13,7	25,7	0,2	4,1	4,7	358,0
	2010	4,09	12,3	22,1	0,15	3,8	2,9	421,7

Źrodło: Inspekcja Ochrony Środowiska: Monitoring chemizmu gleb ornych w Polsce w latach 2010-2012. Biblioteka Monitoringu Środowiska. Warszawa 2012.

Przeprowadzone w 2010 r. badania gleb użytków rolnych na terenie województwa wykazały, że poziom zawartości miedzi, cynku, kadmu, ołowiu i niklu odpowiadał stopniowi „0" - naturalnej zawartości (gleby niezanieczyszczone).

Stopnie zanieczyszczenia wg klasyfikacji IUNG ze względu na zanieczyszczenie gleb WWA przedstawia tabela 19.

Tab. 19. Klasy zanieczyszczenia przez wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (WWA) gleb użytkowanych rolniczo (WWA) gleb użytkowanych rolniczo wg klasyfikacji IUNG.

zawartość WWA w glebie [µg/kg]	stopień zanieczyszczenia	ocena zanieczyszczenia gleby
<200	0	nie zanieczyszczona (zawartość naturalna)
200-600	1	nie zanieczyszczona (zawartość podwyższona)
600-1000	2	mało zanieczyszczona
1 000-5 000	3	Zanieczyszczona
5 000-10 000	4	silnie zanieczyszczona
>10 000	5	bardzo silnie zanieczyszczona

Źrodło: Inspekcja Ochrony Środowiska: Monitoring chemizmu gleb ornych w Polsce w latach 2010-2012. Biblioteka Monitoringu Środowiska. Warszawa 2012.

Z przeprowadzonych badań wynika, że w 2010 r. w obszarze badań punktu pomiarowo-kontrolnego nr 383 odczyn gleb użytkowanych rolniczo wykazywał niskie pH = 4,92 (średnia w województwie 5,37 i w kraju 5,48) odpowiadające glebom bardzo kwaśnym i kwaśnym.

Z przeprowadzonych badań wynika, że w 2010 r. w obszarze badań punktu pomiarowo-kontrolnego Nisko odczyn gleb użytkowanych rolniczo również wykazywał niskie pH = 4,09 (średnia w województwie 5,37 i w kraju 5,48) odpowiadające glebom bardzo kwaśnym i kwaśnym. Uzyskane w punktach wyniki są również miarodajne dla terenu Gminy Nowa Dęba.

Wyniki badań potwierdzają potrzebę wprowadzenia programów wapnowania oraz systemów produkcji i agrotechniki sprzyjających gromadzeniu materii organicznej w glebie.

W województwie średnia zawartość 13 WWA w 2010 r. była znacznie mniejsza w porównaniu do średniej krajowej i wynosiła jedynie 273 µg/kg. W punkcie pomiarowo-kontrolnym w Kolbuszowej Górnej zawartość 13 WWA wyniosła 153,4 a w Nisku zawartość 13WWA była wyższa i wynosiła 421,7.

Zasoby kopalin i zagrożenia rzeźby terenu

Północna część gminy Nowa Dęba stanowi fragment złoża siarki „Tarnobrzeg – Machów" o szacowanych zasobach w kategorii C1 i B, klasyfikujących złoże do wydobycia. Złoże to nie jest już jednak eksploatowane od 1993 r.

W granicach gminy występują również złoża kruszyw mineralnych, do których należą złoża czwartorzędowych piasków i żwirów. Niska zasobność tych złóż oraz zanieczyszczenia organiczne i nieodpowiednie uziarnienie kruszywa klasyfikują je do wydobycia na potrzeby lokalne.

W okolicach Dęby i Porąb Dębskich istnieje kilka złóż piasków, dwa złoża żwirów występują w Porębach Dębskich (jedno z tych złóż jest już rekultywowane). Ponadto złoża piasku i żwiru zlokalizowane są na terenie sołectw: Tarnowska Wola, Jadachy, Alfredówka oraz Chmielów. Surowce ilaste: trzeciorzędowe iły krakowieckie oraz plejstoceńskie gliny zwałowe, zlokalizowane są głównie w okolicach Chmielowa i eksploatowane są dla potrzeb przetwórstwa w lokalnej cegielni.

Zagrożenia przekształcenia rzeźby terenu są, więc związane głównie z eksploatacją surowców na skalę lokalną.

Tereny zdegradowane

W związku z eksploatacją złóż siarki w regionie tarnobrzeskim, na terenie gminy Nowa Dęba w rejonie Chmielowa, powstały wyrobiska o deniwelacjach ponad 100-metrowych, które są już w większości zrekultywowane. Hałdy zlokalizowane na południe od Chmielowa oraz wypiętrzony na wysokość kilkudziesięciu metrów osadnik w pobliżu wsi Cygany, wyraźnie dominują w krajobrazie północno-zachodniej części gminy. Powstałe w związku z przetwórstwem siarki osadniki „Cygany" i „Ocice" przeznaczone były do składowania odpadów poflotacyjnych, które zaliczono do VI-tej kategorii uciążliwości dla środowiska przyrodniczego. Ich wpływ na środowisko polega m.in. na zajmowaniu dużych obszarów pod stawy osadowe, co wiąże się oczywiście z przekształcaniem terenu. Osadnik w Cyganach służył również do składowania odpadów z instalacji odsiarczania spalin w EC „Siarkopol" Machów oraz szlamów z klarowania ścieków przemysłowych.

W 2003 r. zakończono rekultywację osadnika odpadów poflotacyjnych „Cygany". Prace rekultywacyjne wykonane zostały zgodnie z założonym zakresem. Odpady poflotacyjne i odpady ze spalania węgla związane są warstwą humusu. Centralną część osadnika stanowi oczko wodne otoczone niską roślinnością. Pas przy obwałowaniu obsadzony jest drzewami, a skarpy obwałowania zewnętrznego roślinnością krzaczasto-drzewiastą. Mimo to w wietrzne dni istnieje zagrożenie wywiewania materiału z osadnika na przyległe tereny.

Powierzchnia gruntów zdegradowanych na terenie gminy Nowa Dęba wynosi 472,45 ha. Podmiotem odpowiedzialnym za rekultywację w/w terenu to KS Machów, KiZPS „Siarkopol".

4.2.2. Cele krótkookresowe 2015 - 2018

- Przywracanie funkcji użytkowych i przyrodniczych terenom zdegradowanym oraz ich rekultywacja i włączenie do obiegu gospodarczego;

- Identyfikacja i likwidacja zagrożeń powierzchni ziemi;
- Ochrona zasobów gleb nadających się do wykorzystania rolniczego i leśnego przed ich przeznaczeniem na inne cele;
- Ochrona gleb przed zanieczyszczeniami;
- Monitoring i utrzymanie niskiego stopnia zanieczyszczeń gleby.

4.2.3. Cele średniookresowe 2019 – 2022

- Przywracanie funkcji użytkowych i przyrodniczych terenom zdegradowanym oraz ich rekultywacja i włączenie do obiegu gospodarczego;
- Identyfikacja i likwidacja zagrożeń powierzchni ziemi;
- Ochrona zasobów gleb nadających się do wykorzystania rolniczego i leśnego przed ich przeznaczeniem na inne cele;
- Monitoring i utrzymanie niskiego stopnia zanieczyszczeń gleby;
- Ochrona gleb przed zanieczyszczeniami;
- Neutralizacja wysokiej zawartości siarki w glebach.

4.2.4. Strategia realizacji celów

Realizacja ww. celów będzie realizowana poprzez podejmowanie przez władze gminy działań i inwestycji gminnych (wymienionych w rozdziale 6) oraz wspieranie indywidualnych przedsięwzięć poprzez udzielanie wsparcia ekonomicznego, prawnego mającego na celu realizowanie przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska. Uchwałą nr X/76/2011 z dnia 30.06.2011r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji celowej na finansowanie lub dofinansowanie inwestycji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej (zmieniono uchwałą nr XXI/182/2012 z dnia 30 maja 2012r.) ustalono zasady i wysokość dotacji oraz listę priorytetowych przedsięwzięć inwestycyjnych z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, na realizacje których możliwe będzie udzielenie dotacji z budżetu Gminy Nowa Dęba. W ramach realizacji ww. celów znajdują się przedsięwzięcia zapobiegające zanieczyszczeniu gleb azbestem pochodzącym z pokryć dachowych lub elewacji budynków podczas ich wymiany.

Dla terenów o podwyższonej zawartości siarki w glebie podejmowane będą działania monitoringowe i kontrolne dot. odczynu gleb i zalecane wapnowanie celem uniknięcia zagrożenia ze strony mobilnych metali ciężkich.

Monitorowanie i kreowanie skali działalności przemysłowej i wydobywczej poprzez odpowiednie regulacje prawne i zrównoważone planowanie przestrzenne.

4.3. Gospodarka odpadami

4.3.1. Zmiana systemu gospodarki odpadami

Ustawa z dnia 1 lipca 2011 roku o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw wprowadziła od 1 lipca 2013r. radykalne zmiany do polskiego systemu gospodarki odpadami komunalnymi.

Jednym z podstawowych elementów tych zmian jest zdecydowane zwiększenie zakresu obowiązków gmin. W ślad za tym rośnie rola rad gmin w zakresie tej gospodarki jako

podmiotu stanowiącego prawa i obowiązki dla mieszkańców, właścicieli nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych oraz przedsiębiorców gospodarujących odpadami na terenie gminy.

Cele jakie postawiła nowelizacja ustawy to:

- uszczelnianie i monitorowanie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi,
- prowadzenie selektywnego zbierania odpadów „u źródła",
- zmniejszanie ilości odpadów komunalnych, w tym odpadów ulegających biodegradacji, kierowanych na składowiska odpadów,
- zwiększanie ilości nowoczesnych instalacji do odzysku, w tym do recyklingu oraz unieszkodliwiania odpadów w sposób inny niż poprzez składowanie odpadów,
- całkowite wyeliminowanie nielegalnych składowisk odpadów, a tym samym zmniejszanie zaśmiecania w szczególności lasów i terenów rekreacyjnych,

- ograniczenie składowania odpadów,
- powstanie instalacji do zagospodarowania odpadów komunalnych,
- odczuwalne ograniczenie spalania odpadów w piecach centralnego ogrzewania,
- zwiększanie ilości zbieranych odpadów mieszanych i opakowaniowych,
- zwiększanie poziomu odzysku odpadów,
- usystematyzowanie zbiórki odpadów wielkogabarytowych, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego,
- większa kontrola gminy nad strumieniem odpadów komunalnych generowanych przez mieszkańców.

Zadaniem gminy w nowym systemie jest:

- tworzenie warunków do wykonywania prac związanych z gospodarowaniem odpadami w gminie,
- zapewnienie instalacji do przetwarzania odpadów zbieranych na obszarze gminy,
- objęcie wszystkich właścicieli nieruchomości systemem gospodarowania odpadami komunalnymi i nadzór nad nim,
- ustanowienie na terenie gminy selektywnego zbierania odpadów w podziale na frakcje papier, szkło, tworzywa sztuczne, metale, odpady zielone,
- tworzenie punktów selektywnego zbierania,
- zapewnienie osiągnięcia poziomów odzysku i recyklingu odpadów,
- prowadzenie działań edukacyjnych,
- udostępnianie na stronach internetowych wszelkich informacji o systemie,
- coroczna analiza stanu gospodarki odpadami w tym osiągniętych poziomów odzysku,
- wyłonienie w drodze przetargu na zasadach określonych w ustawie Prawo zamówień publicznych podmiotu odbierającego odpady komunalne od właścicieli nieruchomości,

Gminy zapewniają czystość i porządek na swoim terenie tworząc warunki niezbędne do ich utrzymania, a w szczególności m.in.:

- zapewniają budowę, własnych lub wspólnych z innymi gminami regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych o ile obowiązek budowy takich instalacji wynika z wojewódzkiego planu gospodarki odpadami.
- ustanawiają selektywne zbieranie odpadów komunalnych obejmujące co najmniej następujące frakcje odpadów: papieru, metalu, tworzywa sztucznego, szkła i opakowań wielomateriałowych oraz odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, w tym odpadów opakowaniowych ulegających biodegradacji,
- tworzą punkty selektywnego zbierania odpadów,
- prowadzą kampanię informacyjną na temat praw i obowiązków właścicieli nieruchomości;
- objęcie systemem wszystkich mieszkańców gminy
- likwidację zjawiska dzikich wysypisk, a tym samym poprawa stanu środowiska.

Gmina w celu wypełnienia nałożonych na nią obowiązków uchwala odpowiednie prawo w postaci uchwał:

- Uchwała w sprawie postanowienia o odbieraniu odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne (Wariant systemu dopuszczony do wyboru przez Gminę);
- Uchwała w sprawie podziału miasta na sektory (nie dotyczy Gmin poniżej 10 000 mieszkańców);
- Uchwała w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych;
- Uchwała w sprawie dodatkowych usług świadczonych przez gminę w zakresie odbierania odpadów komunalnych;
- Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie miasta;
- Uchwała w sprawie wyboru metody ustalania opłaty za gospodarowanie odpadami oraz określenia stawek opłat;
- Uchwała w sprawie ustalenia sposobu obliczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi na terenie nieruchomości zamieszkałych jak i nieruchomości niezamieszkałych, a objętych obowiązkiem uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi;
- Uchwała w sprawie wzoru deklaracji wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz wysokości cen za te usługi;
- Uchwała w sprawie terminu, częstotliwości i trybu uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Znowelizowane przepisy ustawy nakładają na gminy między innymi obowiązek osiągnięcia określonych efektów w gospodarowaniu odpadami komunalnymi takich jak:

1. osiągnięcie określonych poziomów recyklingu i przygotowania do ponownego użycia frakcji: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła – 12 % za 2013 r., zgodnie z tabelą nr 1 z załącznika do Rozporządzenia w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych. Tabela nr 21 zamieszczona na str. 63 przedstawia ww. poziomy w okresie do 2020r.

2. osiągnięcie określonych poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych – 36 % za 2013r., zgodnie z tabelą nr 2 w załączniku do Rozporządzenia w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych. Tabela nr 23 zamieszczona na str. 65 przedstawia ww. poziomy w okresie do 2020r.
3. ograniczenie masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania do - 50 % za 2013 r., zgodnie z tabelą w załączniku do Rozporządzenia w sprawie poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania oraz sposobu obliczania poziomu ograniczania masy tych odpadów. Tabela nr 22 zamieszczona na str. 64 przedstawia ww. poziomy w okresie do 2020r.

Należy również zaznaczyć, że w świetle proponowanych rozwiązań systemowych, gmina została wyposażona w instrumenty pozwalające jej na kierowanie strumieniem zmieszanych odpadów komunalnych oraz odpadów zielonych do regionalnych instalacji zagospodarowania odpadów komunalnych funkcjonujących w ramach regionów, wyznaczonych w wojewódzkich planach gospodarki odpadami, co jednocześnie zapewni tym instalacjom niezbędny strumień odpadów.

Uzyskanie odpowiednich wskaźników i poziomów określonych w przepisach prawa w dużej mierze zależeć będzie od jakości instalacji regionalnych, zastosowanych w nich technologii, które w wyniku przetwarzania odpadów powinny gwarantować uzyskanie n/w wskaźników

Informacje podstawowe.

Obszar pod nazwą Region Gospodarki Odpadami został wprowadzony Ustawą o odpadach. Zgodnie z przepisem, takim regionem ma być określony w wojewódzkim planie gospodarki odpadami obszar liczący co najmniej 150 tys. mieszkańców, może nim być także pojedyncza gmina, musi ona jednak liczyć powyżej 500 tys. mieszkańców.

W WPGO wskazuje się podział województwa na następujące regiony gospodarki odpadami:

1. Region Centralny.
2. Region Południowo – Wschodni.
3. Region Południowo - Zachodni.
4. Region Północny.
5. Region Wschodni.
6. Region Zachodni.

W regionach podstawowymi instalacjami regionalnymi do przetwarzania odpadów są instalacje MBPOK – mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych mające status Regionalnych Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych (RIPOK).

Zastępcze instalacje przetwarzania odpadów komunalnych mogą przyjmować odpady wyłącznie w przypadku wystąpienia awarii Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych, uniemożliwiającej odbieranie zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych lub pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania lub w przypadku braku mocy przerobowych instalacji regionalnej.

Jedną z konsekwencji wprowadzonych zmian jest zasada zamknięcia gospodarki zmieszanymi odpadami komunalnymi w obszarze regionów i zakaz przemieszczania tych odpadów poza region. Zasada ta wyłączyła w pewnym stopniu zasadę bliskości i miała za cel skierowanie strumienia odpadów do RIPOK.

Zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami, odpady komunalne zmieszane, odpady z pielęgnacji terenów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczone do składowania mogą być zagospodarowywane tylko i wyłącznie w ramach danego regionu.

4.3.2. Charakterystyka i ocena aktualnego stanu gospodarki odpadami.

Odpady komunalne

Gmina Nowa Dęba objęła zorganizowanym system gospodarowania odpadami komunalnymi wszystkie nieruchomości położone na terenie gminy. Uchwałą Nr XXVII/238/2012 z dnia 28.12.2012r. Rada Miejska w Nowej Dębie postanowiła odbierać odpady komunalne z nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne.

Gmina zgodnie z art. 6 d ust 1 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminie zorganizowała przetarg na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych z terenu gminy i wybrała firmę odbierającą odpady. Pierwszy przetarg obejmował okres 6 m-cy.

Gmina utworzyła również rejestr działalności regulowanej w zakresie gospodarki odpadami. Na koniec 2014r. w rejestrze znajdowało się 10 firm mogących podejmować zadania związane z gospodarką odpadami.

Gmina Nowa Dęba w PGO dla woj. podkarpackiego zlokalizowana jest w obszarze Regionu Północnego.

W okresie od 01 lipca 2013r do 10 września w regionie nie funkcjonowała żadna instalacja typu RIPOK. Od 26 września 2013 r weszła w życie uchwała nr XXXVII/703/13 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 26 sierpnia 2013 r., która wskazała pierwszy i na razie jedyny w regionie północnym RIPOK, którym jest:

- ***Zakład Segregacji i Kompostowania Odpadów/ ul. Strefowa 8, 39-400 Tarnobrzeg***

Jako instalacje przewidziane do zastępczej obsługi regionu wskazano:

- Sortownia odpadów komunalnych zmieszanych/ Giedlarowa, 37-300 Leżajsk;
- Sortownia odpadów zmieszanych i zbieranych selektywnie / m. Sigiełki, 37-418 Krzeszów;

- Instalacja do wytwarzania paliwa alternatywnego z odpadów / ul. Przemysłowa 19, 37-450 Stalowa Wola;
- Sortownia odpadów zmieszanych, kompostownia frakcji podsitowej/ ul. Ciepłownicza 11, 35-322 Rzeszów;
- Instalacja do wytwarzania paliwa alternatywnego z odpadów / Kozodrza, 39-103 Ostrów;
- Instalacja do wytwarzania paliwa alternatywnego z odpadów / ul. Wojska Polskiego 3, 39-300 Mielec;
- Instalacja do wytwarzania paliwa alternatywnego z odpadów / Malinie 317, 39-331 Chorzelów;
- Zakład Zagospodarowania Odpadów/ Kozodrza, 39-103 Ostrów;
- Sortownia odpadów komunalnych zmieszanych, kompostownia frakcji podsitowej / Młyny 24, 37-550 Radymno;

Jako instalacje regionalną, do której można przekazać odpady zielone wskazano również kompostownie osadów i biokomponentów KOMWITA / ul. Siedlanka Boczna 2 w Leżajsku, a jako składowisko regionalne wskazano składowisko w Stalowej Woli.

Zgodnie ze złożonym przez Burmistrza sprawozdaniem z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za 2012r., 2013r., 2014r. z terenu gminy zebrano w latach 2012 i 2013 następujące ilości odpadów komunalnych, które zostały przedstawione w tabeli nr 20.

Tab. 20. Masa odpadów zebrana w latach 2012 – 2014 w Gminie Nowa Dęba.

Rodzaj zbiórki odpadów	2012	2013	2014	Różnica 2014/2013	
	Mg	Mg	Mg	Mg	%
Zbiórka zmieszanych odpadów komunalnych (20 03 01)	4955	2611	2838,2	227,2	8,70
Selektywna zbiórka razem	167,4	376,9	464,5	87,6	23,24
Papier	35,4	80,8	96,7	15,9	19,68
Szkło	102	198,1	229	30,9	15,60
Tworzywa sztuczne	30	34	72,1	38,1	112,06
Metale	0	3,1	1,6	-1,5	-48,39
Opakowania wielomateriałowe	0	12,5	30,7	18,2	145,6
Zmieszane odpady opakowaniowe	0	48,4	34,4	-14	28,92
Zmieszane + selektywnie zbierane:	**5122,4**	**2987,9**	**3302,7**	**314,8**	**10,53**
Inne niż niebezpieczne odpady budowlane i rozbiórkowe	Brak danych	240	50	-190	-79,17
Razem:		**3227,9**	**3352,7**	**124,8**	**3,87**

źródło: Urząd Miasta i Gminy Nowa Dęba.

Wprowadzone zmiany i obowiązek składania deklaracji przez właścicieli nieruchomości spowodował uszczelnienie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi i objęcie tym systemem wszystkich gospodarstw i podmiotów gospodarczych na terenie gminy.

Wzrosła też liczba właścicieli nieruchomości, od których zostały odebrane odpady komunalne:

Rok 2012 – 4955 - łącznie z nieruchomościami niezamieszkałymi

Rok 2013 – 2611 - łącznie z nieruchomościami niezamieszkałymi

Rok 2014 – 2838,2 - łącznie z nieruchomościami niezamieszkałymi

Odpady opakowaniowe

Zgodnie z znowelizowaną Ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach gmina ma obowiązek osiągnięcia określonych poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych.

Tabela nr 21 przedstawia ww. poziomy w okresie do 2020r.

Tab. 21. – Tabela nr 1 z załącznika do rozporządzenia w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych.

Frakcje odpadów	Poziomy recyklingu i przygotowania do ponownego użycia [%]								
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Papier, Metal, Tworzywa sztuczne, Szkło	10	12	14	16	18	20	30	40	50

źródło: Rozporządzenie Min. Środ. z 29 maja 2012 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych.

Osiągnięty poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych na terenie Gminy Nowa Dęba: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła wyniósł odpowiednio:

w roku 2012 – 13,5%

w roku 2013 – 31,2%

w roku 2014 – 34,08%

Oznacza, to że gmina Nowa Dęba w 2014r. osiągnęła wymagany przepisami poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła, który na rok 2014 zgodnie z rozporządzeniem wynosi 14%.

Odpady ulegające biodegradacji

Znowelizowana Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach nakłada na gminy obowiązek osiągnięcia określonych poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania oraz sposobu obliczania poziomu ograniczania masy tych odpadów. Tabela nr 22 przedstawia ww. poziomy w okresie do 2020r.

Tab. 22. Tabela z załącznika do rozporządzenia w sprawie poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania oraz sposobu obliczania poziomu ograniczania masy tych odpadów.

Rok	Poziomy ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 R. [%]								
	2012	16 lipca 2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	16 lipca 2020
Dopuszczalny poziom masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r. [%]	75	**50**	50	50	45	45	40	40	35

Źródło: Rozporządzenie ministra środowiska z dnia 25 maja 2012 r. w sprawie poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania oraz sposobu obliczania poziomu ograniczania masy tych odpadów.

Zgodnie ze złożonym przez Burmistrza sprawozdaniem z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za rok 2012, 2013 i 2014 z terenu gminy zebrano w latach następujące masy odpadów ulegających biodegradacji:

w 2012r. - 45,4 Mg

- odpady (15 01 01) - opakowania z papieru i tektury – 34,9 Mg, przekazane do recyklingu
- odpady (15 01 03) - opakowania z drewna 2,5 Mg, przekazane do recyklingu
- odpady 20 02 01 – odpady ulegające biodegradacji – 7,7 Mg, przekazane do kompostowania

w 2013r. – 133,9 Mg

- papier i tektura (20 01 01) i opakowania z papieru i tektury (15 01 01) – 80,8 Mg,
- odpady z targowisk 53,1 Mg (20 03 02),

w 2014r. – 98,6 Mg

- papier i tektura (20 01 01) – 96,4 Mg,
- odpakowania z drewna (15 01 03) – 2,2 Mg,

które zostały przekazane do zagospodarowania w odpowiednich instalacjach prowadzonych przez uprawnionych odbiorców

Zgodnie ze złożonym przez Burmistrza sprawozdaniem z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za 2014r. osiągnięty poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r. wyniósł 48% i był nieco niższy niż wymagany prawem na rok 2014, który wynosi 50%..

Inne niż niebezpieczne odpady budowlane i rozbiórkowe

Znowelizowane przepisy ustawy nałożyły na gminę obowiązek osiągnięcia określonych poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych.

Tabela nr 23 przedstawia ww. poziomy w okresie do 2020r.

Tab. 23. Tabela nr 2 z załącznika do rozporządzenia w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych.

	Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami [%]								
	2012r.	2013 r.	2014 r	2015 r.	2016 r.	2017 r	2018 r.	2019 r.	2020 r
Inne niż niebezpieczne odpady budowlane i rozbiórkowe	30	36	38	40	42	45	50	60	70

źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 maja 2012 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych.

Zgodnie ze złożonym przez Burmistrza sprawozdaniem z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za 2014r. poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów inne niż niebezpieczne odpady budowlane i rozbiórkowe wyniósł 100% co oznacza zebranie 50,0 Mg tj. wszystkich wytworzonych w gminie odpadów tego rodzaju.

Odpady ze szkolenia poligonowego.

Na terenie gminy Nowa Dęba zlokalizowany jest częściowo jeden z największych poligonów Wojska Polskiego Ośrodek Lipa – Nowa Dęba podlegający dowództwu Wojsk Lądowych, Jednostka Wojskowa nr 3711, Wojskowy Oddział Gospodarczy.

Odpady powstające podczas strzelań (łuski) wojska ćwiczące zbierają celem rozliczenia.

Odpady powstające podczas wybuchów, prac minerskich i oczyszczania poligonu z niewybuchów i przedmiotów niebezpiecznych zawierających materiał wybuchowy są niszczone metodą wybuchową. Elementy nie zawierające materiałów wybuchowych są zbierane, ewidencjonowane i przekazywane jako złom stalowy (kod 17 04 05).

4.3.3. Cele krótkookresowe 2015-2018

Cele stawiane w gospodarce odpadami w Gminie Nowa Dęba są związane zwłaszcza z wprowadzeniem i upowszechnieniem selektywnego zbierania odpadów i likwidacją „dzikich wysypisk". Są one zbieżne z celami ustawowymi dlatego osiągnięcie n/w celów wynikających z nowo wprowadzonych zasad gospodarowania odpadami jest gwarantem osiągnięcia w czasie celów stawianych sobie przez gminę. Cele zostały określone jako obowiązek polegający na:

- osiąganiu przez gminę, w każdym roku poziomów recyklingu i przygotowania do ponownego użycia frakcji: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 29 maja 2012 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych.
- osiąganiu przez gminę, w każdym roku poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 29 maja 2012 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych.
- ograniczeniu przez gminę, masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania zgodnie z Rozporządzeniem ministra środowiska z dnia 25 maja 2012 r. w sprawie poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania oraz sposobu obliczania poziomu ograniczania masy tych odpadów.

4.3.4. Cele średniookresowe 2019 - 2022

Cele średniookresowe do roku 2020 są tożsame z celami krótkookresowymi wymienionymi do osiągniecia w okresie 2015 – 2018.

4.3.5 Strategia realizacji celów

Realizacja ww. celów będzie realizowana poprzez podejmowanie przez władze gminy działań i inwestycji gminnych (wymienionych w rozdziale 6) oraz wspieranie indywidualnych przedsięwzięć poprzez udzielanie wsparcia ekonomicznego, prawnego mającego na celu realizowanie przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska. Uchwałą nr X/76/2011 z dnia

30.06.2011r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji celowej na finansowanie lub dofinansowanie inwestycji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej (zmienionej uchwałą nr XXI/182/2012 z dnia 30 maja 2012r.) ustalono zasady i wysokość dotacji oraz listę priorytetowych przedsięwzięć inwestycyjnych z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, na realizacje których możliwe będzie udzielenie dotacji z budżetu Gminy Nowa Dęba. W ramach realizacji ww.e celów znajdują się przedsięwzięcia zapobiegające powstawaniu odpadów azbestu pochodzącego z pokryć dachowych lub elewacji budynków podczas ich wymiany w zakresie dotowania kosztów demontażu, odbioru, transportu i utylizacji azbestu.

Ww. cele będą osiągane dzięki bieżącemu monitoringowi gospodarki odpadami, i dokonywaniu corocznej analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi, w celu weryfikacji możliwości technicznych i organizacyjnych gminy w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym:

- możliwości przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania,
- potrzeb inwestycyjnych związanych z gospodarowaniem odpadami komunalnymi,
- kosztów poniesionych w związku z odbieraniem, odzyskiem, recyklingiem i unieszkodliwianiem odpadów komunalnych,
- liczby mieszkańców,
- liczby właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli umowy, o której mowa w art. 6 ust. 1 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, w imieniu których gmina powinna podjąć działania, opisane w art. 6 ust. 6 –12 ww. ustawy,
- ilości odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie gminy,
- ilości zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania odbieranych z terenu gminy;

Istotną sprawą dla ochrony środowiska w gminie jest wyeliminowanie występowania dzikich wysypisk odpadów. Służyć temu będzie wybudowanie w gminie Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych gdzie mieszkańcy będą mogli bezpłatnie przekazać odpady problemowe takie jak: odpady wielkogabarytowe, odpady budowlane, opony, odpady niebezpieczne, odpady zielone oraz inne odpady wysegregowane u źródła np.: tekstylia. PSZOK nie będzie przyjmował jedynie zmieszanych odpadów komunalnych.

Odpowiedniemu zagospodarowaniu odpadów będą służyć zapisy w dokumentacji przetargowej wskazujące zgodny z prawem sposób postepowania z odpadami w tym przekazywanie ich do instalacji regionalnych wskazanych w WPGO dla woj. podkarpackiego.

Zbiórka odpadów z terenu nieruchomości będzie doskonalona w kierunku intensyfikacji metod segregowania u źródła w celu uzyskania optymalnego ekologicznie i ekonomicznie modelu tej zbiórki odpowiedniego dla procesów technologicznych instalacji, do której przekazywane będą odpady komunalne.

4.4. Ochrona powietrza

4.4.1. Charakterystyka stanu aktualnego

Źródła zanieczyszczeń powietrza

Głównymi źródłami zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego, które wytwarzają wymienione w tabeli nr 24 zanieczyszczenia są:

- przemysł,
- spalanie paliwa stałego (węgiel, miał koksowy, koks),
- spalanie odpadów w piecach indywidualnych gospodarstw domowych,
- emisja niezorganizowana z kopalń (głównie pyły).

Tab. 24. Rodzaje oraz źródła zanieczyszczeń powietrza.

Zanieczyszczenia	Źródło emisji
Pył ogółem	spalanie paliw, unoszenie pyłu w powietrzu;
SO_2 (dwutlenek siarki)	spalanie paliw zawierających siarkę,
NO (tlenek azotu)	spalanie paliw;
NO_2 (dwutlenek azotu)	spalanie paliw, procesy technologiczne;
NOx (suma tlenków azotu)	sumaryczna emisja tlenków azotu;
CO (tlenek węgla)	produkt niepełnego spalania;
O_3 (ozon)	powstaje naturalnie oraz z innych zanieczyszczeń będących utleniaczami;
Amoniak, metan	transport, produkcja rolna, produkty spalania.

Źródło: Internet, materiały własne

W okresie zimowym wzrasta emisja pyłów i zanieczyszczeń spowodowanych spalaniem paliw stałych w kotłowniach indywidualnych i indywidualnych piecach centralnego ogrzewania.

Negatywny wpływ na jakość powietrza atmosferycznego mają lokalne kotłownie pracujące na potrzeby centralnego ogrzewania, a także małe przedsiębiorstwa spalające węgiel w celach grzewczych lub technologicznych. Brak urządzeń oczyszczania bądź odpylania gazów spalinowych powoduję, iż całość wytwarzanych zanieczyszczeń trafia do powietrza atmosferycznego. Niska sprawność i efektywność technologii spalania są poważnym źródłem emisji zanieczyszczeń. Co więcej, głównym paliwem w sektorze gospodarki komunalnej jest węgiel, często zawierający znaczne ilości siarki.

Zanieczyszczenie powietrza

Emisja przemysłowa

Stan jakości powietrza atmosferycznego na terenie gminy kształtuje emisja zanieczyszczeń z procesów technologicznych w zakładach przemysłowych.

Poważnym źródłem zanieczyszczeń atmosfery są znajdujące się na terenie gminy: Zakłady Chemiczne „Siarkopol” Sp. z o. o. (produkcja nawozów granulowanych), "ENERGETYKA WISŁOSAN" Spółka z o. o (ciepłownia), Fenix Metals Sp. z o. o. (linia do przerobu materiałów cynkonośnych), INNOWACJA Sp. z o.o. (procesy topialne). Ponadto emitorami

zanieczyszczeń w mniejszej skali są następujące podmioty: Piekarnia Stefan Buś, Zakład Ceramiki Budowlanej S.C. Jan Dryka i Jacek Wilk, Jednostka Wojskowa Nr 3711 w Nowej Dębie, Izolbex Sp. Jawna.

W zakładach znajdujących się na terenie gminy zainstalowane są urządzenia do redukcji zanieczyszczeń. Skuteczność działania urządzeń oczyszczających jest określana jako stopień redukcji zanieczyszczeń i jest wielkością wskazującą jaki procent całkowitej ilości danego zanieczyszczenia wprowadzanego do urządzenia jest w nim zatrzymywane.

Tab. 25. Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych zainstalowane w zakładach z terenu gminy Nowa Dęba.

Lp.	Nazwa Zakładu	Rodzaj urządzenia	Liczba urządzeń	Skuteczność %
1.	FENIX METALS Sp. z o. o. w Chmielowie	Odpylacz – filtr pulsacyjny workowo - tkaninowy	4	Maksymalne stężenia za filtrem – 4,99mg/dm^3
2.	EKO-CENTRUM Sp. z o. o. Oddział w Nowej Dębie	Odpylacz - cyklon i filtr tkaninowy	1	98
3.	Zakład Ceramiki Budowlanej Tadeusz Rucki w Chmielowie	Odpylacz – filtr tkaninowy	3	99,8
4.	Zakłady Metalowe „DEZAMET" S.A. w Nowej Dębie	Odpylacz - cyklon, filtr patronowy, filtr tkaninowy	9	70 – 99,9
5.	ENERGETYKA WISŁOSAN Sp. z o. o. w Nowej Dębie	Odpylacz – bateria cyklonów Odpylacz – bateria cyklonów	1 2	85 93
6.	UNIDEZ Sp. z o. o. w Nowej Dębie	Odpylacz – filtr workowy, pulsacyjny	1	95
7.	IZOLBEX Sp. z o. o. Oddział Produkcyjny w Chmielowie	Odpylacz	9	brak danych
8.	INNOWACJA Sp. z o. o. w Nowej Dębie	Odpylacz - filtr workowy	1	brak danych
9.	PRO-FUND Sp. z o. o. Sp. k. w Nowej Dębie	Odpylacz – filtr suchy i filtr kieszeniowy Filtr węglowy	1 1	brak danych 30 (lotne związki organiczne)

Źródło: WIOŚ w Rzeszowie, Delegatura Tarnobrzeg

Niska emisja

Negatywne oddziaływanie na stan jakości powietrza niesie ze sobą niska emisja z lokalnych kotłowni i pieców węglowych, które używane są w indywidualnych gospodarstwach domowych na terenie gminy. W lokalnych systemach grzewczych brak jest urządzeń ochrony powietrza. Emisja z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje zmienność sezonową, która związana jest z okresem grzewczym. Pewnym problemem jest fakt, iż na terenie gminy dochodzi do spalania odpadów komunalnych w piecach centralnego

ogrzewania. Spala się w nich różnego rodzaju materiały odpadowe, w tym odpady komunalne, które są źródłem emisji dioksyn, gdyż proces spalania jest niepełny i zachodzi w stosunkowo niskich temperaturach. Zanieczyszczenia z tego rodzaju źródła zawierają znaczne ilości popiołu (około 20 %), siarki (1 – 2 %) oraz azotu (1 %).

W znacznej większości domów węgiel spalany jest w przestarzałych konstrukcyjnie piecach bez właściwego nadzoru procesu spalania i bez urządzeń odpylających.

Zaopatrzenie w gaz i ciepło

W zakresie ochrony powietrza największy wpływ na ograniczenie ilości zanieczyszczeń miało wdrażanie nowoczesnych technologii, likwidacja kotłowni węglowych poprzez wymianę kotłów węglowych na urządzenia grzewcze opalane gazem lub olejem opałowym oraz zainstalowanie nowoczesnych urządzeń do redukcji zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery z emitorów zakładowych.

Tarnobrzeska Spółdzielnia Mieszkaniowa największy zarządca nieruchomości w gminie posiada dwie kotłownie gazowe zasilane gazem ziemnym GZ 50 mieszczące się przy budynku Jana Pawła II 26 oraz Kościuszki 15. W kotłowniach są zainstalowane 2 kotły o mocy 2MW. Na terenie miasta przez kotłownię gazową położoną przy ulicy Jana Pawła II przy budynku 26 obsługiwane są następujące budynki: Aleja Zwycięstwa 2 oraz Jana Pawła II budynki o numerach 24, 26, 28, 30, 32, 34, 36. Natomiast kotłownia gazowa położona przy ulicy Kościuszki 15 obsługuje następujące budynki: Kościuszki 1, 1A, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12.

Długość sieci gazowej na terenie gminy wynosi 187,167 km. Gaz dostarczany jest do 4.334 odbiorców w miejscowościach przedstawionych w tabeli 26.

Tab. 26. Stan sieci gazowej w poszczególnych miejscowościach na terenie gminy Nowa Dęba, stan na dzień: 31.12.2014r.

L.p.	Zgazyfikowane miejscowości	Liczba przyłączy	Długość sieci w danej miejscowości [km]	Liczba odbiorców
	Nowa Dęba	1126	66,114	3071
	Alfredówka	152	13,491	124
	Chmielów	563	43,708	414
	Cygany	270	19,533	176
	Jadachy	324	24,416	269
	Rozalin	157	11,97	115
	Tarnowska Wola	220	11,283	165
	Razem w całej gminie:	2812	190,515	4334

Źródło: Rejon Dystrybucji Gazu w Tarnobrzegu

Emisja komunikacyjna

Negatywne oddziaływanie na środowisko niesie ze sobą emisja komunikacyjna, która najbardziej odczuwalna jest w pobliżu dróg charakteryzujących się dużym natężeniem ruchu kołowego. W przypadku Gminy Nowa Dęba są to:

Dogi krajowe

Drogi wojewódzkie

Drogi powiatowe i gminne.

Głównymi zanieczyszczeniami emitowanymi w związku z ruchem samochodowym należą:

- tlenek i dwutlenek węgla,
- węglowodory,
- tlenki azotu,
- pyły zawierające metale ciężkie,
- pyły ze ścierania się nawierzchni dróg i opon samochodowych.

Dla stanu powietrza atmosferycznego istotne znaczenie ma emisja NO_2 oraz metali ciężkich. Duże znaczenie ma również tzw. emisja wtórna z powierzchni dróg, która zależy w dużej mierze od warunków meteorologicznych. Komunikacja jest również źródłem emisji benzenu, benzo(a)pirenu, toluen i ksylenu. Na wielkość tych zanieczyszczeń wpływa stan techniczny samochodów, stopień zużycia substancji katalitycznych oraz jakość stosowanych paliw.

Gwałtowny rozwój transportu, przejawiający się wzrostem ilości samochodów na drogach oraz aktualny stan i infrastruktury dróg spowodował, iż transport może być uciążliwy dla środowiska naturalnego.

W przypadku substancji toksycznych emitowanych przez silniki pojazdów do atmosfery, źródła te trudno zinwentaryzować pod kątem emisji zanieczyszczeń, gdyż zwykle nie ma dla nich materiałów sprawozdawczych.

Na skutek powszechnej elektryfikacji, emisje do powietrza związane z ruchem kolejowym mają znaczenie marginalne. Należą do nich jedynie emisje zanieczyszczeń pyłowych związanych z ruchem pociągów, oraz niewielkie emisje z lokomotyw spalinowych używanych głownie na bocznicach kolejowych.

Emisja niezorganizowana

Do tej kategorii zaliczane są inne nie wymienione źródła emisji. Znaczenie w tej kategorii ma emisja pochodząca z zlokalizowanej na terenie gminy oczyszczalni ścieków. Do pozostałych źródeł emisji można zaliczyć np. wypalanie traw, emisję lotnych związków organicznych związanych z lakierowaniem.

Ocena stanu jakości powietrza na terenie gminy Nowa Dęba.

Ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim za rok 2014 opracowana została w oparciu o przepisy, wprowadzone w życie ustawą Prawo Ochrony Środowiska i odpowiednimi rozporządzeniami Ministra Środowiska:

- z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. 2012, poz. 1031),
- z dnia 13 września 2012 r. w sprawie dokonywania ceny poziomów substancji w powietrzu (Dz.U. 2012, poz. 1032).

- z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz.U. 2012, poz. 914).

Celem wykonanej oceny jakości powietrza było uzyskanie informacji o stężeniach zanieczyszczeń na obszarze poszczególnych stref. Nazwy i kody stref określa w/w rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. Liczba stref w Polsce wynosi 46. Oceny jakości powietrza pod kątem ochrony zdrowia ludzi prowadzone są w każdej z 46 stref. W ocenach pod kątem ochrony roślin uwzględnia się 16 stref. Ocenie w kryterium ochrony roślin nie podlegają strefy-aglomeracje o liczbie mieszkańców powyżej 250 tys. i strefy-miasta o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys.

W województwie podkarpackim ocenie pod kątem ochrony zdrowia podlegają 2 strefy: strefa miasto Rzeszów i strefa podkarpacka. Pod kątem ochrony roślin ocena wykonana jest dla strefy podkarpackiej. Ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim za rok 2014 opracowana została w oparciu o wyniki pomiarów poziomów stężeń zanieczyszczeń w powietrzu, wykonanych w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2014 r. Przy opracowywaniu oceny stopnia zanieczyszczenia powietrza analizie poddano wyniki pomiarów poziomów stężeń zanieczyszczeń z 10 stacji i stanowisk pomiarowych włączonych do wojewódzkiej sieci monitoringu powietrza. Podstawę oceny stanowiły serie pomiarowe ze stacji monitoringu powietrza spełniające wymagania dotyczące jakości danych. Wymagania te dotyczą liczby ważnych danych pomiarowych, pokrycia pomiarami roku objętego oceną oraz niepewności pomiaru. Ocena obejmuje wszystkie substancje, dla których w rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu określono wartości dopuszczalne lub wartości docelowe stężeń w powietrzu. Lista zanieczyszczeń, jakie należy uwzględnić w ocenie rocznej, dokonywanej pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia, obejmuje:

1. dwutlenek azotu (NO_2),

2. dwutlenek siarki (SO_2),

3. tlenek węgla (CO),

4. benzen (C_6H_6),

5. ozon (O_3) 4

6. pył zawieszony o średnicy ziaren poniżej 10 µm (PM10),

7. pył zawieszony o średnicy ziaren poniżej 2.5 µm (PM2.5)

8. ołów (Pb),

9. kadm (Cd),

10. nikiel (Ni),

11. arsen (As),

12. benzo(a)piren (B(a)P).

Do zanieczyszczeń, które należy uwzględnić w ocenie rocznej dokonywanej pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony roślin, zalicza się:

1. dwutlenek siarki (SO2),

2. tlenki azotu (NOx),

3. ozon (O3).

Pomiary przeprowadzone zostały na stacjach monitoringu powietrza, zlokalizowanych w województwie podkarpackim, działających w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ). W 2014 r. na terenie województwa podkarpackiego występowała duża zmienność kierunków wiatru. Na północy i na wschodzie dominowały wiatry z kierunku zachodniego, w centrum województwa i na południu z południowego zachodu. Najbliższe zgodnie z różą wiatrów stanowisko pomiarowe monitoringu powietrza występuje w gminie Nisko w województwie podkarpackim. Na stacji w Nisku dominującym kierunkiem wiatru był wiatr wiejący z zachodu. Znaczny udział miały również wiatry z południowego wschodu.

Wykonywane pomiary dotyczą stężeń SO_2, NO_2, NO_x, CO_2, C_6H_6, O_3, PM10, PM2.5, i bezno(a)piranu w pyle PM10. Informacje dotyczące ww. stanowiska pomiarowego znajdują się w tabeli nr 27.

Tab. 27. Zakres pomiarowy realizowany na stacji pomiarowej monitoringu powietrza w województwie podkarpackim 2013r.

Nisko ul. Szklarniowa	**Zakres pomiarowy**								
Badane stężenia zanieczyszczeń	**SO_2**	**NO_2**	**NO_x**	**CO_2**	**C_6H_6**	**O_3**	**PM 10**	**PM 2.5**	**BaP w PM10.**
Rodzaj pomiaru **A**utomatyczny **M**anualny **P**asywny	**A**	**A**	**A**	**A**	**P**		**M**	**M**	**M**

Źródło: WIOŚ Rzeszów

Podczas analizy wyników badań przeprowadzonych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie, pod uwagę brano wyniki dotyczące strefy podkarpackiej, do której zalicza się obszar Gminy Nowa Dęba. Wnioski wynikające z analizy zawarto poniżej.

Zanieczyszczenie powietrza SO_2

W 2014 r. nie odnotowano przekroczeń ustalonej dla dwutlenku siarki normy 1-godzinnej na stacjach automatycznych zlokalizowanych w województwie podkarpackim. Na stacji pomiarowej Nisko w strefie podkarpackiej najwyższe stężenia jednogodzinne SO2 wyniosły Nisko - 121 µg/m^3 tj.(35 % normy).

Maksymalne stężenie średniodobowe dwutlenku siarki obliczone ze stężeń jednogodzinnych, zmierzonych na stacji automatycznej w Nisku 38 µg/m^3 tj. (30 % normy).

Wyniki modelowania zanieczyszczenia powietrza dwutlenkiem siarki, przeprowadzone w województwie podkarpackim dla roku 2014 nie wykazały przekroczenia obowiązujących norm dla tego zanieczyszczenia.

W całej strefie podkarpackiej (a w tym na terenie Gminy Nowa Dęba) nie odnotowano przekroczeń dopuszczalnych norm. Obszar gminy Nowa Dębą zakwalifikowany został do klasy A co oznacza, że na terenie gminy nie wystąpiło w 2014 r. zagrożenie przekroczenia dopuszczalnych stężeń ustalonych dla dwutlenku siarki w powietrzu.

Zanieczyszczenie powietrza NO_2

W 2014 r. na obszarze województwa podkarpackiego badania zanieczyszczenia powietrza dwutlenkiem azotu w kryterium ochrony zdrowia prowadzone były w 4 punktach pomiarowych metodą automatyczną z jednogodzinnym czasem uśredniania stężeń. W strefie podkarpackiej średnioroczne stężenia dwutlenku azotu w Nisku wyniosły 14 µg/m^3 (35 % normy).

Dopuszczalna norma określona dla 1-godzinnych stężeń NO_2 w 2014 r. nie została przekroczona na żadnej stacji monitoringu powietrza w strefie podkarpackiej. Maksymalne stężenia godzinowe, zanotowane na stacji wyniosły w Nisku - 92 µg/m^3 (46 % normy).

Nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych norm co dało podstawę do zakwalifikowania stref podkarpackiej w tym obszaru gminy Nowa Dęba do klasy A.

Zanieczyszczenie powietrza CO_2

W 2014 r. na terenie województwa podkarpackiego pomiary zanieczyszczenia powietrza tlenkiem węgla prowadzone były na dwóch stacjach pomiarowych w Rzeszowie na osiedlu Nowe Miasto i w Nisku przy ul. Szklarniowej.

Obliczone maksymalne 8-godzinne kroczące stężenia tlenku węgla na stacjach pomiarowych w województwie podkarpackim nie przekraczały dopuszczalnej normy w żadnej dobie pomiarowej. Maksymalne wartości ze średnich 8-godzinnych kroczących, obliczonych na podstawie pomiarów 1-godzinnych zanotowanych na stanowisku pomiarowym w Nisku Nisku przy ul. Szklarniowej wyniosły - 2 130 µg/m^3 (21 % normy).

W ocenie jakości powietrza w województwie podkarpackim za rok 2010 w zakresie tlenku węgla strefa podkarpacka zaliczona została do klasy A.

Zanieczyszczenie powietrza benzenem

Pomiary stopnia zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego benzenem prowadzone były w 2014 r. w województwie podkarpackim w 8 punktach pomiarowych. W 7 punktach pomiarowych w strefie podkarpackiej badania zanieczyszczenia powietrza benzenem prowadzone były metodą pasywną. Wykonano dwanaście miesięcznych serii pomiarowych równo rozłożonych w ciągu roku.

W strefie podkarpackiej w 2014 r. najwyższe wartości stężeń benzenu, mierzonego metodą pasywną, zanotowane zostały w zależności od lokalizacji stanowiska pomiarowego

w okresie styczeń marzec i wynosiły one 2,9-4,4 µg/m^3. W sezonie ciepłym stężenia benzenu nie przekroczyły 1 µg/m^3.

Wyniki modelowania zanieczyszczenia powietrza benzenem przeprowadzone w 2014 r. dla województwa podkarpackiego nie wykazały przekroczenia obowiązującego poziomu dopuszczalnego ustalonego dla tego zanieczyszczenia. Dla stężenia średniorocznego benzenu wyniki modelowania za rok 2014 wykazały występowanie wartości w przedziale 0,003-1,5 µg/m^3. Stężenia średnioroczne nie przekroczyły 30 % normy.

Na podstawie wyników badań oraz wyników modelowania rozkładu stężeń benzenu dokonano klasyfikacji stref w województwie podkarpackim ze względu na zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego benzenem w kryterium ochrony zdrowia. Strefy miasto Rzeszów i podkarpacka zaliczono do klasy A (dotrzymany roczny standard imisyjny dla benzenu).

Zanieczyszczenie powietrza pyłem zawieszonym PM10

W 2014 r. badania zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym o średnicy ziaren poniżej 10 µm prowadzone były w województwie podkarpackim na 9 stanowiskach pomiarowych. Na obszarze województwa podkarpackiego utrzymuje się ponadnormatywne zanieczyszczenie powietrza pyłem PM10.

W 2014 r. monitorowanie poziomu zanieczyszczenia powietrza pyłem PM10 w strefie podkarpackiej prowadzone było w ośmiu punktach pomiarowych, z których wyniki uwzględniono w ocenie jakości powietrza. Stanowiska zlokalizowane były w: Przemyślu, Jaśle, Nisku, Mielcu, Krośnie, Jarosławiu, Tarnobrzegu i Sanoku. Stężenia µśrednioroczne pyłu PM10 na stacjach pomiarowych nie przekroczyły w 2014 r. ustalonej na poziomie 40 µg/m^3 normy średniorocznej. W przypadku stacji w Nisku wyniosły one 32 µg/m^3.

W zakresie stężeń dobowych określono na 35 liczbę dni z przekroczeniem dopuszczalnego dobowego poziomu dopuszczalnego wynoszącego 50 g/m^3. Najwięcej przekroczeń normy dobowej PM10 stwierdzono w Jarosławiu – 79 dni. Liczba przekroczeń dobowych zaobserwowanych na stacji w Nisku wyniosła 47 przypadków. Najmniej w Jaśle 28 dni. Na wszystkich stanowiskach pomiarowych przekroczenia normy dobowej pyłu PM10 notowane były w okresie grzewczym. W 2014 r. najwięcej przekroczeń na stacjach pomiarowych zlokalizowanych w strefie podkarpackiej zanotowano w lutym.

Analizując wyniki stężenia pyłu PM10 w strefie podkarpackiej w kontekście czasu, w którym wystąpiło narażenie ludzi na ponadnormatywne zanieczyszczenie powietrza pyłem stwierdzić można, że zjawisko takie utrzymywało się przez 7-22 % roku.

Wyniki modelowania zanieczyszczenia powietrza pyłem PM10, przeprowadzone dla 2014 r. dla województwa podkarpackiego wykazały przekroczenia obowiązujących poziomów dopuszczalnych określonych dla tego zanieczyszczenia.

Wartości stężeń średniorocznych pyłu PM10 określone w modelowaniu zawierały się w przedziale 4-63 µg/m^3 (10-158 %. poziomu dopuszczalnego). W strefie podkarpackiej najwyższe stężenie średnioroczne pyłu PM10 63 µg/m^3 zlokalizowano w Przemyślu.

Na podstawie wyników badań na zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego pyłem PM10 w kryterium ochrony zdrowia strefa podkarpacka (w tym gmina Nowa Dęba) zaliczone zostały do klasy C (przekroczenie standardów imisyjnych określonych dla pyłu PM10). Niemniej gmina Nowa Dęba nie została zaliczona do obszaru przekroczeń w zakresie dopuszczalnego stężenia dobowego pyłu PM10, których łącznie w województwie podkarpackim wyznaczono 18.

Zanieczyszczenie powietrza pyłem zawieszonym PM2.5

W 2014 r. badania zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym o średnicy ziaren poniżej 2.5 µm prowadzone były w województwie podkarpackim na 5 stanowiskach pomiarowych. Wyniki pomiarów pyłu PM2.5 wykazały zanieczyszczenie powietrza pyłem o wielkości ziaren poniżej 2,5 µm na poziomie ustalonej normy.

W roku 2014 poziom zanieczyszczenia powietrza pyłem PM2.5 w strefie podkarpackiej monitorowany był metodą manualną na trzech stanowiskach pomiarowych w Jaśle, w Krośnie i w Nisku oraz metodą automatyczną w Przemyślu. W punkcie pomiarowym w Nisku stężenie średnioroczne pyłu PM2.5 wyniosło 25 $\mu g/m^3$ i stanowiło 100 % normy rocznej.

Maksymalne dobowe stężenia pyłu PM2.5 na stanowisku pomiarowym Nisko wyniosło - 88 $\mu g/m^3$,

W rocznej serii pomiarowej liczba dni ze stężeniem dobowym PM2.5 wyższym od 25 $\mu g/m^3$ wyniosła w Nisku – 137.

Analizując wyniki stężenia pyłu PM2.5 w kontekście czasu, w którym wystąpiło narażenie ludzi na ponadnormatywne zanieczyszczenie powietrza pyłem stwierdzić można, że zjawisko takie utrzymywało się w podkarpackiej od 29 % do 38 % roku.

Na podstawie wyników badań dokonano klasyfikacji stref w województwie podkarpackim ze względu na zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego pyłem PM2.5 w kryterium ochrony zdrowia. Strefa podkarpacka zaliczone zostały do klasy C (przekroczenie standardów imisyjnych określonych dla pyłu PM2.5).

Wyniki pomiarów i modelowania były podstawą do wyznaczenia obszarów przekroczeń pyłu PM2.5 w województwie podkarpackim. Łącznie w województwie podkarpackim wyznaczono 4 obszary przekroczeń w zakresie dopuszczalnego stężenia średniorocznego pyłu PM2.5. Gmina Nowa Dęba nie została zaliczona do żadnego obszaru przekroczeń.

Analiza emisji na potrzeby modelowania rozkładu stężeń średniorocznych pyłu PM2.5 wykazała, że w przypadku tego zanieczyszczenia dominują dwa typy emisji powierzchniowa i napływowa. Na obszarze gminy Nowa Dęba największy udział w stężeniach średniorocznych pyłu PM2.5 miała emisja napływowa.

Zanieczyszczenie powietrza metalami oraz benzo(a)pirenu w pyle zawieszonym PM10

W 2014 r. WIOŚ w Rzeszowie prowadził badania zawartości arsenu, kadmu, niklu, ołowiu w pyle PM10 na 4 stanowiskach pomiarowych, a benzo(a)pirenu w pyle PM10 na 9 stanowiskach pomiarowych, z których wyniki uwzględniono w ocenie rocznej.

W zakresie stężenia metali oraz benzo(a)pirenu w pyle zawieszonym PM10 przekroczeń

dopuszczalnych norm nie odnotowano w przypadku:

a) kadmu,

b) arsenu,

c) niklu,

d) ołowiu,

Ze względu na zanieczyszczenie w/w substancjami strefa podkarpacka zakwalifikowana została do klasy A co oznacza, że na terenie strefy nie wystąpiło zagrożenie przekroczenia wartości dopuszczalnej, ustalonej dla w/w substancji w powietrzu.

Przekroczenia odnotowano natomiast w przypadku:

a) benzo(a)pirenu

Badania benzo(a)pirenu prowadzone w wojewódzkiej sieci monitoringu jakości powietrza w 2014 r. wykazały przekroczenie wartości docelowej we wszystkich punktach pomiarowych. Najwyższe średnioroczne stężenie benzo(a)pirenu wynoszące 3,4 ng/m^3 (340 % poziomu odniesienia) odnotowano w Nisku. W pozostałych punktach pomiarowych średnioroczne stężenia benzo(a)pirenu zawierały się w przedziale 2,7-3,3 ng/m^3 (270-330 % wartości docelowej).

W strefie podkarpackiej stężenia średniotygodniowe benzo(a)pirenu na stacjach monitoringupowietrza zawierały się w przedziale 0,1-18,4 ng/m3. Najwyższe zanotowane z pomiarów w 2014 r. stężenia B(a)P kształtowały się na poziomie 10,3-18,4 ng/m3. Wartość maksymalna benzo(a)pirenu wystąpiła w Mielcu.

Wyniki modelowania zanieczyszczenia powietrza benzo(a)pienem, przeprowadzone dla 2014 r. dla województwa podkarpackiego wykazały przekroczenia obowiązującego poziomu docelowego na znacznych obszarach województwa, zarówno na obszarach miejskich jak i wiejskich.

Po przeanalizowaniu wyników pomiarów ze stacji monitoringu powietrza oraz wyników modelowania dokonano klasyfikacji stref w województwie podkarpackim ze względu na zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego benzo(a)pirenem w kryterium ochrony zdrowia. Strefy miasto Rzeszów i podkarpacka zakwalifikowane zostały do klasy C co oznacza, że na terenie województwa wystąpiło przekroczenie wartości docelowej, ustalonej dla B(a)P w powietrzu.

Wyniki pomiarów i modelowania były podstawą do wyznaczenia obszarów przekroczeń w województwie podkarpackim. Łącznie w województwie podkarpackim wyznaczono 20 obszarów przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu. Gmina Nowa Dęba nie została zaliczona do w/w obszaru.

Analiza emisji na potrzeby modelowania rozkładu stężeń średniorocznych benzo(a)pirenu wykazała, że w przypadku tego zanieczyszczenia dominowały dwa typy emisji powierzchniowa i napływowa. W gminie Nowa Dęba dominuje emisja powierzchniowa.

4.4.2. Cele krótkookresowe 2015 - 2018

Poprawa jakości powietrza atmosferycznego.

Do celu tego należy:

- Eliminacja paliw węglowych niskiej jakości i promowanie wykorzystania alternatywnych w tym odnawialnych źródeł energii (oze) poprzez ich popularyzację i możliwe prawem wsparcie finansowe;
- Przebudowa dróg gminnych w kierunku nawierzchni bitumicznych;
- Termomodernizacja istniejących budynków, stosowanie energooszczędnych materiałów i technologii przy budowie nowych obiektów;
- Edukacja mieszkańców na temat zanieczyszczeń z niskiej emisji i szkodliwości spalania odpadów w piecach domowych.

4.4.3. Cele średniookresowe 2019 - 2022

Poprawa jakości powietrza atmosferycznego.

Do tych celów należy:

- Stosowanie energooszczędnych materiałów i technologii przy budowie nowych obiektów;
- Zlokalizowanie obszarów narażonych na ekspozycję hałasem w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego terenów;
- Rozpoznanie zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego pochodzącego z węzłów komunikacyjnych i głównych szlaków komunikacyjnych;
- Wprowadzanie i propagowanie systemu przewozów kombinowanych: rower z innymi środkami lokomocji;
- Współpraca przy tworzeniu baz danych dotyczących powietrza atmosferycznego, systemu monitoringu środowiska;
- Poprawa stanu nawierzchni dróg (obniżenie emisji komunikacyjnej).

4.4.4. Strategia realizacji celów

Realizacja w/w celów będzie realizowana poprzez podejmowanie przez władze gminy działań i inwestycji gminnych (wymienionych w rozdziale 6) oraz wspieranie indywidualnych przedsięwzięć poprzez udzielanie wsparcia ekonomicznego, prawnego mającego na celu realizowanie przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska. Uchwałą nr X/76/2011 z dnia 30.06.2011r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji celowej na finansowanie lub

dofinansowanie inwestycji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz (zmienionej uchwałą nr XXI/182/2012r.) z dnia 30 maja 2012r ustalono zasady i wysokość dotacji oraz listę priorytetowych przedsięwzięć inwestycyjnych z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, na realizacje których możliwe będzie udzielenie dotacji z budżetu Gminy Nowa Dęba. W ramach realizacji ww. celów znajdują się przedsięwzięcia zapobiegające zanieczyszczeniu powietrza azbestem pochodzącym z pokryć dachowych lub elewacji budynków podczas ich wymiany w zakresie dotowania kosztów demontażu, odbioru, transportu i utylizacji azbestu.

Z uwagi na wiejsko-miejski charakter gminy, na jej terenie przeważa rozproszona zabudowa jednorodzinna. Sprzyja to powstawaniu tzw. „niskiej emisji", która jest istotnym problemem środowiskowym. W celu jej ograniczenia zaleca się podjęcie następujących działań:

- Wykonanie i wdrożenie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Nowa Dęba mającego na celu podjęcie działań ograniczających emisję pyłów PM 2,5, PM 10 oraz benzo(a)pirenu w tym:
  - Sukcesywną wymianę oraz przeprowadzenie modernizacji używanych jeszcze na terenie posesji prywatnych przestarzałych kotłów węglowych CO, na kotłownie opalane olejem opałowym, gazem płynnym lub energią elektryczną i zastępowanie ich nowoczesnymi piecami o wyższej sprawności i niższym zapotrzebowaniu na paliwo oraz o mniejszej emisji spalin;
  - Edukacja społeczna i uświadamianie o szkodliwości spalania różnego rodzaju odpadów oraz węgla o słabej kaloryczności i dużym zasiarczeniu w paleniskach domowych;
  - Promowanie działań zmierzających do eliminacji strat ciepła z budynków mieszkalnych (docieplenia, wymiana okien itp.);
  - Promowanie stosowania paliw proekologicznych takich jak np. gaz ziemny, olej opałowy;
  - Odpowiednie kształtowanie nowej zabudowy, zgodnej z kierunkami i uwarunkowaniami rozwojowymi gminy, która umożliwi właściwy ruch masom powietrza, poprzez wzrost prędkości wiatru;
  - Instalowanie nowych źródeł ewentualnego zanieczyszczenia powietrza na kierunku, z którego najrzadziej wieją wiatry ku terenom chronionym. Przy lokalizacji kilku źródeł emisji należy tak je ustawiać, aby na najczęściej notowanych kierunkach smugi dymów nie nakładały się.

4.5. Ochrona przyrody

4.5.1. Charakterystyka i ocena aktualnego stanu oraz istniejące zagrożenia środowiskowe.

Szata roślinna gminy Nowa Dęba jest dosyć zróżnicowana. Blisko 50% stanowią lasy, znaczna część to trwałe użytki zielone (łąki i pastwiska), występujące na glebach organicznych. Szata roślinna miasta Nowa Dęba jest silnie przekształcona. Występujące na terenie miasta lasy ulegają wycinaniu w celu zmiany przeznaczenia zagospodarowania gruntów. Lasy

zachowane są tutaj jedynie lokalnie na obszarach wydm, tworząc harmonijne enklawy roślinności wśród zabudowy mieszkalnej.

Ze względu na duży udział lasów w ogólnej powierzchni gminy będących pozostałością dawnej Puszczy Sandomierskiej, teren gminy Nowa Dęba stanowi ostoję wielu rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt. Występują tutaj takie rośliny, jak: storczyk podkolan biały, bez koralowy, konwalia majowa, grzybień biały, śnieżynka przebiśnieg, szczyr trwały, fiołek bagienny, rutewka orlikolistna. Do najważniejszych ssaków zaliczyć należy: wilki, bobry oraz liczne gatunki zwierząt łownych.

Na obszarze gminy występują dwa ekosystemy należące do rzadkich zbiorowisk: torfowisko i wrzosowisko. Torfowisko położone jest w sąsiedztwie Stawów Buda Stalowska, natomiast wrzosowisko w sąsiedztwie kompleksu leśnego w granicach poligonu wojskowego.

Zasoby przyrody objęte ochroną prawną

Na terenie gminy w stanie obecnym nie ustanowiono przestrzennych form ochrony przyrody w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie przyrody. Ochronie prawnej z mocy wymienionej ustawy podlegają pomniki przyrody wpisane do rejestru wojewódzkiego.

Statusem pomników przyrody ożywionej na terenie gminy Nowa Dęba objęto 17 sztuk drzew pomnikowych:

- lipa drobnolistna – 1 sztuka, rosnąca w okolicach dworu w Chmielowie,
- dąb szypułkowy – 6 sztuk, z czego 2 szt. rosnące koło dworu w Chmielowie, 1 szt. rosnąca na prywatnej posesji w Nowej Dębie, 1szt. przy drodze powiatowej ulica Kościuszki w Nowej Dębie, 2 szt. na terenie Nadleśnictwa Nowa Dęba,
- jesion wyniosły –7 sztuk, teren Nadleśnictwa Nowa Dęba,
- grab zwyczajny – 1 sztuka, teren Nadleśnictwa Nowa Dęba,
- wiąz szypułkowy – 1 sztuka, teren Nadleśnictwa Nowa Dęba,
- sosna zwyczajna – 1 sztuka, teren Nadleśnictwa Nowa Dęba.

Chronione, rzadkie i cenne gatunki roślin

- długosz królewski (Osmunda regalis) - gatunek suboceaniczny,
- mącznica lekarska (Arctostaphylos uva ursi) gatunek charakterystyczny dla północnych regionów Polski,
- wawrzynek główkowy (Daphne cneorum) - gatunek wpisany do "Polskiej Czerwonej Księgi Roślin".

Na terenach leśnych zlokalizowano niezwykle rzadkie stanowisko modliszki (Mantis religosa).

Chronione, rzadkie i cenne gatunki zwierząt

ptaki drapieżne objęte ochroną strefową:

- orzeł bielik (Haliaeetus albicilla),
- orlik krzykliwy (Aguila pomarina),
- bocian czarny (Ciconia nigra),

gatunki skrajnie zagrożone:

- dzierzba czarnoczelna (Lanius minor),

gatunki wysokiego ryzyka, narażone na wyginięcie:

- kulik wielki (Neumenius arguata),
- dubelt (Gallianago media),
- bączek (Ixobrychus minutus).

W okolicach Budy Stalowskiej odnotowano 7 gatunków nietoperzy, w tym kolonię Eptesicus serotinus.

Obszary cenne przyrodniczo

W miejscowości Buda Stalowska znajduje się kompleks stawów rybnych położony w otoczeniu lasów i łąk z interesującą ornitofauną o znaczeniu krajowym i międzynarodowym.

Na terenie stawów (ponad 600 ha) i otuliny leśnej (100 ha) zidentyfikowano 177 gatunków ptaków środowisk wodnych, błotnych, leśnych, łąkowych, polnych i innych. Wśród gatunków ptaków ze środowiska wodnego i bagiennego, uchodzących za najrzadsze i wymierające należy wymienić: czaplę purpurową i białą, orlika krzykliwego, rybołowa, bielika, perkoza rogatego, kormorana czarnego, ślepowrona, orła przedniego, kanię czarną, bociana czarnego.

Na obszarze tym występują również rzadkie zbiorowiska roślinne z grzybieniem białym, czy grąd mieszany świeży z zespołem grądu wschodniopolskiego.

System powiązań przyrodniczych i obszary Natura 2000

W związku z przystąpieniem do Unii Europejskiej Polska musi utworzyć na swoim obszarze część europejskiej sieci ekologicznej NATURA 2000 w oparciu o obowiązujące w niej ustawodawstwo. W zakresie ochrony przyrody aktami prawnymi są:

- Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dn. 21.05.1992. r. (tzw. Dyrektyw Siedliskowa) w sprawie ochrony siedlisk naturalnych i dzikiej flory i fauny (w oparciu o nią tworzy się Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOO),
- Dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 02.04.1979. r. (tzw. Dyrektywa Ptasia) w sprawie ochrony dziko żyjących ptaków, stanowiąca podstawę do wydzielenia Obszarów Specjalnej Ochrony Ptaków (OSO).

Mają one na celu utrzymanie bioróżnorodności państw członkowskich poprzez ochronę najcenniejszych siedlisk oraz gatunków flory i fauny na ich terytorium. Zobowiązują też państwa członkowskie UE (a więc i Polskę od momentu akcesji) do wytypowania obszarów chronionych, które będą tworzyć europejską sieć ekologiczną NATURA 2000 proporcjonalnie do reprezentacji na swoim terytorium typów siedlisk i gatunków, będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty. Ważnym uzupełnieniem, mającym istotne znaczenie w budowie tej sieci, są załączniki do ww. Dyrektyw, zawierające listy wrażliwych siedlisk i ginących gatunków o znaczeniu wspólnotowym, których zachowanie wymaga wyznaczenia obszarów SOO i OSO.

Ochrona bioróżnorodności w tej sieci będzie realizowana na podstawie planów ochrony, których ustalenia będą wiążące dla planów zagospodarowania przestrzennego, planów urządzenia lasów itp. W ramach sieci Natura 2000 utworzono Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Puszcza Sandomierska o powierzchni 129115, 59 ha (kod PLB180005), w którego obrębie znajduje się część gminy Nowa Dęba.

Obszar położony jest w południowo-wschodniej części Polski w widłach Wisły i Sanu Obejmuje znaczną część jednego z większych leśnych kompleksów w Polsce ciągnącego się południkowo na terenie Kotliny Sandomierskiej pomiędzy Tarnobrzegiem i Stalową Wolą na północy i Rzeszowem na południu. W przeszłości teren ten został częściowo odlesiony tworząc obecnie mozaikę lasów i terenów rolniczych. Rolnictwo pozostaje tu w dużym stopniu ekstensywne ze względu na to, że dominują piaszczyste gleby bielicowe. Przez puszczę przepływają rzeki Łęg i Trześniówka, prawobrzeżne dopływy Wisły. Rzeka Łęg wraz z dopływami Przywrą i Zyzogą zachowały w znacznej części swój naturalny charakter.

W rejonie Budy Stalowskiej znajduje się duży kompleks znaturalizowanych stawów rybnych. Mniejsze kompleksy stawów rybnych znajdują się koło miejscowości Babule i Grębów. Dominującym typem użytkowania ziemi są lasy i tereny rolnicze. W granicach proponowanego obszaru znajduje się także wiele wsi i przysiółków. Fragment północnej części obszaru, w rejonie Nowej Dęby, obejmuje tereny poligonu wojskowego.

Obszar stanowi bardzo cenną ostoję wielu gatunków ptaków. Stwierdzono tu występowanie 43 gatunków ptaków z załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Obszar cenny z punktu widzenia liczebności bociana czarnego, bociana białego, ptaków drapieżnych i derkacza (powyżej 1% populacji polskiej). W przypadku kraski, podgorzałki i czapli białej obszar stanowi miejsce gniazdowania ponad 10% populacji gatunków w Polsce, jest więc jedną z kluczowych ostoi dla ich zachowania. Ponadto, obszar jest miejscem licznego występowania w okresie lęgowym świergotka polnego, lelka, dudka, dzięciołów (średniego, czarnego, białoszyjego, zielonosiwego i zielonego), gąsiorka, skowronka borowego, trzmielojada, jarzębatki, ortolana, potrzeszcza).

Na terenie gminy Nowa Dęba w ramach sieci Natura 2000 utworzono – Potencjalny Obszar Ochrony Siedlisk pod nazwą „Enklawy Puszczy Sandomierskiej" (kod PLH 18_20).

Obszar położony jest w centralnej części Kotliny Sandomierskiej, pokrytej w dużej mierze przez lasy. Zajmuje Równinę Tarnobrzeską oraz północną, krawędziową część Płaskowyżu Kolbuszowskiego. Na pokrywę geologiczną składają się utwory pochodzenia fluwialnego, fluwioglacjalnego i glacjalnego, które zalegają na nieprzepuszczalnych iłach mioceńskich. Taki układ warstw sprzyja zachowaniu wilgotności podłoża pomimo przeprowadzonych tu melioracji. Znamienną cechą obszaru są duże kontrasty siedliskowe, występujące często pomiędzy sąsiadującymi płatami roślinności. Z jednej strony są to ekosystemy wykształcone na piaszczystym i wybitnie suchym podłożu, z drugiej zaś położone w lokalnych obniżeniach i silnie uwilgotnione. Kotlina Sandomierska jest regionem o stosunkowo dużych, jak na tą część Polski, wpływach klimatu atlantyckiego. Obszar charakteryzuje się znacznym stopniem naturalności i małą gęstością zaludnienia. Głównymi sposobami użytkowania są tu gospodarka leśna i ekstensywne rolnictwo.

W obszarze zlokalizowanych jest też kilka dużych, znaturalizowanych stawów hodowlanych (w okolicach Budy Stalowskiej) oraz poligon wojskowy.

Obszar jest proponowany do objęcia ochroną w celu zachowania najbogatszych fragmentów Puszczy Sandomierskiej, które wykazują duże nagromadzenie siedlisk i gatunków z Załączników I i II Dyrektywy Siedliskowej. Na poziomie regionalnym obszar pełni istotną rolę w ochronie siedliska suche wrzosowiska - Calluno-Genistion, Pohlio-Callunion, Calluno-Arctostaphylion) (4030), a także gatunków bezkręgowców: modraszek telejus Maculinea Telesiu (1059), modraszek nausitous Maculinea nausitbous (1061), szlaczkoń szafraniec Colias myrymidone (4030), pachnica dębowa Osmoderma eremita (1084).

Lasy

Gmina Nowa Dęba leży na terenie dawnej Puszczy Sandomierskiej, toteż w krajobrazie dominują lasy. Gmina Nowa Dęba charakteryzuje się największym w powiecie tarnobrzeskim wskaźnikiem lesistości wynoszącym 45% (średni wskaźnik lesistości dla powiatu wynosi ok. 33%). Gatunkami lasotwórczymi budującymi drzewostan gminy są:

- sosna zwyczajna 80,6%,
- brzoza brodawkowata 7,5%,
- olsza czarna 4,1%,
- dąb 4,2%,
- jodła pospolita 1,9%,
- świerk pospolity 0,4%,
- modrzew europejski 0,3%,
- jesion wyniosły 0,4%,
- grab i inne 0,6%.

W lasach gminy dominują siedliska borowe, które stanowią 70,4%. Ponadto występują siedliska lasowe – 25,4% i siedliska łęgowe – 4,2%. Większość drzewostanów to drzewostany z dominującą sosną. Na uwagę zasługują drzewostany olszy czarnej, spotkać tu można również lasy grądowe ze starymi okazami dębów szypułkowych i jesionów.

Teren gminy leży w VI Małopolskiej Krainie Przyrodniczo – Leśnej, Dzielnicy 10 – Niziny Sandomierskiej, Mezoregion Puszczy Sandomierskiej i Mezoregion Niziny Nadwiślańskiej. Według leśnej regionalizacji dla nasion i sadzonek nadleśnictwo należy do makroregionu 512/6, mikroregionu nasiennego 660.

Lasy gminy Nowa Dęba w większości stanowią własność Skarbu Państwa i administrowane są przez Nadleśnictwo Nowa Dęba. Lasy prywatne i gminne zajmują 8,5% ogólnej powierzchni lasów. Lasy Nadleśnictwa Nowa Dęba w 72,5 % zaliczone są do lasów ochronnych. Główne kategorie ochronności na terenie gminy Nowa Dęba to:

- lasy wodochronne - Nadleśnictwo leży w zlewni Wisły i jej dopływów Łęgu i Trześniówki. Na zasoby wodne omawianego obszaru składają się również naturalne bagna, a w granicach terytorialnego zasięgu Nadleśnictwa Nowa Dęba znajduje się fragment Głównego Zbiornika Wód Podziemnych „Dębica – Stalowa Wola – Rzeszów”,

- lasy o szczególnym znaczeniu dla obronności kraju – na terenie Nadleśnictwa znajduje się poligon wojskowy, który zajmuje całkowitą powierzchnię w Obrębie Dęba i ok. 40% w Obrębie Buda Stalowska.

Lasy położone w północno-zachodniej części gminy wykazują obniżony stan zdrowotny spowodowany zanieczyszczeniem środowiska związanym z wydobyciem siarki. Jednakże w ostatnich latach zmniejszyła się skala wydobycia siarki w powiecie tarnobrzeskim, w związku z czym wpływ zanieczyszczenia powietrza związkami siarki pochodzącymi z tego źródła, na roślinność jest coraz mniejszy.

W ochronie lasu obowiązuje zasada profilaktycznego działania. Jest to całokształt działań i środków mających na celu zapobieganie procesom chorobowym oraz zwiększenie zdolności obronnej drzew w stosunku do szkodników i czynników chorobotwórczych. Cele ochronne odnoszą się nie tylko do drzewostanu, ale także do biotopu i całej biocenozy, a więc do wszystkich elementów składowych lasu (gleba, ściółka, runo, podszyt, struktura piętrowa, drzewostan, fauna).

Na terenie gminy Nowa Dęba zagrożeniem dla zasobów leśnych są:

- czynniki naturalne abiotyczne - obniżanie poziomu wód gruntowych, susze, wiatr i mróz;
- czynniki naturalne biotyczne - owady fitofagiczne, grzyby pasożytnicze, zwierzyna leśna;
- czynniki pochodzenia antropogenicznego - zanieczyszczenie powietrza, zanieczyszczenie wód, gospodarka odpadami (dzikie wysypiska), zagrożenia pożarowe, zmiana leśnego użytkowania terenu na inne formy, zaśmiecanie terenów leśnych.

Ważną zasadą ochrony lasu jest wymóg minimalizacji szkód ekologicznych, które mogą wystąpić na skutek wykonywanych zabiegów. Celem ochrony lasu przed szkodnikami i patogenami chorobotwórczymi nie jest całkowite ich wyniszczenie, lecz ograniczenie występowania tych organizmów do poziomu niepowodującego szkód gospodarczo-znośnych. Stosowane zabiegi powinny zapewniać stan równowagi i możliwie swobodny przebieg procesów ekologicznych w biocenozie.

Szkody od zwierzyny płowej w formie zgryzania upraw lub spałowania młodników są gospodarczo znośne. Głównymi sprawcami są sarny i jelenie. Na terenie nadleśnictwa występują również szkody spowodowane działalnością bobrów, wynikiem czego jest podtapianie drzewostanów.

Zagrożenia środowiskowe

Jednym z większych zagrożeń dla środowiska jest zlokalizowany częściowo na terenie gminy Nowa Dęba jeden z największych poligonów Wojska Polskiego Ośrodek Szkolenia Poligonowego Nowa Dęba – Lipa, podlegający dowództwu Wojsk Lądowych. Składa się on z dwóch odrębnych części:

- - południowej o powierzchni całkowitej 15 990 ha, z polem roboczym (teren do ćwiczeń) - 4070 ha;
- - północnej o powierzchni całkowitej 8475 ha, z polem roboczym (teren do ćwiczeń) - 1800 ha.

Siły zbrojne wykorzystują środowisko naturalne w trojaki sposób:

- wypełniając funkcje bytowo-gospodarcze – służące zapewnieniu odpowiednich warunków dla pełnienia służby i wypoczynku żołnierzy w obiektach wojskowych, w koszarach, na lotniskach, w portach, itp.,
- w trakcie przemieszczania się pomiędzy miejscami stałej dyslokacji oraz do miejsc ćwiczeń (szkolenia),
- podczas działalności szkoleniowej – obejmującej ćwiczenia poligonowe.

Ubocznym skutkiem działalności bytowo-gospodarczej są typowe dla większych skupisk ludzkich oddziaływania na środowisko, obejmujące:

- wprowadzanie do powietrza substancji zanieczyszczających ze spalania paliw w lokalnych kotłowniach oraz w silnikach spalinowych,
- odprowadzanie ścieków do wód powierzchniowych lub do ziemi,
- wytwarzanie i gromadzenie (na składowiskach własnych jednostek wojskowych lub na składowiskach gminnych) lub utylizację różnorodnych odpadów, w tym także odpadów niebezpiecznych,
- emitowanie hałasu,
- przekształcenia powierzchni ziemi związane z rozbudową socjalno-bytowej oraz specjalistycznej infrastruktury technicznej na terenie obiektów wojskowych itp.

Podczas przemieszczania się wojsk z miejsc stałej dyslokacji do miejsc prowadzenia ćwiczeń, głównym czynnikiem oddziaływującym na środowisko są emisje zanieczyszczeń z silników spalinowych pojazdów oraz hałas. Mogą także wystąpić ograniczenia w ruchu innych pojazdów (część pojazdów wojskowych posiada nietypowe wymiary), czy nawet kolizje, wypadki, katastrofy związane z uwolnieniem do środowiska niebezpiecznych substancji.

W ramach działalności szkoleniowej, a zwłaszcza ćwiczeń wykorzystujących poligony i wymagających użycia sprzętu bojowego (sprzętu ciężkiego, samolotów, okrętów), prowadzenia szkoleń specjalistycznych (inżynierskich, chemicznych itd.), wykorzystywania stacji radiolokacyjnych i innych urządzeń emitujących promieniowanie niejonizujące, wykonywania lotów przez samoloty dyżurne, oddziaływanie na środowisko polega przede wszystkim na:

- emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych do powietrza (z silników spalinowych, jako produktów detonacji materiałów wybuchowych oraz wybuchów bomb i pocisków, ze spalania napalmu),
- przekształceniach powierzchni ziemi (niejednokrotnie o nasileniu równoważnym z degradacją),
- niszczeniu szaty roślinnej oraz negatywnym oddziaływaniu na świat zwierzęcy,
- emisji hałasu,

- zanieczyszczaniu gleby, a w niektórych przypadkach także i wód podziemnych, substancjami ropopochodnymi,
- powstawaniu odpadów (związanych z bytowaniem żołnierzy na poligonach oraz odpadów "technicznych").

Szczególne zagrożenia dla środowiska występują podczas szkolenia bojowego wojsk. Charakter i skala tych zagrożeń zależy od rodzaju prowadzonych ćwiczeń, rodzaju szkolących się jednostek oraz ilości zaangażowanych ludzi i sprzętu. Można jednak przyjąć, że podczas szkolenia wojsk na poligonach zawsze będą występować następujące rodzaje oddziaływań**:**

1) oddziaływanie związane z koncentracją określonej ilości ludzi - wiąże się to z koniecznością zaopatrzenia w wodę i żywność, powstawaniem określonych ilości ścieków i odpadów, transportem, zimą ogrzewaniem oraz całą resztą spraw związanych z obsługą socjalno - bytową żołnierzy,

2) oddziaływanie związane z koncentracją sprzętu i prowadzonymi szkoleniami, które w nieuchronny sposób negatywnie wpływają na środowisko - strzelania, pozoracja pola walki i stref skażonych, przemarsze i przemieszczenia wojsk, huk, dym, hałas silników, zniszczenia gleby przez ciężkie pojazdy, kopanie schronów, maskowanie oraz techniczna obsługa sprzętu, zaopatrzenie w paliwo, materiały eksploatacyjne, amunicję.

W trakcie ćwiczeń mogą wystąpić także nieprzewidziane sytuacje awaryjne, wypadki, katastrofy itp. Stanowią one największe potencjalne ryzyko dla środowiska przyrodniczego, a usuwanie ich skutków może wymagać poważnych nakładów finansowych i czasu. W tej grupie do najistotniejszych zaliczyć można:

- zniszczenia drzewostanów w lasach na skutek pożarów czy przejazdu ciężkich wozów bojowych,
- zanieczyszczenie gruntów, a także wód powierzchniowych lub podziemnych produktami ropopochodnymi czy innymi substancjami chemicznymi.

Do tej grupy zaliczyć należy także przekroczenia planowanego zakresu ćwiczeń czy wyjście poza wyznaczone obszary, co również może prowadzić do niepotrzebnych strat w środowisku przyrodniczym.

W trakcie prowadzenia ćwiczeń narażone są w mniejszym lub większym stopniu wszystkie elementy środowiska przyrodniczego. Jednak wpływ na poszczególne elementy może być różny, różne są również skutki takich oddziaływań i koszty ewentualnych działań ograniczających ich wpływ lub prac rekultywacyjnych prowadzonych w celu likwidacji skutków oddziaływań negatywnych.

4.5.2. Cele krótkookresowe 2015 - 2018

- Ochrona lasów oraz dążenie do objęcia wybranych terenów przyrodniczych programami ich ochrony;
- Ochrona, zwiększenie ilości oraz uporządkowanie terenów zielonych;
- Utrzymanie bioróżnorodności, zwłaszcza na terenach chronionych;
- Uwzględnianie wartości przyrodniczych podczas ustalania polityki gminy.

4.5.3. Cele średniookresowe 2019 - 2022

- Utrzymanie i ochrona obszarów o wysokich warunkach przyrodniczych;
- Ochrona bioróżnorodności poprzez ochronę zasobów i wartości przyrodniczych w obrębie obszarów Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000;

- Ochrona siedlisk przyrodniczych, terenów bytowania chronionych gatunków fauny i występowania chronionych gatunków flory na pozostałym obszarze gminy, zgodnie z obowiązującymi unormowaniami prawnymi;
- Zachowanie bioróżnorodności poprzez ochronę gatunkową roślin i zwierząt;
- Respektowanie zasad zagospodarowania w otoczeniu obiektów przyrody prawnie chronionej (pomniki przyrody żywej);
- Powiązanie polityki środowiskowej z planowaniem przestrzennym;
- Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska;
- Tworzenie ścieżek przyrodniczo – dydaktycznych na terenach cennych przyrodniczo i bogatych krajobrazowo;
- Ochrona zieleni dolin rzecznych, terenów torfowiskowych i zabagnionych,
- Ochrona i rozwój terenów zieleni urządzonej;
- Eliminacja „dzikiej" eksploatacji kruszyw, w szczególności na terenach leśnych.

4.5.4. Strategia realizacja celów.

Jednym z zadań leżących w kwestii gminy jest zapewnienie mieszkańcom dostępu do dóbr przyrody oraz ich ochrona i kształtowanie. Aby te warunki zostały spełnione należy:

- uwzględnić obowiązek tworzenia i ochrony terenów zieleni w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego,
- uwzględnić granice rolno-leśne w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego,
- wdrażać propozycję obiektów i obszarów chronionych wyróżniających się walorami przyrodniczymi,
- zachować ciągłość „korytarzy ekologicznych" znajdujących się na terenie gminy,
- prowadzenie gospodarki leśnej pozwalającej na prawidłowy rozwój drzewostanów,
- zmniejszenie presji wywieranej na kompleksy leśne przez odpowiednie zagospodarowanie terenów do nich przylegających,
- racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych połączone z rekultywacją terenów zdegradowanych przy ich użytkowaniu,
- zachować bioróżnorodność agrocenoz, rekultywowanych terenów poeksploatacyjnych, walorów krajobrazowych cennych fizjograficznie form krajobrazu,
- podnosić świadomość ekologiczną lokalnych społeczności poprzez programy edukacji ekologicznej koordynowanej przez organizacje, stowarzyszenia lub władze gminy.

4.6. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym.

Zagadnienia dotyczące ochrony ludzi i środowiska przed niekorzystnym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych regulowane są przepisami dotyczącymi:

- ochrony środowiska,
- bezpieczeństwa i higieny pracy,

- prawa budowlanego,
- zagospodarowania przestrzennego,
- przepisami sanitarnymi.

Jako promieniowanie niejonizujące określa się promieniowanie, którego energia oddziałująca na każde ciało materialne nie wywołuje w nim procesu jonizacji. Promieniowanie to związane jest ze zmianami pola elektromagnetycznego.

Poniżej zestawiono potencjalne źródła omawianego promieniowania:

- urządzenia wytwarzające stałe pole elektryczne i magnetyczne,
- urządzenia wytwarzające pole elektryczne i magnetyczne o częstotliwości 50 Hz, (stacje i linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia);
- urządzenia wytwarzające pole elektromagnetyczne o częstotliwości od 1 kHz do 300 GHz (urządzenia radiokomunikacyjne, radionawigacyjne i radiolokacyjne);
- inne źródła promieniowania z zakresu częstotliwości: 0 - 0,5 Hz, 0,5 - 50 Hz oraz 50-1000 Hz.

Zagadnienia dotyczące promieniowania niejonizującego są określone przez Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. 2003r., Nr 192, poz. 1883).

Dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, rozporządzenie ustala odrębną wartość składowej elektrycznej pola w wysokości 1 kV/m.

Dla pozostałych terenów, na których przebywanie ludzi jest dozwolone bez ograniczeń, rozporządzenie ustala wysokość składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego o częstotliwości 50 Hz w wysokości 10 kV/m, natomiast składowej magnetycznej w wysokości 60 A/m. Ponadto rozporządzenie określa:

- dopuszczalne poziomy elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego;
- metody kontroli dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych;
- metody wyznaczania dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych, jeżeli w środowisku występują pola elektromagnetyczne z różnych zakresów częstotliwości.

W 2013 r. WIOŚ w Rzeszowie wykonał badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w ramach „Programu Państwowego Monitoringu Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2013-2015”.

Program badań poziomów pól elektromagnetycznych na terenie województwa realizowany jest w trzyletnim cyklu pomiarowym, łącznie w 135 punktach pomiarowych rozmieszczonych równomiernie na następujących obszarach:

1. w centralnych dzielnicach lub osiedlach miast o liczbie mieszkańców większej od 50 tys.,
2. w pozostałych miastach,
3. na terenach wiejskich

Badania poziomów pól elektromagnetycznych w 2013 r. w woj. podkarpackim zostały przeprowadzone w 45 punktach pomiarowych. Wyniki badań nie wykazały przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku

4.6.1. Charakterystyka i ocena aktualnego stanu.

Przez obszar gminy Nowa Dęba przebiegają następujące linie elektroenergetyczne najwyższego i wysokiego napięcia:

1. linia 220 kV 2 x Połaniec – Chmielów (znaczenie wojewódzkie),
2. linia 220 kV Chmielów – Boguchwała (znaczenie regionalne),
3. linia 220 kV Chmielów – Stalowa Wola (znaczenie powiatowe),
4. linia 110 kV Jeziorko – Chmielów (znaczenie lokalne),
5. linia 110 kV Chmielów – Tarnobrzeg (znaczenie lokalne),
6. linia 110 kV Machów – GPZ i KS Machów (znaczenie lokalne),
7. linia 110 kV Machów – Chmielów (znaczenie lokalne),

W miejscowości Chmielów znajduje się główny punkt zasilania GPZ 220/110 kV, do którego doprowadzone są dwie linie najwyższego napięcia (220 kV) z Elektrowni Połaniec oraz dwie linie przesyłowe: Chmielów – Boguchwała i Chmielów - Stalowa Wola. W Nowej Dębie znajduje się główny punkt zasilania GPZ 110/15 kV.

Przebiegające przez obszar gminy linie elektroenergetyczne Najwyższych Napięć 220 kV i 110 kV wymagają strefy ochronnej, w obrębie której nie należy lokalizować obiektów kubaturowych ze względu na ochronę ludzi i środowiska przed oddziaływaniem pola elektromagnetycznego zgodnie z wymogami zarządzenia w strefie ochronnej możliwe jest natomiast prowadzenie gospodarki rolnej (uprawy polowe, wypasy). Szkodliwy wpływ tego rodzaju linii rozciąga się od 12 do 60 m od osi linii w obie strony.

Pasy ochronne wynoszą dla poszczególnych linii napowietrznych:

- 75 m dla linii 220 kV,
- 40 m dla linii 110 kV .

Lokalizacje i wznoszenie budynków oraz innych obiektów w pobliżu istniejących linii w odległościach mniejszych od ww. wymaga uzgodnienia z Polskimi Sieciami Elektroenergetycznymi S.A. Oddział w Radomiu dla linii 220 kV, z Rzeszowskim Zakładem Elektroenergetycznym Dystrybucja S.A dla linii 110 kV.

W strefie ochronnej możliwe jest natomiast prowadzenie gospodarki rolnej (uprawy polowe, wypasy).

Telekomunikacja

Do przedsiębiorców telekomunikacyjnych na terenie gminy Nowa Dęba należą Nowodębska Spółdzielnia Mieszkaniowa z siedzibą przy ulicy Szkolnej 4, która świadczy usługi telekomunikacyjne w zakresie rozprowadzania i rozpowszechniania programów radiofonicznych lub telewizyjnych drogą kablową oraz firma handlowo – usługowa HLG Sp. z o. o. przy ulicy Długiej 5, która świadczy usługi w zakresie transmisji danych i zapewnienia dostępu do sieci Internet. Usługi transmisji danych świadczą również firmy: ALFREDO-NET Andżelika Kieler w Alfredówce oraz Tarnobrzeska Spółdzielnia Mieszkaniowa w Tarnobrzegu ul. Wyspiańskiego 3. Wg. danych Urzędu Komunikacji Elektronicznej, na dzień: 04.03.2014r. wszystkie ww. firmy wpisane były do Rejestru Przedsiębiorców Telekomunikacyjnych.

Sieć telefonii komórkowej

Na terenie gminy Nowa Dęba zlokalizowanych jest również 8 stacji telefonii komórkowej. Wykaz stacji oraz ich lokalizacja przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tab. 28. Operatorzy telefonii komórkowej i lokalizacja stacji w Gminie Nowa Dęba

Lp.	Właściciel	Id stacji	Nr Decyzji	dł. geogr. stacji	szer. geogr. stacji	Lokalizacja
1	**Polkomtel Sp. z o. o.**	22179	GSM1800/1/2094/1/07 UMTS2100/3/3202/1/08	21E45'10"	50N24'29"	Nowa Dęba, Rzeszowska, Dz. Nr 306
2		24414	GSM1800/1/2134/1/07 UMTS02100/3/3226/1/08	21E43'28"	50N24'48"	Nowa Dęba, Szypowskiego 1
3	**P4 Sp. z o.o.**	TRB3312	UMTS2100/4/2563/2/09 MNET/4/1761/1/13	21E45'20"	50N24'52"	Nowa Dęba Jasna 7
4	T-Mobile Polska S.A.	56108	MNET/11/24108/1/12	21E45'23"	50N24'48"	Nowa Dęba, Szypowskiego 1
5	Orange Polska S.A.	6130	GSM1800/3/2486/3/11 MNET/15/24178/2/13 UMTS2100/1/2753/1/08	21E45'24"	50N24'50"	Nowa Dęba, Słowackiego 1A
6	MOBYLAND Sp. z o. o.	TRB3312	LTE1800/10/0403/1/10	21E45'24"	50N24'50"	dz. nr 290/4
7	AERO 2 Sp. z o. o.	22905	LTE2600/5/0107/1/13	21E45'24"	50N24'50"	dz. nr 290/4
8	NORDISK POLSKA Sp. z o. o	22179	CDMA420/8/0102/1/10	21E45'10"	50N24'50"	dz. nr 306

Źródło: http://www.uke.gov.pl/

Stacje telefonii komórkowej są obecnie najbardziej rozpowszechnionym rodzajem obiektów radiokomunikacyjnych. W otoczeniu typowych stacji bazowych telefonii komórkowych pola elektromagnetyczne o wartościach wyższych od dopuszczalnych

występują nie dalej niż kilkadziesiąt metrów od samych anten i na wysokości ich zainstalowania.

4.6.2. Cele krótkookresowe 2015-2018

W zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym ustala się zasadę honorowania ograniczeń określonych stosownymi przepisami, wynikającymi z lokalizacji istniejących i projektowanych źródeł promieniowania t. j. w szczególności linii NN i WN, stacji bazowych telefonii komórkowej.

4.6.3. Cele średniookresowe 2019 - 2022

Cele średniookresowe są tożsame z celami wskazanymi w okresie 2015-2018r.

4.6.4. Strategia realizacji celów

Przestrzeganie obowiązujących przepisów dotyczących lokalizacji źródeł promieniowania.

Poszerzanie obszarów objętych planowaniem przestrzennym z uwzględnieniem ograniczeń określonych w przepisach prawa w tym zakresie.

Wprowadzenie bezwzględnego zakazu działalności powodującej powstawanie promieniowania niejonizującego i jonizujacego, stwarzającego możliwość zagrożenia zdrowia oraz życia ludzi albo uszkodzenie lub zniszczenie środowiska.

Działalność gospodarcza na terenie miasta, w wyniku której powstają odpady zawierające odpady promieniotwórcze powinna być na każdym etapie realizacji inwestycji rozpatrywana na tle całego obszaru gminy.

Pod istniejącymi liniami elektroenergetycznymi należy pozostawić tereny w dotychczasowym użytkowaniu. Zasięg oddziaływania sięga około 75 m od osi linii, bez istotnego ujemnego oddziaływania na rośliny.

Proponuje się, aby część linii napowietrznych SN-15 kV była wymieniana sukcesywnie na linie kablowe w terenach zainwestowanych i przeznaczonych do zainwestowania.

4.7. Ochrona przed hałasem.

Badanie, ocenę i obserwację zmian stanu akustycznego środowiska dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. W 2013 r. w ramach monitoringu hałasu WIOŚ w Rzeszowie realizował zadania związane z emisją i oceną hałasu emitowanego przez źródła przemysłowe i komunikacyjne. Do oceny stanu klimatu akustycznego środowiska wykorzystano wskaźniki hałasu mające zastosowanie do:

1. prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony środowiska przed hałasem, w szczególności do sporządzenia map akustycznych: LDWN oraz LN.

2. ustalenia i kontroli warunków korzystania ze środowiska w odniesieniu do jednej doby: LAeq D oraz LAeq N.

Dopuszczalne poziomy hałasu zostały określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U.2007.120.826 z późn. zm)

Stan akustyczny Gminy Nowa Dęba możemy ocenić na podstawie badań przeprowadzonych w środowisku. Źródła hałasu możemy podzielić w następujący sposób:

a) komunikacyjne,

b) przemysłowe i rolnicze,

c) pozostałe (prace remontowe, hałas lotniczy).

Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie, jak i na zmniejszaniu poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany. Hałas definiuje się jako wszystkie niepożądane, nieprzyjemne, dokuczliwe lub szkodliwe drgania mechaniczne ośrodka sprężystego oddziałujące na organizm ludzki. Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2013r. poz.1232), podstawowe pojęcia z zakresu ochrony przed hałasem są następujące:

- emisja - wprowadzane bezpośrednio lub pośrednio energie do powietrza, wody lub ziemi, związane z działalnością człowieka (takie jak hałas czy wibracje),
- hałas - dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16.000 Hz,
- poziom hałasu - równoważny poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB).

W związku ze stwierdzoną uciążliwością akustyczną hałasów komunikacyjnych Państwowy Zakład Higieny opracował skalę subiektywnej uciążliwości zewnętrznych tego rodzaju hałasów. Zgodnie z dokonaną klasyfikacją uciążliwość hałasów komunikacyjnych zależy od wartości poziomu równoważnego LAeq i wynosi odpowiednio:

- mała uciążliwość LAeq < 52 dB,
- średnia uciążliwość 52 dB < LAeq < 62 dB,
- duża uciążliwość 63 dB < LAeq < 70 dB,
- bardzo duża uciążliwość LAeq > 70 dB.

Hałas emitowany w efekcie prowadzonej działalności gospodarczej obejmujący swoim zasięgiem obszary sąsiadujące bezpośrednio z obiektem to hałas przemysłowy.

W obszarach miast dominuje hałasu drogowy. Wzrost liczby samochodów oraz ruch tranzytowy są głównymi przyczynami wzrostu zagrożenia ponadnormatywnym hałasem.

4.7.1. Charakterystyka stanu aktualnego.

Na terenie miejscowości Nowa Dęba źródłami emisji hałasu przemysłowego są zakłady (instalacje emitujące hałas) zlokalizowane w obrębie specjalnej strefy ekonomicznej. W związku z ich położeniem w sąsiedztwie terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zagrodowej i wielorodzinnej (terenów normowanych pod względem akustycznym) istnieje

potencjalne zagrożenie pojawienia się uciążliwości hałasowej i niedotrzymywania standardów akustycznych.

Źródłem uciążliwości klimatu akustycznego o innym charakterze jest poligon wojskowy.

Emisją hałasu komunikacyjnego na terenie gminy, mogącą powodować uciążliwości jest przede wszystkim ruch tranzytowy na drodze krajowej nr 9, przebiegającej przez centrum miasta Nowa Dęba.

Z przeprowadzonych w 2013 r. przez WIOŚ Rzeszów badań wynika, że dla wszystkich badanych wskaźników hałasu nie odnotowano przekroczeń powyżej 10 dB. Na podstawie pomiarów wykonanych w latach poprzednich można stwierdzić, że poziom zagrożenia hałasem zmalał. Wynika to z faktu, że w 2012 r. znowelizowano rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (dla hałasu drogowego podwyższono dopuszczalne poziomy).

Badania monitoringowe hałasu komunikacyjnego dla miejscowości Nowa Dęba prowadzone w ramach systemu Państwowego monitoringu środowiska wykonano w 2009 r. badając emisje w 4 punktach pomiarowo-kontrolnych. Punkty ulokowano przy głównych drogach miasta oraz w sąsiedztwie głównej trasy tranzytowej czyli krajowej drogi nr 9. przeprowadził pomiary hałasu drogowego.

Punkty zlokalizowano przy ulicach: Łagockiego, Rzeszowskiej, Konopnickiej i Kościuszki. Łączna długość przebadanych odcinków reprezentatywnych wynosiła 0,850 km. Wybrane wyniki pomiarów przedstawiono w tabeli nr 29.

Tab. 29. Pomiary hałasu komunikacyjnego w Nowej Dębie – 2009r.

Nazwa ulicy	Dopuszczalny poziom L_{DWN}	L_{DWN}	Wielkość przekroczenia	Dopuszczalny poziom L_N	L_N	Wielkość przekroczenia
	(DB)					
Łagockiego	60	72	12	50	67	17
Rzeszowska		72	12		67	17
Konopnickiej		61	1		55	5
Kościuszki		65	5		59	9

Źródło: WIOŚ Rzeszów, Raport o stanie środowiska 2009

We wszystkich badanych punktach pomiarowo-kontrolnych wystąpiły przekroczenia dopuszczalnych poziomów wskaźników długookresowych hałasu. Najwyższe przekroczenia zanotowano w punktach przy ulicach Łagockiego i Rzeszowskiej będących częścią drogi krajowej nr 9. Tam także zarejestrowano najwyższe natężenie pojazdów ogółem we wszystkich okresach pomiarowych.

4.7.2. Cele krótkookresowe i średniookresowe

Celem działań w tym okresie jest zapewnienie sprzyjającego komfortu akustycznego środowiska w tym:

- utrzymywanie właściwych parametrów nawierzchni dróg,
- tworzenie ciągów zieleni w sąsiedztwie dróg o dużym natężeniu ruchu,

- współpraca z władzami poligonu w sprawie ograniczania jego uciążliwości.

4.7.3. Strategia realizacji celu

- Realizacja ww. celów będzie realizowana poprzez podejmowanie przez władze gminy działań i inwestycji gminnych (wymienionych w rozdziale 6);
- W celu realizacji celu średniookresowego należy eliminować zagrożenia środowiska nadmiernym hałasem. Eliminacja ta polegać może na poprawie stanu technicznego dróg prowadzonej „na bieżąco" (obniżenie emisji komunikacyjnej) oraz monitoringu innych źródeł hałasu występujących na terenie gminy (hałas przemysłowy); a w przypadku jego przekroczeń i niedotrzymywania standardów akustycznych podejmowanie stosownych działań;
- Respektowanie zasady, że wykonywanie w obiektach budowlanych lub na terenie nieruchomości działalności powodującej przekroczenie dopuszczalnego natężenia hałasu w środowisku jest zabronione;
- Wszelkie zamierzone działania nie mogą powodować wibracji przenikających do środowiska o natężeniu oddziałującym szkodliwie, zwłaszcza na zdrowie ludzi oraz na otaczające obiekty budowlane;
- Głównym źródłem hałasu komunikacyjnego jest praca silników pojazdów samochodowych i odpowiednio natężenie ruchu drogowego wzdłuż głównych tras komunikacyjnych. Przyjęto, że pojazdy będą powodować hałas zewnętrzny, mierzony podczas postoju pojazdów z odległości 3 m i nie będzie on przekraczać dopuszczalnych wartości w zależności od rodzaju pojazdu, tj. w granicach 84 - 85 dB (A);
- Zmniejszenie poziomu hałasu nastąpi na skutek ekranowania przez budynki, instalacje i urządzenia, a także przez pasy drzew i krzewów tam gdzie jest to możliwe;
- Nie będą lokowane te rodzaje działalności, które mogą być źródłem powstawania wibracji mogących znacząco oddziaływać na otoczenie i budynki sąsiedzkie.

5. Edukacja ekologiczna

Warunkiem niezbędnym w realizacji celów „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowa Dęba na lata 2015-2018 z perspektywą do roku 2022" jest świadomość ekologiczna mieszkańców.

Edukacja ekologiczna w Gminie Nowa Dęba powinna być realizowana w oparciu o „Narodowy Program Edukacji Ekologicznej" (NPEE), będący rozwinięciem i konkretyzacją zapisów „Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej". NSEE jest pierwszym dokumentem z zakresu tej problematyki, określającym podstawowe zadania edukacyjne, podmioty odpowiedzialne za ich realizację, możliwości i źródła finansowania, a także harmonogram ich wdrażania.

Dokument ten powinien być fundamentem tworzenia systemu edukacji ekologicznej (EE) w gminie Nowa Dęba realizującej cele związane z szeroko pojętą ochroną środowiska. Główne cele „Narodowego Programu Edukacji Ekologicznej" to:

- Wdrożenie zaleceń Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej z uwzględnieniem zmian zachodzących w procesie reformowania Państwa oraz integracji z Unią Europejską;
- Stworzenie mechanizmów pozwalających sprostać wyzwaniom związanym z wdrażaniem idei i zasad zrównoważonego rozwoju pozwalających kształtować świadomość ekologiczną w warunkach demokratyzacji życia społecznego i wzrastającej roli komunikacji społecznej;
- Zwiększenie efektywności edukacji ekologicznej przez promowanie najskuteczniejszych jej form i najważniejszych treści, wskazanie sposobów optymalnej alokacji środków finansowych, uporządkowanie przepływu informacji i decyzji wykorzystując najlepsze krajowe i zagraniczne doświadczenia.

5.1. Charakterystyka stanu aktualnego

Realizacja ww. celów będzie realizowana poprzez podejmowanie przez władze gminy działań i inwestycji gminnych (wymienionych w rozdziale 6) oraz wspieranie indywidualnych przedsięwzięć organizacji pozarządowych poprzez udzielanie wsparcia ekonomicznego, prawnego mającego na celu realizowanie edukacyjno-ekologicznych przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska.

Obecnie edukacja ekologiczna na terenie Gminy Nowa Dęba prowadzona jest przede wszystkim w formalnym systemie kształcenia. Ponadto, na terenie gminy prowadzone są konferencje, szkolenia oraz akcje plakatowe i ulotkowe na rzecz zmniejszenia się ilości odpadów, zmniejszania poziomu zanieczyszczenia powietrza i gleby. Dużą popularnością cieszą się akcje Sprzątanie świata, festyny eko-edukacyjne dla dzieci i dorosłych, które przyczyniają się do zwiększania wrażliwości ekologicznej mieszkańców oraz wiedzy o dostępie do informacji o środowisku

5.2. Cele krótkoterminowe i średniookresowe

- Kontynuacja i rozwój programów edukacji ekologicznej, organizowanie konkursów o tematyce ekologicznej dla mieszkańców i przedsiębiorców i pracowników różnych instytucji czy podmiotów gospodarczych;
- Promocja i wspieranie przedsięwzięć proekologicznych poprzez stworzenie atrakcyjnego systemu zachęt i nagród finansowych;
- Stworzenie ścieżki ekologiczno - edukacyjnej przy Punkcie Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych;
- Stworzenie powszechnego dostępu do informacji o środowisku;
- Edukacja ekologiczna rolników w zakresie programów rolnośrodowiskowych, rolnictwa ekologicznego, agroturystyki;
- Szkolenie zawodowe nauczycieli, pracowników administracji samorządowej w zakresie ochrony środowiska;
- Promocja walorów środowiskowych Gminy.

Celami ogólnymi edukacji ekologicznej są:

- Uświadamianie zagrożeń środowiska przyrodniczego, występujących w miejscu zamieszkania;

- Budzenie szacunku do przyrody;
- Rozumienie zależności istniejących w środowisku przyrodniczym;
- Zdobycie umiejętności obserwacji zjawisk przyrodniczych i ich opisu;
- Poznanie współzależności człowieka i środowiska;
- Wyrobienie poczucia odpowiedzialności za środowisko;
- Rozwijanie wrażliwości na problemy środowiska.

5.3. Strategia realizacji celów

Zadania wchodzące w zakres dostępu do informacji, edukacji ekologicznej i udziału społeczeństwa w działaniach na rzecz środowiska uzupełnione zostaną zgodnie z „Narodową Strategią Edukacji Ekologicznej". Zakłada ona wsparcie finansowe, organizacyjne i techniczne udzielane przez instytucje publiczne działaniom edukacyjnym i promocyjnym realizowanym przez organizacje ekologiczne. Jej celem jest usprawnianie przekazywania treści dotyczących środowiska i zrównoważonego rozwoju w ramach edukacji szkolnej o profilu ogólnym i zawodowym, a także rozwijanie edukacji ekologicznej przez placówki funkcjonujące przy jednostkach zarządzających cennymi przyrodniczo obszarami chronionymi (przede wszystkim parkami narodowymi i krajobrazowymi). Edukacja ekologiczna na terenie Gminy Nowa Dęba jest prowadzona przez Gminę wspartą poprzez placówki oświaty i organizacje pozarządowe. Po wybudowaniu PSZOK działania te zostaną uzupełnione ścieżką ekologiczno-edukacyjną.

6. Program działań i przedsięwzięć

6.1. Wprowadzenie

Krótkoterminowe 2015–2018r. oraz średniookresowe 2019–2022r. cele ekologiczne i strategia ich realizacji są podstawą dla programu działań na lata 2015 – 2022, tj. konkretnych przedsięwzięć, mających priorytet w skali gminy.

W rozdziale 6.2. przedstawione zostały kryteria wyboru przedsięwzięć, będących podstawą do sformułowania zadań przeznaczonych do realizacji w latach 2015–2022.

Poszczególne przedsięwzięcia zostały zebrane w tabeli nr 30,31,32. Tabele te zawierają dodatkowo informacje o instytucjach odpowiedzialnych za realizacje danego przedsięwzięcia, partnerach oraz o kosztach realizacji.

6.2. Kryteria wyboru przedsięwzięć

Podstawą wyboru i formułowania działań oraz przedsięwzięć przeznaczonych do realizacji w latach objętych programem są wymagania w zakresie ochrony środowiska, zrównoważony rozwój gminy i racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych.

Do najważniejszych kryteriów należą:

1. wymogi wynikające z następujących ustaw: Prawo ochrony środowiska, O odpadach, Prawo Wodne,
2. zgodność z wymogami Traktatu Akcesyjnego,

3. zgodność z wymogami „Wojewódzkiego Programu Ochrony Środowiska dla województwa podkarpackiego”,
4. zgodność z wymogami „Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2020”,
5. zgodność z wymogami „Polityki Ekologicznej Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016”,
6. zgodność z dokumentem „Strategia zrównoważonego rozwoju Gminy Nowa Dęba,
7. zgodność ze „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Nowa Dęba” z dnia 23.11.2011r.

6.3. Harmonogram i lista przedsięwzięć inwestycyjnych

Gmina Nowa Dęba w ramach bieżących obowiązków urzędu gminy oprócz przedsięwzięć inwestycyjnych realizuje również szereg zadań związanych z funkcją kontrolno-monitoringową urzędu. Zadania te prowadzone w sposób nieprzerwany i ciągły zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tab. 30. Zadania kontrolno-monitoringowe prowadzone w sposób ciągły przez Gminę Nowa Dęba.

Poprawa jakości i ochrona zasobów wód podziemnych i powierzchniowych. Zapewnienie wszystkim mieszkańcom gminy odpowiedniej jakości wody do picia.				
Cel: Ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych i podziemnych				
Nazwa zadania	Zadanie realizuje	Źródła finansowania	Szacunkowe koszty	Wskaźniki monitorowania
Rejestr przydomowych oczyszczalni ścieków (W)	Gmina	Wkład rzeczowy gminy	Środki własne gminy	Istnienie aktualnego rejestru
Rejestr zbiorników bezodpływowych (szamb) (W)	Gmina	Wkład rzeczowy gminy	Środki własne gminy	Istnienie aktualnego rejestru
Likwidacja "dzikich" wysypisk śmieci (w tym odpadów wielkogabarytowych) (W)	Gmina	Wkład rzeczowy gminy	Środki własne gminy	Rejestr „dzikich” wysypisk, liczba zlikwidowanych obiektów
Cel: Racjonalna gospodarka zasobami wodnymi				
Ochrona istniejących i tworzenie nowych oczek śródpolnych (K)	Właściciele gruntów	Środki własne właścicieli gruntów	Środki własne właścicieli gruntów	Zwiększenie wielkości retencji wód powierzchniowych

Źródło: : Urząd Miasta i Gminy Nowa Dęba

Lista przedsięwzięć inwestycyjnych przeznaczonych do realizacji w latach 2015–2022 została przedstawiona w tabeli nr 33. Lista ta nie wskazuje miękkich tzw. działań nie inwestycyjnych, związanych z ciągle prowadzoną edukacją ekologiczną, kontrolą i monitoringiem środowiska przedstawionych w tabelach nr 30 i 31.

Zadania edukacyjne przewidziane w Programie traktowane są jako zadania ciągłe prowadzone przed i w całym okresie objętym programem. Koszty zadań będą ustalane na bieżąco w zależności od możliwości budżetowych gminy. Zadania te są kontynuacją zakresu i kierunków działań z poprzedniego okresu i zostały przedstawione w tabeli nr 31. Część z zadań jest zaplanowana jako zadania własne gminy (w tabeli oznaczone literą W) pozostałe zaplanowano jako zadania koordynowane przez gminę (w tabeli literka K).

Tab. 31. Edukacja ekologiczna w Programie na lata 2015 – 2022.

Poprawa jakości powietrza atmosferycznego. Ochrona przed hałasem i niejonizującym promieniowaniem elektromagnetycznym.				
Cel: Ograniczenie niskiej emisji				
Nazwa zadania	Realizacja	Źródła finansowania	Szacunkowe koszty	Wskaźniki monitorowania
Edukacja mieszkańców nt. zanieczyszczeń z niskiej emisji i szkodliwości spalania odpadów w piecach domowych (K)	Gmina; Jednostki oświatowe	Środki własne gminy	b. d.	Liczba rozprowadzonych ulotek informacyjnych
Ochrona środowiska glebowego				
Cel: Zapobieganie degradacji gleb				
Edukacja ekologiczna rolników i konkursy dla rolników i działkowców (W)	Gmina Podkarpacki Ośrodek Doradztwa Rolniczego	Środki własne gminy	b. d.	Liczba odbytych szkoleń; liczba przeszkolonych rolników; liczba przeprowadzonych konkursów
Podnoszenie świadomości mieszkańców o zagrożeniu i degradującym oddziaływaniu wypalania trwa (W)	Gmina	Środki własne gminy	b. d.	Odbycie min. 1 spotkania edukacyjnego w ciągu roku; liczba rozprowadzonych ulotek informacyjnych
Edukacja ekologiczna społeczeństwa				
Cel: Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa				
Dofinansowanie akcji "Sprzątanie Świata" (W)	Gmina; jednostki oświatowe	Środki własne gminy	b. d.	Czynny udział i zaangażowanie mieszkańców w akcję „Sprzątanie świata”
Stworzenie i rozwijanie powszechnego dostępu do informacji o środowisku (W)	Gmina; jednostki oświatowe	Środki własne gminy	wkład rzeczowy gminy	Istnienie systemu dostępu do informacji o środowisku

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Nowa Dęba

Tab. 32. Zadania inwestycyjne do wykonania w latach realizacji programu.

Poprawa jakości powietrza atmosferycznego. Ochrona przed hałasem i niejonizującym promieniowaniem elektromagnetycznym.								
Kierunki działań	Zadania	Jednostka odpowiedział-na za realizację	Termin realizacji	Szacunkowe koszty w tys. zł			Źródła finansowania	Wskaźniki monitorowania
				2015 - 2018		2019 - 2022		
Ograniczenie niskiej emisji	Termomodernizacja budynków: Zespół Szkół w Jadachach i Chmielowie, Szkoła Podstawowa w Cyganach, Tarnowskiej Woli, Alfredówce i Rozalinie; Przedszkole Nr 1 w Nowej Dębie, Budynek Wielorodzinny przy ulicy Jana Pawła II 4 i ulicy Kościuszki 110	Gmina	2016 -2022	X	1 800,0	1 800,0	Budżet gminy, środki unijne	Liczba zmodernizowanych budynków
	Remonty dróg – nałożenie nawierzchni bitumicznej na odcinkach ok. 3,5 do 4 km rocznie (W)	Gmina	2015-2018	1000,0-1300,0		X	Środki własne gminy	Długość wyremontowanych odcinków dróg
	Przebudowa dróg na terenie TSSE Euro Park Wisłosan Podstrefa Nowa Dęba o długości ok. 3 km oraz budowa dróg na terenie TSSE Euro Park Wisłosan w Chmielowie o długości ok. 2,5 km	Gmina	2015-2022	X	3 000,0	3 000,0	Budżet gminy, Środki unijne RPOWP i IiŚ	Długość wyremontowanych/ wybudowanych odcinków dróg
	Przebudowa skrzyżowania z drogą wojewódzką Nr 872	GDDKiA	2015-2017	X	5 500,0	X	GDDKiA	Długość chodnika
	Budowa chodnika w km 146+320-146+720 w miejscowości Nowa Dęba	GDDKiA	2015-2016	X	340,0	X	GDDKiA	Długość chodnika
	Budowa chodnika w km 143 + 200 – 143 + 850 w miejscowości Tarnowska Wola	GDDKiA	2015-2016	500,0		X	GDDKiA	Długość chodnika
	Budowa chodnika w km 133+940-134+300 w miejscowości Jadachy	GDDKiA	2015-2016	X	400,0	X	GDDKiA	Długość chodnika
	Ciąg pieszo – rowerowy w km 141+250-141+540 w miejscowości Tarnowska Wola	GDDKiA	2015-2016	X	800,0	X	GDDKiA	Długość ciągu

	Usuwanie wyrobów zawierających azbest	Gmina	2015-2018	10,0 /rocznie	X	Budżet gminy, WFOŚiGW, NFOŚiGW	Rejestr ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest
	Opracowanie i wdrożenia planu gospodarki niskoemisyjnej	Gmina	2015-2016	58,0	X	Budżet gminy, WFOŚiGW, NFOŚiGW	Uchwalenie, wdrożenie, wykonanie zadań z planu

Poprawa jakości i ochrona zasobów wód podziemnych i powierzchniowych. Zapewnienie wszystkim mieszkańcom gminy odpowiedniej jakości wody do picia.										
Kierunki działań	Zadania		Jednostka odpowiedzialna za realizację	Termin realizacji	Szacunkowe koszty w tys. zł			Źródła finansowania	Wskaźniki monitorowania
					2015 - 2016	2017 - 2018	2019 - 2022		
Ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do wód Powierzchniowych i podziemnych	Przebudowa kanalizacji deszczowej na terenie miasta Nowa Dęba		Gmina	2016-2020	X	100,0	150,0	Budżet gminy, środki unijne	% skanalizowania gminy
	Budowa kanalizacji w miejscowości Alfredówka i Buda Stalowska ok. 20,3 km		Gmina	2016-2017	3 500,0	3 500,0	X	Budżet gminy, środki unijne	% skanalizowania gminy
	Dofinansowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków		Gmina	2015-2018	5,0 /rocznie		X	Środki własne gminy	Ilość urządzeń
	Remont przepompowni w mieście Nowa Dęba ul. Kolejowa i w miejscowości Tarnowska Wola	Remont przepompowni	PGKiM Sp. z o. o. w Nowej Dębie	2016	X 150,0	X		Środki zewnętrzne	Wykonane prace
		Zakup pomp		2015-2016	100,0	X		Środki własne	Ilość nowych pomp
	Oczyszczalnia ścieków	Wymiana układu napowietrzania	PGKiM Sp. z o. o. w Nowej Dębie	2015	300,0 X	X		Środki własne PGKiM Sp. z o. o.	Istnienie systemu
		Modernizacja sieci kanalizacyjnych		2015-2022	1 000,0	2 000,0	6 000,0	Środki zewnętrzne	Długość sieci
		Rozbudowa - Drugi ciąg technologiczny		2015 - 2022	500,0	1500,0	4 000,0		Elementy rozbudowy

	Rozbudowa sieci wodociągowej		PGKiM Sp. z o. o. w Nowej Dębie	2015	85,0	X	Środki własne PGKiM Sp. z o. o. środki zewnętrzne	Długość sieci
	Modernizacja SUW		PGK i M Sp. z o. o. w Nowej Dębie	2015	5888,1	X	Środki własne PGKiM Sp. z o. o. środki zewnętrzne	Zmodernizowany obiekt
	Studnia zastępcza (K)		PGK i M Sp. z o. o. w Nowej Dębie	2016	X 80,0	X	Środki własne PGKiM Sp. z o. o. środki zewnętrzne.	Istnienie studni zastępczej
	Monitoring ujęć wody		PGK i M Sp. z o. o. w Nowej Dębie	2015-2018	40,0	X	Środki własne PGKiM Sp. z o. o.	Istnienie odpowiedniej technologii
	Usuwanie zanieczyszczeń wód podziemnych:	1) Eksploatacja bariery hydreogeologicznej	PGK i M Sp. z o. o. w Nowej Dębie	2015-2016	300,0	X	Środki własne PGKiM Sp. z o. o.	1) Praca bariery
		2) Budowa studni czyszczących		2015-2016	80			2)Istnienie studni

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Nowa Dęba.

Zaproponowana powyżej lista przedsięwzięć i działań nie blokuje możliwości realizacji innych przedsięwzięć i działań, charakteryzujących się nie inwestycyjnym efektem. Oznacza to, że niniejszy Program dopuszcza możliwość realizacji przedsięwzięć wskazanych w powyższej tabeli i mieszczących się w ramach celów wyznaczonych w rozdziale 4 i 5 pod warunkiem pozyskania na nie dodatkowych środków.

7. Zarządzanie Programem Ochrony Środowiska

7.1. Wprowadzenie

Warunkiem realizacji Programu jest ustalenie systemu zarządzania tym programem. System ten powinien składać się z następujących elementów:

- zasady realizacji Programu,
- instrumenty zarządzania,
- monitoring,
- struktura zarządzania Programem,
- sprawozdawczość z realizacji Programu,
- harmonogram realizacji,
- działania w zakresie zarządzania.

Zarządzanie Programem odbywać się powinno z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju, w oparciu o instrumenty zarządzania, zgodne z kompetencjami i obowiązkami podmiotów zarządzających.

7.2. Uczestnicy wdrażania Programu

Podstawową zasadą realizacji Programu powinna być zasada wykonywania zadań zawartych w Programie przez jednostki związane z systemem zarządzania środowiskiem i ich uczestnictwa w nim. Można wyodrębnić cztery grupy podmiotów uczestniczących w Programie z uwagi na pełnioną przez nie rolę. Są to:

- podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu programem,
- podmioty realizujące zadania programu,
- podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty programu,
- społeczność jako główny podmiot odbierający wyniki działań programu.

Włączanie do procesu szerokiego grona uczestników zapewnia jego akceptację i równomierne obciążenie poszczególnych partnerów w postaci środków i obowiązków.
Bezpośrednim realizatorem programu będą podmioty gospodarcze planujące i realizujące inwestycje zgodnie z kierunkami nakreślonymi przez Program, jak również samorząd gminy jako realizatorzy inwestycji w zakresie ochrony środowiska na swoim terenie.

Podmioty te będą również przekazywały informacje w ramach monitoringu realizacji zadań Programu i efektów w środowisku. Bezpośrednim odbiorcą programu będzie społeczeństwo gminy.

7.3. Instrumenty realizacji Programu

Zarządzanie Programem będzie się odbywać z wykorzystaniem instrumentów, które pozwolą na jego weryfikację w oparciu o wyniki monitorowania procesów zachodzących

w szeroko rozumianym otoczeniu realizowanej polityki ekologicznej. Instrumenty służące realizacji Programu wynikają z ustawy Prawo Ochrony Środowiska oraz z ustaw: o odpadach, o zagospodarowaniu przestrzennym, o ochronie przyrody, prawo wodne, prawo geologiczne i górnicze oraz prawo budowlane. Są to instrumenty prawne, finansowe, społeczne i strukturalne.

7.3.1. Instrumenty prawne

Do instrumentów prawnych należą:

- pozwolenia na wprowadzanie do środowiska substancji lub energii, w tym pozwolenia zintegrowane,
- koncesje geologiczne wydawane na rozpoznanie i eksploatację surowców mineralnych.

Ponadto bardzo ważnymi instrumentami służącymi właściwemu gospodarowaniu zasobami środowiska są raporty i przeglądy ekologiczne oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Szczególnym instrumentem prawnym stał się monitoring, czyli pomiar stanu środowiska prowadzony zarówno w odniesieniu do badań jakości środowiska, jak też do ilości zasobów środowiskowych.

7.3.2. Instrumenty finansowe

Do instrumentów finansowych należą:

- opłaty za korzystanie ze środowiska - za emisję zanieczyszczeń do powietrza, za pobór wody powierzchniowej i podziemnej, za odprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, za zbieranie, transport i odzysk lub unieszkodliwianie odpadów komunalnych, za składowanie odpadów,
- administracyjne kary pieniężne,
- odpowiedzialność cywilna, karna i administracyjna,
- kredyty i dotacje z funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz innych funduszy,
- pomoc publiczna na ochronę środowiska w postaci preferencyjnych pożyczek i kredytów, dotacji, odroczeń, rozłożenia na raty i umorzeń płatności wobec budżetu państwa i funduszy ekologicznych oraz zwolnień i ulg podatkowych.

7.3.3. Instrumenty społeczne

Wśród instrumentów społecznych wyróżnić należy współdziałanie. Uzgodnienia instytucjonalne i konsultacje społeczne są ważnym elementem skutecznego zarządzania realizującego zasady zrównoważonego rozwoju. Narzędzia dla usprawniania współpracy

i budowania partnerstwa, to tzw. „uczenie się poprzez działanie”. Wśród nich istnieje podział na dwie kategorie wewnętrzne: pierwsza dotyczy działań samorządów, druga polega na budowaniu powiązań między władzami samorządowymi, a społeczeństwem.

W pierwszym przypadku narzędziami są:

- dokształcanie profesjonalne i systemy szkoleń,
- interdyscyplinarny model pracy,
- współpraca i partnerstwo w systemach sieciowych.

W drugim przypadku:

- udział społeczeństwa w zarządzaniu poprzez systemy konsultacji i debat publicznych,
- prowadzanie kampanii edukacyjnych.

Narzędziami dla formułowania, integrowania i wdrażania polityk środowiskowych są:

- środowiskowe porozumienia, karty, deklaracje, statuty,
- strategie i plany działań,
- systemy zarządzania środowiskiem,
- ocena wpływu na środowisko,
- ocena strategii środowiskowych.

Narzędziami włączającymi mechanizmy rynkowe w realizację zrównoważonego rozwoju są:

- opłaty, podatki, grzywny (na rzecz środowiska),
- regulacje cenowe,
- regulacje użytkowania,
- ocena inwestycji,
- środowiskowe zalecenia dla budżetowania,
- kryteria środowiskowe w procedurach przetargowych.

Narzędziami dla pomiaru, oceny i monitorowania skutków rozwoju zrównoważonego są:

- wskaźniki równowagi środowiskowej,
- ustalenie wyraźnych celów operacyjnych,
- monitorowanie skuteczności procesów zarządzania.

Edukacja ekologiczna.

Edukacja ekologiczna jest bardzo ważnym instrumentem społecznym wspomagającym wdrażanie Programów Ochrony Środowiska. Głównym jej celem jest kształtowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz przyjaznych dla środowiska nawyków i codziennych postaw. W społeczeństwie zaczyna istnieć coraz większa potrzeba posiadania takiej wiedzy. W ciągu ostatnich dziesięciu lat obserwuje się znaczny rozwój edukacji ekologicznej. Istotną rolę odgrywają tutaj pozarządowe organizacje ekologiczne i szkoły wszystkich szczebli. Ponadto ważny oddźwięk w społeczeństwie mają kampanie ekologiczne, które mają na celu uświadamianie i nagłaśnianie problemów ekologicznych społeczeństwu.

Szkolenia powinny być organizowane w szczególności dla:

- pracowników administracji,
- samorządów mieszkańców,
- nauczycieli szkół wszystkich szczebli,
- członków organizacji pozarządowych,
- dziennikarzy,
- dyrekcji i kadry zakładów produkcyjnych,
- właścicieli i pracowników gospodarstw rolnych.

Podstawą skuteczności działań edukacyjnych jest rzetelne informowanie społeczeństwa na temat stanu środowiska np. poprzez wydawanie ogólnodostępnych raportów o stanie środowiska. Istotne jest także komunikowanie się ze społeczeństwem przy podejmowaniu decyzji o działaniach inwestycyjnych.

7.3.4. Instrumenty strukturalne

Do instrumentów strukturalnych należą programy strategiczne np. strategie rozwoju wraz z programami sektorowymi. Strategia jest dokumentem wytyczającym główne tendencje i kierunki działań w ramach rozwoju gospodarczego, społecznego i ochrony środowiska. Dokument ten jest bazą dla opracowania programów sektorowych (np. dot. rozwoju obszarów wiejskich, przemysłu, ochrony zdrowia, turystyki, ochrony środowiska, itd.).

7.4. Monitoring środowiska

Celem monitoringu jest ocena stanu środowiska - czy stan środowiska ulega polepszeniu czy pogorszeniu – poprzez zbieranie, analizowanie i udostępnianie danych dotyczących jakości środowiska i zachodzących w nim zmian. Jest również podstawą oceny efektywności wdrażania polityki środowiskowej. Dostarcza on informacji o efektach wszystkich działań na rzecz ochrony środowiska.

Badanie stanu środowiska realizowane jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, który z mocy ustawy koordynowany jest przez organy Inspekcji Ochrony Środowiska. Sieci krajowe i regionalne koordynowane są przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, zaś sieci lokalne przez Wojewódzkich Inspektorów Ochrony Środowiska w uzgodnieniu z Głównym Inspektorem Ochrony Środowiska. Skoordynowanie działań pozwala na szerokie i wszechstronne wykorzystanie wyników badań.

Głównym zadaniem sieci krajowych jest śledzenie w skali kraju trendów poszczególnych wskaźników jakości środowiska dla potrzeby realizacji polityki ekologicznej państwa. W ramach sieci krajowych realizowane są również badania wynikające z zobowiązań międzynarodowych. Dane są gromadzone i przetwarzane na poziomie centralnym. Krajowe bazy danych zlokalizowane są w instytutach naukowo-badawczych sprawujących nadzór merytoryczny nad poszczególnymi podsystemami.

Sieci regionalne podzielone na międzywojewódzkie i wojewódzkie mają za zadanie udokumentowanie zmian zachodzących w środowisku w regionie czy województwie. Programy badań są specyficzne dla regionu tzn. ściśle powiązane z geograficzną, gospodarczą i ekologiczną charakterystyką danego obszaru. W praktyce inicjatywę odnośnie organizacji systemów regionalnych podejmują wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska.

Sieci lokalne funkcjonują w celu śledzenia i kontrolowania wpływu najbardziej szkodliwych źródeł punktowych lub obszarowych na lokalny poziom zanieczyszczeń. Tworzone są przez organy administracji państwowej, gminy oraz podmioty gospodarcze oddziaływujące na środowisko. Koordynacyjna rola WIOŚ realizowana jest poprzez uzgadnianie programów pomiarowych realizowanych w sieci lokalnej, jak również weryfikację uzyskanych danych pomiarowych. Natomiast decyzje obligujące podmioty gospodarcze do realizacji badań środowiska, na które mają znaczący wpływ wydawane są przez władze samorządowe.

W gminie Nowa Dęba monitoring jakości środowiska realizowany jest w ramach monitoringu regionalnego województwa podkarpackiego i prowadzony jest przez Wojewódzką Inspekcję Ochrony Środowiska w Rzeszowie. W okresie wdrażania Programu, dane uzyskiwane z monitoringu jakości środowiska będą pomocne przy aktualizacji Programu Ochrony Środowiska.

7.5. Kontrola, monitoring i zarządzanie Programem

7.5.1. Kontrola i monitoring Programu

Kontrola i monitoring realizacji celów i zadań Programu Ochrony Środowiska powinien obejmować określenie stopnia wykonania działań:

- określenie stopnia realizacji przyjętych celów,
- ocenę rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami, a ich wykonaniem,
- analizę przyczyn rozbieżności.

Koordynator wdrażania Programu będzie oceniać co dwa lata stopień wdrożenia. W latach 2015-2018 na bieżąco będzie monitorowany postęp w zakresie wdrażania zdefiniowanych działań, a pod koniec 2018 roku nastąpi ocena rozbieżności między celami zdefiniowanymi w Programie i analiza przyczyn tych rozbieżności. Wyniki oceny będą stanowiły wykładnię dla kolejnego Programu, w którym zostaną zdefiniowane cele i zadania na lata 2019-2022, z uszczegółowieniem działań na lata 2023 - 2026.

7.5.2. Wdrażanie i zarządzanie Programem

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowa Dęba jest realizowany na podstawie uchwały Rady Miasta.

Efektywne wdrożenie i zarządzanie niniejszym Programem wymaga dużego zaangażowania administracji samorządowej, a także współpracy pomiędzy wszystkimi instytucjami włączonymi w zagadnienia ochrony środowiska.

Za realizację programu odpowiedzialne są władze gminy, które będą współpracować ściśle Radą Gminy, przedstawiając okresowe raporty z realizacji programu.

Program będzie wdrażany przy udziale wielu partnerów, wśród których należy wymienić: poszczególne wydziały, referaty Urzędu Gminy, zakłady przemysłowe i podmioty i gospodarcze, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o., instytucje kontrolujące (WIOŚ w Rzeszowie, WSSE w Rzeszowie, Powiatowa SSE w Tarnobrzegu), rolnicy, mieszkańcy, organizacje pozarządowe, nauczyciele i inne. Wszystkie jednostki będą musiały ze sobą współpracować poprzez stałą wymianę informacji i wiedzy. Jednocześnie każdy z partnerów powinien być informowany o postępach we wdrażaniu Programu.

Bardzo ważna jest również współpraca z sąsiednimi gminami, bowiem zagrożenia dla środowiska mają pochodzenie lokalne, ale mogą one oddziaływać także na znacznie większych obszarach. Stąd też wynika potrzeba rozwiązań tych problemów w oparciu o współpracę z sąsiednimi gminami, np. w zakresie gospodarki odpadami. Współpraca taka, oprócz pozytywnych efektów dla środowiska może przynieść także korzyści ekonomiczne.

Poza głównymi miernikami przy ocenie skuteczności realizacji programu powinny być brane pod uwagę również wskaźniki społeczno-ekonomiczne, wskaźniki presji na środowisko i stanu środowiska oraz wskaźniki reakcji państwa i społeczeństwa. Wskaźniki społeczno-ekonomiczne:

- poprawa stanu zdrowia obywateli, mierzona przy pomocy takich mierników jak długość życia, spadek umieralności niemowląt, spadek zachorowalności,
- zmniejszenie zużycia energii, surowców i materiałów na jednostkę produkcji oraz zmniejszenie całkowitych przepływów materiałowych w gospodarce,
- zmniejszenie tempa przyrostu obszarów wyłączanych z rolniczego i leśnego użytkowania dla potrzeb innych sektorów produkcji i usług materialnych.

Wskaźniki stanu środowiska i zmiany presji na środowisko:

- zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód lądowych, poprawa jakości wód płynących, stojących i wód podziemnych, a szczególnie głównych zbiorników wód podziemnych, poprawa jakości wody do picia oraz spełnienie przez wszystkie te rodzaje wód wymagań jakościowych obowiązujących w Unii Europejskiej,
- poprawa jakości powietrza poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza (zwłaszcza zanieczyszczeń szczególnie szkodliwych dla zdrowia i zanieczyszczeń wywierających najbardziej niekorzystny wpływ na ekosystemy, a więc przede wszystkim metali ciężkich, substancji zakwaszających, pyłów i lotnych związków organicznych),
- zmniejszenie uciążliwości hałasu, przede wszystkim hałasu komunikacyjnego,
- zmniejszenie ilości wytwarzanych i składowanych odpadów, rozszerzenie zakresu ich gospodarczego wykorzystania oraz ograniczenie zagrożeń dla środowiska ze strony odpadów niebezpiecznych,

- ograniczenie degradacji gleb, zwiększenie skali przywracania obszarów bezpośrednio lub pośrednio zdegradowanych przez działalność gospodarczą do stanu równowagi ekologicznej, ograniczenie pogarszania się jakości środowiska w jednostkach osadniczych i powstrzymanie procesów degradacji zabytków kultury,
- wzrost lesistości, rozszerzenie renaturalizacji obszarów leśnych oraz wzrost zapasu i przyrost masy drzewnej, a także wzrost poziomu różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych i poprawa stanu zdrowotności lasów,
- zmniejszenie negatywnej ingerencji w krajobrazie oraz kształtowanie estetycznego krajobrazu zharmonizowanego z otaczającą przyrodą.

Wskaźniki aktywności państwa i społeczeństwa:

- kompletność regulacji prawnych i tempo ich harmonizacji z prawem wspólnotowym i prawem międzynarodowym,
- spójność i efekty działań w zakresie monitoringu i kontroli,
- zakres i efekty działań edukacyjnych oraz stopień udziału społeczeństwa w procesach decyzyjnych,
- opracowanie i realizowanie przez grupy i organizacje pozarządowe projektów na rzecz ochrony środowiska.

7.6. Ocena i weryfikacja Programu. Sprawozdawczość.

Ocena realizacji celów i zadań ochrony środowiska winna być realizowana:

- co 4 lata ocena skuteczności realizacji polityki ekologicznej państwa z wykorzystaniem określonych mierników,
- co 2 lata ocena realizacji wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska sporządzonych w celu realizacji polityki ekologicznej państwa,
- bieżąca ocena realizacji programów naprawczych poszczególnych komponentów środowiska przez organy inspekcji ochrony środowiska.

Bezpośrednim wskaźnikiem zaawansowania realizacji zadań Programu będzie wysokość ponoszonych nakładów finansowych oraz uzyskiwane efekty rzeczowe. Uzyskiwane efekty rzeczowe, zweryfikowane przez ocenę stanu jakości i dotrzymywania norm komponentów środowiska, dokonaną w ramach systemu monitoringu, ilustrować będą zaawansowanie realizacji Programu w skali rocznej i umożliwiać dokonywanie niezbędnych korekt na bieżąco.

W nawiązaniu do wykonywanych ocen realizacji celów i zadań ochrony środowiska oraz na podstawie Ustawy Prawo Ochrony Środowiska będą sporządzane 2 rodzaje raportów:

- raporty Rady Ministrów z realizacji polityki ekologicznej państwa przedkładane Sejmowi,
- raporty organów wykonawczych województwa, powiatu i gminy, z realizacji Programów Ochrony Środowiska przedkładane odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu i radzie gminy co 2 lata.

Z Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Nowa Dęba na lata 2015 – 2018 z perspektywą do roku 2022 wynika obowiązek oceny wdrażania Programu poprzez opracowanie raportu przez organ wykonawczy Gminy Nowa Dęba, który powinien być przedkładany Radzie Miasta Nowa Dęba w cyklu dwuletnim.

7.7. Upowszechnianie informacji o stanie środowiska i realizacji Programu

Duże znaczenie dla możliwości upowszechniania informacji o stanie środowiska i realizacji Programu daje nowelizowane ustawodawstwo stwarzające powszechny dostęp do informacji o środowisku i procedury udziału społeczeństwa w zarządzaniu środowiskiem (Ustawa Prawo Ochrony Środowiska).

Obecnie informacja ekologiczna w Polsce dostępna jest poprzez:

- publikacje Głównego Urzędu Statystycznego,
- publikacje Ministerstwa Środowiska,
- publikacje służb państwowych: Inspekcję Ochrony Środowiska, Państwowy Zakład Higieny, Inspekcję Sanitarną,
- programy i plany strategiczne, opracowania jednostek samorządu terytorialnego,
- prasę popularnonaukową o tematyce ekologicznej,
- programy telewizyjne i radiowe,
- publikacje o charakterze edukacyjnym i popularyzatorskim jednostek naukowo-badawczych,
- publikacje opracowane przez organizacje pozarządowe,
- targi i giełdy ekologiczne,
- akcje i kampanie edukacyjne i promocyjne,
- internet.

8. Analiza uwarunkowań finansowych Gminy

Koszty wdrożenia przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w latach 2015 – 2018

Realizacja zadań wyznaczonych w Programie Ochrony Środowiska wiąże się z wysokimi nakładami finansowymi. Oszacowanie kosztów wdrażania programu podaje się zwykle w ujęciu cztero- lub pięcioletnim, tj. odpowiadającym okresowi realizacji celów krótkoterminowych. Szacunek kosztów w perspektywie do 2023 roku byłby obarczony zbyt dużym błędem i stałby się mało przydatny.

Zestawienie kosztów realizacji działań w latach 2015 - 2018 opracowano w oparciu o inwestycje, wyszczególnione w harmonogramie realizacji przedsięwzięć. Dla pewnych działań pozainwestycyjnych koszty zostały określone jako „wkład rzeczowy”. Dotyczy to przedsięwzięć, które są trudne do oszacowania, gdyż uzależnione są one od bieżącego zapotrzebowania i sytuacji.

Wiele działań nie inwestycyjnych będzie również realizowanych w ramach codziennych obowiązków pracowników Urzędu Gminy Nowa Dęba, a więc bez dodatkowych kosztów.

Określenie „wkład rzeczowy” dotyczyć może również udziału merytorycznego, udostępnienia zasobów, czy partycypowania w organizacji przedsięwzięcia.

8.1. Potencjalne źródła finansowania przedsięwzięć inwestycyjnych.

Oprócz środków własnych przeznaczonych na działania związane z ochroną środowiska i ekologią istnieją środki pomocowe, które są przeznaczone na wspieranie finansowe tych działań poprzez różne krajowe i zagraniczne fundusze ekologiczne oraz programy, a także środki własne inwestorów.

Wdrażanie niniejszego Programu będzie możliwe między innymi dzięki stworzeniu sprawnego systemu finansowania ochrony środowiska. Podstawowymi źródłami finansowania działań proekologicznych są: fundusze ekologiczne (obecnie 4 stopniowy system), fundacje i programy pomocowe, własne środki inwestorów, budżety gmin i budżet centralny.

8.1.1. Fundusze krajowe

Celem istnienia funduszy ekologicznych jest zapewnienie ciągłości finansowania przedsięwzięć proekologicznych niezależnie od sytuacji ekonomiczno-finansowej budżetu państwa. Fundusze stanowią najpopularniejsze źródło dotacji i preferencyjnych pożyczek dla podmiotów podejmujących działania proekologiczne. Wynika to z ilości środków jakimi dysponują fundusze, korzystnymi warunkami udostępniania środków finansowych, uproszczonymi procedurami uzyskania wsparcia finansowego, regionalnego i lokalnego charakteru funduszy. Lokalny charakter funduszy sprawia, że różnią się one między sobą co do zasobności finansowej, priorytetów inwestycyjnych, koordynacji prac i systemu procedur.
W Polsce działają:

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- 16 wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej;
- 373 powiatowe fundusze ochrony środowiska.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) istnieje od 1989 roku. Jego misją jest wspieranie zrównoważonego rozwoju kraju, a także zadań i celów wynikających z polityki ekologicznej państwa. Narodowy i wojewódzkie fundusze ochrony środowiska działają na podstawie art. 400 Ustawy prawo ochrony środowiska. Fundusze te udzielają wsparcia w formie dotacji i pożyczek preferencyjnych.

O dofinansowanie ze środków Narodowego Funduszu mogą ubiegać się podmioty podejmujące realizację przedsięwzięć służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej w celu finansowania przedsięwzięć określonych w ustawie.

Pomoc finansowa Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie przyznawana jest na cele określone w ustawie Prawo Ochrony Środowiska zgodnie z kryteriami wyboru przedsięwzięć, zasadami udzielania i umarzania pożyczek oraz udzielania dotacji, stosownie do uchwalanych corocznie planów działalności i list przedsięwzięć priorytetowych. Priorytetowo traktuje się przedsięwzięcia, których realizacja wynika z konieczności wypełnienia zobowiązań Polski wobec Unii Europejskiej, związanych z członkostwem w Unii Europejskiej. Priorytety obejmują takie dziedziny, jak: ochronę wód i gospodarkę wodną, ochronę powietrza, gospodarkę odpadami i ochronę powierzchni ziemi, ochronę atmosfery, ochronę przyrody, edukację ekologiczną.

Pomoc finansowa udzielana jest w formie pożyczek i dotacji, przy czym podstawową formą pomocy są pożyczki.

Dotacje mogą być udzielane na:

- edukację ekologiczną,
- monitoring środowiska,
- ochronę przyrody,
- zalesienie gruntów porolnych,
- przeciwdziałanie klęskom żywiołowym i likwidację ich skutków,
- zapobieganie i likwidację poważnych awarii i ich skutków,
- inne zadania określone w planach działalności Funduszu,
- wykonanie opracowań i dokumentacji niezbędnych do pozyskania środków akcesyjnych funduszy unijnych kierowanych do sektora ochrony środowiska.

Wysokość udzielanego finansowania to maksymalnie od 30 - 90% kosztów zadania, w zależności od jego rodzaju. Przy udzielaniu pożyczek Fundusz stosuje preferencyjne oprocentowanie ustalane w odniesieniu do stopy redyskonta weksli określanej przez Radę Polityki Pieniężnej.

Wnioski o pomoc finansową do Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie można składać przez cały rok, za wyjątkiem wniosków z dziedziny edukacji ekologicznej, których termin złożenia upływa 31 października na rok następny i 31 maja każdego roku jako termin dodatkowy dla wniosków składanych na rok bieżący oraz na zakup fabrycznie nowych samochodów pożarniczych oraz przebudowę samochodów na samochody pożarnicze – termin złożenia do 30 kwietnia.

Wraz z wprowadzeniem reformy administracyjnej powstały Powiatowe Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Powiatowe fundusze są funduszami celowymi w rozumieniu Ustawy o finansach publicznych. Przychodami funduszu są wpływy z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska i administracyjnych kar pieniężnych pobieranych na podstawie ustawy Prawo Ochrony Środowiska. Środki powiatowych funduszy przeznacza się zgodnie z art. 406 w/w ustawy na wspomaganie działalności związanej:

- z edukacją ekologiczną oraz propagowaniem działań proekologicznych i *zasady* zrównoważonego rozwoju,
- ze wspomaganiem realizacji zadań państwowego monitoringu środowiska,
- ze wspomaganiem innych systemów kontrolnych i pomiarowych, oraz badań stanu środowiska, a także systemów pomiarowych zużycia wody i ciepła,
- ze wspomaganiem systemów gromadzenia i przetwarzania danych związanych z dostępem do informacji o środowisku,
- z realizowaniem zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej, w tym instalacji lub urządzeń ochrony przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji wodnej,
- z przedsięwzięciami związanymi z ochroną przyrody, w tym urządzaniem i utrzymaniem terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków,
- z przedsięwzięciami związanymi z gospodarką odpadami i ochroną powierzchni ziemi,
- z przedsięwzięciami związanymi z ochroną powietrza,
- z przedsięwzięciami związanymi z ochroną wód,
- z profilaktyką zdrowotną dzieci na obszarach, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska,
- ze wspieraniem wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej oraz pomoc przy wprowadzaniu bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii,
- ze wspieraniem działalności związanej z wytwarzaniem biokomponentów i biopaliw ciekłych,
- ze wspieraniem ekologicznych form transportu,
- z działaniami z zakresu rolnictwa ekologicznego bezpośrednio oddziałującymi na stan gleby, powietrza i wód, w szczególności na prowadzenie gospodarstw rolnych produkujących metodami ekologicznymi położonych na obszarach szczególnie chronionych na podstawie przepisów Ustawy o ochronie przyrody.

Środki powiatowych funduszy, zgodnie z art. 407 ustawy Prawo Ochrony Środowiska mogą być przeznaczone także na prowadzenie obserwacji terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy oraz inne zadania ustalone przez radę powiatu, służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju, w tym na programy ochrony środowiska.

Fundusz Leśny

W Lasach Państwowych tworzy się fundusz leśny stanowiący formę gospodarowania środkami na cele wskazane w ustawie o lasach. Fundusz leśny przeznacza się dla nadleśnictw na wyrównywanie niedoborów powstających przy realizacji zadań gospodarki leśnej. Środki funduszu leśnego mogą także być przeznaczone na: wspólne przedsięwzięcia jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych, w szczególności w zakresie gospodarki leśnej, badania naukowe, tworzenie infrastruktury niezbędnej do prowadzenia gospodarki leśnej, sporządzanie planów urządzenia lasu, prace związane z oceną i prognozowaniem stanu lasów i zasobów leśnych, inne zadania z zakresu gospodarki leśnej w lasach.

Część środków funduszu leśnego przeznacza się na zalesianie gruntów niestanowiących własności Skarbu Państwa. Nadleśnictwa zasięgają opinii właściwych starostów w zakresie rocznego planu zalesiania gruntów niestanowiących własności Skarbu Państwa.

8.1.2. Fundusze Unii Europejskiej

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020

Głównym celem Programu jest podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej.

Przedstawiona koncepcja Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020 jest odpowiedzią na wyzwania związane z przyjęciem ambitnych celów rozwojowych zaadresowanych do Polityki Spójności w zakresie infrastruktury rozwoju zrównoważonego, przy jednoczesnym dostosowaniu tych celów do krajowych uwarunkowań. Zgodnie ze strategią Europa 2020, rozwój zrównoważony oznacza budowanie zrównoważonej i konkurencyjnej gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów, tj. jednocześnie uwzględniającej wymiar środowiskowy, społeczny i gospodarczy prowadzonych działań. Program wskazuje krajowe cele w obszarze rozwoju zrównoważonego przy zachowaniu spójności i równowagi pomiędzy działaniami inwestycyjnymi w zakresie niezbędnej infrastruktury oraz wsparcia skierowanego do wybranych obszarów gospodarki. Struktura programu składa się z czterech głównych celów tematycznych tworzących cztery podstawowe obszary interwencji (gospodarka niskoemisyjna, adaptacja do zmian klimatu, ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów oraz transport zrównoważony) dotyczących kluczowych elementów infrastruktury ochrony zdrowia. Działania realizowane w ramach programu zostały dobrane tak, aby w największym stopniu przyczyniały się do osiągnięcia celu głównego, tj. wsparcia gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej.

Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej na lata 2014-2020

Program ten stanowi dodatkowy element wsparcia z funduszy strukturalnych, który wzmocni działanie innych programów na obszarze pięciu województw ściany wschodniej, w tym województwa podkarpackiego.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego 2014-2020

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego 2014-2020 (RPO WP) formułuje ramy interwencji dla prowadzenia działań wpisujących się w trzy priorytety określone w głównym dokumencie kierunkowym dla polityki spójności, jakim jest Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu Europa 2020.

Jednym spośród trzech priorytetów Strategii Europa 2020 jest rozwój inteligentny wskazujący na potrzebę rozwoju gospodarki opartej na wiedzy i innowacji, co stanowi warunek zapewniający inteligentny wzrost gospodarczy. Niniejsza Strategia podkreśla konieczność podniesienia jakości edukacji, poprawy wyników działalności badawczej, wspierania transferu innowacji i wiedzy w Unii Europejskiej, pełnego wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych i zadbania o to, by innowacyjne pomysły przeradzały się w nowe produkty oraz usługi, a także przyczyniały się do zwiększenia wzrostu, tworzenia nowych miejsc pracy i rozwiązywania problemów społecznych w Europie i na świecie. Realizacja RPO WP 2014-2020 poprzez finansowanie badań naukowych, wsparcie innowacyjnych przedsiębiorstw, rozwój instytucji otoczenia biznesu i e-usług oraz poprawę jakości kształcenia przyczyni się do wdrożenia ww. priorytetu.

Kolejnym priorytetem Strategii Europa 2020 jest rozwój zrównoważony rozumiany jako wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku, niskoemisyjnej i konkurencyjnej. W powyższej Strategii określone zostały działania na rzecz budowy gospodarki opartej o zasadę rozwoju zrównoważonego wyraźnie wskazując, że cele środowiskowe powinny być dopełnione działaniami na rzecz zrównoważonej i konkurencyjnej gospodarki wzmacniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną. W związku z powyższym, zakres interwencji RPO WP 2014-2020 obejmuje także działania z zakresu ochrony środowiska naturalnego i wspierania efektywności wykorzystywania zasobów, dostosowania do zmian klimatu, budowy podstaw gospodarki niskoemisyjnej oraz wewnątrz regionalnej dostępności transportowej.

Jako trzeci priorytet Strategia Europa 2020 wskazuje rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu, czyli wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną. Oznacza to konieczność wzmocnienia pozycji obywateli poprzez zapewnienie wysokiego poziomu zatrudnienia, inwestowanie w kwalifikacje, zwalczanie ubóstwa oraz modernizowanie rynku pracy, systemów szkoleń i ochrony socjalnej. Dlatego też w ramach RPO WP 2014-2020 uwzględniono działania prowadzące do zwiększenia zatrudnienia i dostępu do wysokiej jakości usług edukacyjnych, poprawy zdrowia, zasobów pracy oraz zwiększenia szans na włączenie/integrację i reintegrację społeczną osób i rodzin znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej i zawodowej.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) na lata 2014-2020

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) jest dokumentem operacyjnym, określającym cele, priorytety i zasady wspierania zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich. Program będzie realizowany w latach 2014-2020 na terenie całego kraju. Podstawą realizacji założeń strategicznych Programu, opisanych w Krajowym Planie Strategicznym Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2013-2020, będą działania na rzecz rozwoju obszarów wiejskich.

Fundusz LIFE+

LIFE+ jest jedynym instrumentem finansowym Unii Europejskiej koncentrującym się wyłącznie na współfinansowaniu projektów w dziedzinie ochrony środowiska. Jego głównym celem jest wspieranie procesu wdrażania wspólnotowego prawa ochrony środowiska, realizacja polityki ochrony środowiska oraz identyfikacja i promocja nowych rozwiązań dla problemów dotyczących ochrony przyrody.

LIFE+ składa się z trzech komponentów, w ramach których współfinansowane są projekty w zakresie:

- wdrażania dyrektywy Ptasiej i dyrektywy Siedliskowej, w tym ochrony priorytetowych siedlisk i gatunków;
- ochrony środowiska, zapobiegania zmianom klimatycznym, innowacyjnych rozwiązań w dziedzinie ochrony zdrowia i polepszania jakości życia oraz wdrażania polityki zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych i gospodarki odpadami;
- działań informacyjnych i komunikacyjnych, kampanii na rzecz zwiększania świadomości ekologicznej w społeczeństwie, w tym kampanie na temat zapobiegania pożarom lasów oraz wymiany najlepszych doświadczeń i praktyk.

Program LIFE+ podzielony jest na trzy komponenty tematyczne:

- Przyroda i różnorodność biologiczna
- Polityka i zarządzanie w zakresie środowiska
- Informacja i komunikacja.

Program LIFE+ zapewnia wsparcie finansowe w średniej wysokości 50% wartości projektu. Nabór wniosków ogłaszany jest raz do roku przez Komisję Europejską.

Instytucje i programy pomocowe

Norweski Mechanizm Finansowy i Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego (NMF i MF EOG)

Rząd Polski w październiku 2004 r. podpisał dwie umowy, które umożliwiają korzystanie z dodatkowych, obok funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności Unii Europejskiej, źródeł bezzwrotnej pomocy zagranicznej. Darczyńcami są 3 kraje EFTA (Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu): Norwegia, Islandia i Lichtenstein.

Pomoc zostanie udzielona w ramach dwóch instrumentów finansowych: Norweskiego Mechanizmu Finansowego i Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG).

Środki będą dostępne na realizację projektów w ramach 10 priorytetów, w tym na 3 priorytety dotyczące obszaru ochrony środowiska:

- Ochrona środowiska, w tym środowiska ludzkiego, poprzez między innymi redukcję zanieczyszczeń i promowanie odnawialnych źródeł energii;
- Promowanie zrównoważonego rozwoju poprzez lepsze wykorzystanie i zarządzanie zasobami;
- Ochrona środowiska, z uwzględnieniem administracyjnych zdolności wprowadzania w życie odpowiednich przepisów UE istotnych dla realizacji projektów inwestycyjnych.

Zgodnie z Zasadami i Procedurami Wdrażania Mechanizmu Finansowego EOG oraz Zasadami i Procedurami Wdrażania Norweskiego Mechanizmu Finansowego o środki finansowe mogą ubiegać się wszystkie sektorowe instytucje publiczne i prywatne, jak również organizacje pozarządowe stanowiące osoby prawne w Polsce i działające w interesie społecznym – np. władze krajowe, regionalne lub lokalne, instytucje naukowe/badawcze, instytucje środowiskowe, organizacje społeczne i organizacje społecznego partnerstwa publiczno-prywatnego.

Dla projektów współfinansowanych z budżetu centralnego lub budżetu jednostek samorządu terytorialnego maksymalny poziom dofinansowania środkami finansowymi pochodzącymi z obu mechanizmów finansowych wynosi 85%. Poziom współfinansowania z mechanizmów finansowych w przypadku realizacji projektów we współpracy z podmiotami prywatnymi wynosi 60%.

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

<u>Dopłaty do upraw roślin energetycznych</u>

O płatność do upraw roślin energetycznych może ubiegać się rolnik, który: uprawia rośliny energetyczne przeznaczone do przetworzenia na produkty energetyczne i zawrze umowę na dostawę surowców energetycznych z zatwierdzonymi podmiotami skupującymi lub pierwszymi jednostkami przetwórczymi i ilości roślin dostarczonych do zatwierdzonej pierwszej jednostki przetwórczej lub zatwierdzonego podmiotu skupującego na podstawie umowy odpowiadają, co najmniej plonowi reprezentatywnemu

albo

uprawiane rośliny energetyczne wykorzystuje lub przetwarza w gospodarstwie na cele energetyczne w ilości odpowiadającej, co najmniej plonowi reprezentatywnemu.

Płatności do upraw roślin przeznaczonych na cele energetyczne przyznawane są, jeżeli zadeklarowana powierzchnia upraw wszystkich roślin energetycznych wynosi, co najmniej 0,3 ha. Rośliny uprawnione do uzyskania płatności do upraw roślin energetycznych:

- rośliny uprawiane na gruntach rolnych, będące przedmiotem umowy dostarczenia roślin energetycznych przeznaczonych do przetworzenia na produkty energetyczne:
    - jednoroczne rośliny (np. rzepak, rzepik, żyto, kukurydza, len włóknisty);
    - buraki cukrowe;
    - soja;

- rośliny wieloletnie (np. róża bezkolcowa, ślazowiec pensylwański, miskant olbrzymi, topinambur, rdest sachaliński, mozga trzcinowata);
- rośliny uprawiane na gruntach rolnych, wykorzystywane jako paliwo do ogrzewania gospodarstw lub w celu wytworzenia energii bądź biopaliwa w gospodarstwie:
  - zagajniki drzew leśnych o krótkim okresie rotacji (np. wierzba energetyczna),
  - zboża,
  - nasiona roślin oleistych – nasiona soi łamane nieprzeznaczone do siewu, rzepak, rzepik o niskiej zawartości kwasu erukowego, nasiona słonecznika (łamane, wyłuskane, w łusce), nasiona słonecznika nieprzeznaczone do siewu,
  - jednoroczne i wieloletnie rośliny przetwarzane w gospodarstwie na biogaz.

Grunty rolne, na które rolnik ubiega się o przyznanie płatności do upraw roślin energetycznych, muszą być utrzymywane w dobrej kulturze rolnej przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska (zgodnie z normami).

Kredyty na przedsięwzięcia inwestycyjne na terenach wiejskich w zakresie agroturystyki

Kredyty mogą być udzielane na sfinansowanie nakładów inwestycyjnych związanych z uruchomieniem nowych lub rozwojem istniejących przedsięwzięć gospodarczych w zakresie agroturystyki na wsi lub w miastach do 20 tys. mieszkańców, obejmujących zakup, budowę, rozbudowę, modernizację, adaptację oraz pierwsze wyposażenie inwestycyjne obiektów bazy noclegowej, bazy gastronomicznej, bazy rekreacyjno-sportowej i kulturowej.

Bankami obsługującymi tę linię kredytową są:

- Bank Ochrony Środowiska S.A. i jego oddziały terenowe
- Gospodarczy Bank Wielkopolski S.A. wraz z jego oddziałami terenowymi i zrzeszonymi bankami spółdzielczymi.

Fundusz na Rzecz Globalnego Środowiska

Funduszem zarządza Bank Światowy, UNDP (Program Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju) i UNEP (Program Środowiskowy Organizacji Narodów Zjednoczonych). Fundusz finansuje przedsięwzięcia w dziedzinach:

- ochrona różnorodności biologicznej (ekosystemów o znaczeniu globalnym)
- przeciwdziałanie zmianom klimatu: technologie wytwarzania i wykorzystania odnawialnych źródeł energii
- ochrona wód (przeciwdziałanie zanieczyszczeniom transgranicznym)
- ochrona warstwy ozonowej
- przeciwdziałanie degradacji powierzchni ziemi, pustynnieniu ziemi i niszczeniu lasów.

Fundacja na rzecz rozwoju wsi polskiej „Polska Wieś 2000" im. Macieja Rataja

Zakres działania fundacji obejmuje dofinansowywanie inicjatyw lokalnych m.in. na rzecz rozwoju infrastruktury wiejskiej.

Priorytetami przy podejmowaniu decyzji o finansowaniu jest udzielanie kredytów na budowę i modernizację urządzeń grzewczych zasilanych gazem lub olejem w budynkach wiejskich. Beneficjentami są Urzędy Gmin. Wysokość udzielanego kredytu: projekt do 40 tys. złotych. Okres kredytowania 2 lata. Okres karencji płatności rat kapitałowych do 6 miesięcy. Rozkład spłat w czasie 2 lata. Minimalny udział środków własnych kredytobiorcy 50%..

Fundacja Wspomagania Wsi

Fundacja wspiera działania zmierzające do poprawy infrastruktury, społecznego, gospodarczego i kulturalnego rozwoju, upowszechnienia zastosowania niekonwencjonalnych źródeł energii na obszarach wiejskich.

Program Małych Elektrowni Wodnych oraz Elektrowni Wiatrowych

Program stawia sobie za cel odtworzenie zdewastowanych jazów, zapór, młynów i innych obiektów rzecznych oraz promocję ekologicznie czystej energii. Z pożyczek mogą korzystać:

- osoby fizyczne,
- spółki osób fizycznych,
- instytucje kościelne,
- gminy.

Wysokość pożyczki nie może przekroczyć 50% wartości nakładów inwestycyjnych, określonych na podstawie założeń ekonomiczno-technicznych potwierdzonych przez pracownika Fundacji.

Pożyczki udzielane są na okres do 5 lat wraz z możliwością uzyskania w tym okresie karencji w spłacie kredytu do 1 roku, jednak nie dłużej niż 3 miesiące kalendarzowe po miesiącu, w którym zakończono inwestycję.

Fundacja Partnerstwo dla Środowiska – Fundusz Partnerstwa

Funduszu Partnerstwa przejął działalność dotacyjną Fundacji Partnerstwo dla Środowiska. Udzielane przez Fundusz Partnerstwa dotacje wspierają i uzupełniają programy realizowane przez Fundację Partnerstwo dla Środowiska.

Banki

Banki realizują pomoc finansową na inwestycje proekologiczne najczęściej w formie pożyczek i kredytów preferencyjnych. Inne formy finansowania to poręczenia kapitałowe, emisje obligacji komunalnych, dotacje i sponsoring organizacji pozarządowych.

Do banków najaktywniej wspierających inwestycje w ochronie środowiska należą:

- Bank Gospodarki Żywnościowej S.A.
- Bank Gospodarstwa Krajowego
- Bank Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych S.A.
- Bank Ochrony Środowiska S.A.

- Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju – EBOR
- Gospodarczy Bank Wielkopolski S.A. w Poznaniu
- Kredyt Bank S.A
- LG Petro Bank S.A.
- Powszechny Bank Kredytowy S.A.
- Bank BPH S.A.
- Europejski Bank Inwestycyjny
- Bank Współpracy Europejskiej S.A.
- HypoVereinsbank Bank Hipoteczny S.A
- ING Bank Śląski S.A.

Instytucje leasingowe

W formie leasingu najczęściej finansowane są środki transportu, maszyny i urządzenia, linie technologiczne, sprzęt komputerowy. Z leasingu często korzystają zakłady komunalne jak również gminy.

Fundusze inwestycyjne

Fundusze inwestycyjne biorą udział w inwestycjach w podmiotach prywatnych o potencjalnie dużej stopie wzrostu.

Popularne fundusze zostały pokrótce scharakteryzowane poniżej.

Central and Eastern European Infrastructure Resources Partners

Źródła środków finansowych funduszu pochodzą miedzy innymi z Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju. Fundusz inwestuje w projekty przemysłowe związane z:

- recyklingiem i minimalizacją odpadów,
- zwiększeniem efektywności produkcji i oszczędnością energii,
- produkcją sprzętu i urządzeń do budowy kanalizacji, systemów zaopatrzenia w wodę, redukcji i kontroli zanieczyszczeń,
- poszukiwaniem alternatywnych źródeł energii.

Poza tym fundusz oferuje pomoc w nawiązaniu kontaktów z partnerami zagranicznymi oraz poszukiwaniu dodatkowych źródeł finansowania.

Instytucje finansujące edukacje ekologiczną

Działania zaliczone do edukacji ekologicznej są finansowane przez instytucje wymienione poniżej.

Agencja Rozwoju Komunalnego :

- tworzenie strategicznych planów rozwoju gospodarczego,
- określenie i rozpowszechnianie standardów w gospodarce komunalnej i usługach komunalnych,

- działalność doradcza dla samorządów terytorialnych, analiza budżetów, zdolności inwestycyjnej i kredytowej gmin,
- restrukturyzacja przedsiębiorstw komunalnych,
- usługi w zakresie wspomagania zarządzania w gminach (za pomocą narzędzi: Model Analizy Finansowej dla gmin, Wieloletni Program Inwestycyjny, Budżetowanie w układzie zadaniowym).

Alton Jones Foundation – projekty promujące zachowanie bioróżnorodności, rozwój alternatywnych źródeł energii, zrównoważony rozwój, eliminację zanieczyszczeń.

Centrum Edukacji Zarządzania Ochroną Środowiska – miedzy innymi Pilotażowy Program Działań na rzecz Poszanowania Energii w Gminach.

Environmental Know–How Fund.

Fundacja "Progress and Business" – doradztwo dla małych i średnich przedsiębiorstw w zakresie wdrażania czystych technologii.

Fundacja Partnerstwo dla Środowiska.
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Ministerstwo Środowiska.

9. Bibliografia.

1. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowa Dęba na lata 2009 – 2012z perspektywą do roku 2016
2. Program Ochrony Środowiska dla województwa podkarpackiego, 2007;
3. Raport o stanie środowiska w województwie podkarpackim w 2012 roku
4. Program Ochrony Środowiska dla powiatu tarnobrzeskiego, 2004 -2011;
5. Projekt - Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Nowa Dęba, 2014r;
6. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Nowa Dęba, 2004 - 2013;
7. Oceny jakości środowiska na terenie województwa podkarpackiego w latach 2008-2014 (Raporty roczne WIOŚ);
8. Monitoring chemizmu gleb ornych w Polsce w latach 2010-2012. Biblioteka Monitoringu Środowiska. Warszawa 2012;
9. www.stat.gov.pl/gus;
10. www.wios.rzeszow.pl;
11. www.obszary.natura 2000.org.pl;
12. www.funduszeeuropejskie.gov.pl;
13. www.BIP. Nowa Dęba.pl.

10. Wykaz aktów prawnych.

PAŃSTWOWY MONITORING ŚRODOWISKA – WYKAZ AKTÓW PRAWNYCH

Stan na dzień: 10.04.2015r.

O środowisku			
Lp.	**Nr dziennika**	**Treść**	**Uwagi**
1	t.j. Dz.U. 2013, poz. 686	Ustawa z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska	tekst jednolity późniejszymi zmianami
2	t.j. Dz.U. 2013, poz. 1232	Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska	
3	t.j. Dz.U. 2013 poz. 1235	Ustawa z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.	tekst jednolity późniejszymi zmianami
4	Dz. U. 2010 Nr 186, poz. 1249	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 września 2010 r. w sprawie wzoru oraz zawartości i układu publicznie dostępnego wykazu danych o dokumentach zawierających informacje o środowisku i jego ochronie.	
5	Dz. U. 2010 Nr 215, poz. 1415	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2010 r. w sprawie opłat za udostępnianie informacji o środowisku.	
6	Dz. U. 2010 Nr 227, poz. 1485	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 listopada 2010 r. w sprawie sposobu i częstotliwości aktualizacji informacji o środowisku.	

Monitoring jakości powietrza			
Lp.	**Nr dziennika**	**Treść**	**Uwagi**
1	Dz. U. 2010 Nr 16, poz. 87	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu.	
2	Dz. U. 2012 poz. 914	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza.	
3	Dz. U. 2012 poz. 1028	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 września 2012 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych.	
4	Dz. U. 2012 poz. 1029	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 września 2012 r. w sprawie sposobu obliczania wskaźników średniego narażenia oraz sposobu oceny dotrzymania pułapu stężenia ekspozycji.	
5	Dz. U. 2012 poz. 1030	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 sierpnia 2012 r. w sprawie krajowego celu redukcji narażenia.	

6	Dz. U. 2012 poz. 1031	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu.	
7	Dz. U. 2012 poz. 1032	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 września 2012 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu.	
8	Dz. U. 2012 poz. 1034	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 10 września 2012 r. w sprawie zakresu i sposobu przekazywania informacji dotyczących zanieczyszczenia powietrza.	

Monitoring jakości śródlądowych wód powierzchniowych oraz wód podziemnych			
Lp.	**Nr dziennika**	**Treść**	**Uwagi**
1	t.j. Dz. U. 2012, poz. 145	Ustawa z dnia z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne	tekst jednolity z późniejszymi zmianami
2	Dz. U. 2002 Nr 176, poz. 1455	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 października 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody śródlądowe będące środowiskiem życia ryb w warunkach naturalnych.	
3	Dz. U. 2002 Nr 204, poz. 1728	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 listopada 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia.	
4	Dz. U. 2002 Nr 241, poz. 2093	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002r. w sprawie kryteriów wyznaczania wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych.	
5	Dz. U. 2008 Nr 143, poz. 896	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych.	
6	Dz. U. 2011 Nr 36, poz. 191	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 lutego 2011 r. w sprawie profilu wody w kąpielisku.	
7	Dz. U. 2011 Nr 86, poz. 478	Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 8 kwietnia 2011 r. w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpieli.	
8	Dz. U. 2011 Nr 254, poz. 1528	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 10 listopada 2011 r. w sprawie wykazu substancji priorytetowych w dziedzinie polityki wodnej.	
9	Dz. U. 2011 Nr 257, poz. 1545	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych.	

10	Dz. U. 2011 Nr 258, poz. 1549	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego jednolitych części wód powierzchniowych.	
11	Dz. U. 2011 Nr 258, poz. 1550	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 listopada 2011 r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych.	
12	Dz.U. 2013 poz. 1558	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 listopada 2013 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych	

Monitoring hałasu			
Lp.	**Nr dziennika**	**Treść**	**Uwagi**
1.	Dz. U. 2002 Nr 179, poz.1498	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 października 2002 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinien odpowiadać program ochrony środowiska przed hałasem.	
2.	Dz. U. 2003 Nr 18, poz. 164	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 stycznia 2003 r. w sprawie rodzajów wyników pomiarów prowadzonych w związku z eksploatacją dróg, linii kolejowych, linii tramwajowych, lotnisk oraz portów, które powinny być przekazywane właściwym organom ochrony środowiska, oraz terminów i sposobów ich prezentacji.	
3.	Dz. U. 2007 Nr 1, poz. 8	Rozporządzenie Ministra Środowiska, z dnia 14 grudnia 2006 r. w sprawie dróg linii kolejowych i lotnisk, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływania akustyczne na znacznych obszarach, dla których jest wymagane sporządzanie map akustycznych, oraz sposobów określania granic terenów objętych tymi mapami.	
4.	t.j. Dz. U.2014 poz. 112	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku.	
5.	Dz. U. 2007 Nr 187, poz. 1340	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu danych ujętych na mapach akustycznych oraz ich układu i sposobu prezentacji.	
6.	Dz. U. 2008 Nr 82, poz. 500	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 25 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących rejestru zawierającego informacje o stanie akustycznym środowiska.	

7.	Dz. U. 2008 Nr 215, poz. 1366	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 19 listopada 2008r. w sprawie rodzajów wyników pomiarów prowadzonych w związku z eksploatacją instalacji lub urządzenia i innych danych oraz terminów i sposobów ich prezentacji.	
8.	Dz. U. 2010 Nr 215, poz. 1414	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 10 listopada 2010 r. w sprawie sposobu ustalania wartości wskaźnika hałasu LDWN.	
9.	Dz. U. 2011 Nr 288, poz. 1697	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2011r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów poziomów substancji lub energii w środowisku przez zarządzającego drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem lub portem.	

Monitoring pól elektromagnetycznych			
Lp.	**Nr dziennika**	**Treść**	**Uwagi**
1	Dz. U. 2003 Nr 192, poz. 1883	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów.	
2	Dz. U. 2007 Nr 221, poz. 1645	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.	
3	Dz. U. 2010 Nr 213, poz. 1397	Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.	Zmienione Rozp. Dz. U. 2013, poz. 817
4	Dz. U. 2013, poz. 817	Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2013 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.	

Monitoring gleb			
Lp.	**Nr dziennika**	**Treść**	**Uwagi**
1	Dz. U. 2002 Nr 165, poz. 1359	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi	

Emisje			
Lp.	**Nr dziennika**	**Treść**	**Uwagi**
1	Dz. U. 2007 Nr 79, poz. 537	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 kwietnia 2007r. w sprawie warunków i zakresu dostępu do wojewódzkiej bazy informacji o korzystaniu ze środowiska.	
2	Dz. U. 2008 Nr 151, poz. 947	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 sierpnia 2008 r. w sprawie wzoru raportu wojewódzkiego zawierającego informacje o zakresie korzystania ze środowiska oraz sposobu jego przekazywania.	
3	Dz. U. 2008 Nr 196, poz. 1217	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 luty 2014 r. w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska.	
4	Dz. U. 2014 Nr , poz. 274	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 czerwca 2009 r. w sprawie wzorów wykazów zawierających informacje i dane o zakresie korzystania ze środowiska oraz wysokości należnych opłat.	
5	M. P. 2011 Nr 94, poz. 957	Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 16 września 2011 r. w sprawie wysokości stawek kar za przekroczenie warunków wprowadzenia ścieków do wód lub do ziemi oraz za przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu, na rok 2012.	
6	M. P. 2011 Nr 94, poz. 958	Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 26 września 2011 r. w sprawie wysokości stawek opłat za korzystanie ze środowiska na rok 2012.	

Odpady			
Lp.	**Nr dziennika**	**Treść**	**Uwagi**
1	t.j. Dz. U. 2013, poz. 21	Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach	z późniejszymi zmianami
2	Dz. U. 2013, poz. 523	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów.	
3	Dz. U. 2007 Nr 109, poz. 752	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007r. w sprawie rocznych poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i poużytkowych.	
4	Dz. U. 2013, poz. 38	Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 8 stycznia 2013r. w sprawie kryteriów oraz procedur dopuszczania odpadów do składowania na składowisku odpadów danego typu.	

Źródło: GIOŚ. Państwowy monitoring środowiska. Opracowała: Anna Bartkowiak